

3

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

*A. Moussier, Salomon Reinach
Hommage de Constant
S. S. Sakellariopoulos*

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΥΠΟ

Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΓΚΡΙΘΕΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΜΒ'. ΝΟΜΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΑΠΑΝΗ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

Bibliothèque Maison de l'Orient

155126

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ Ο «ΚΟΡΑΗΣ»
ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΟΔΟΣ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ

1884

Ἄριθ. Πρωτ. 8174.

Διεκπ. 6846.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Ἰουρίου 1884.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κύριον Σπυρίδωνα Σακελλαρόπουλον.

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει α.) τὰ ἄρθρα 7 καὶ 8 τοῦ ἀπὸ 22 Ἰουρίου 1882 ἈΜΒ' Νόμου καὶ τὸ ἄρθρον 16 τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους Β. Διατάγματος περὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης καὶ κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως καὶ β.) τὴν κατὰ τὰ ἄρθρα 9 καὶ 14 τοῦ αὐτοῦ Β. Διατάγματος ὑποβληθεῖσαν ἡμῖν ἔκθεσιν τῆς πρώτης ἐπιτροπίας τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, γνωρίζομε ἡμῖν ὅτι τὸ εἰς τὸν διαγωνισμὸν ὑφ' ἡμῶν ὑποβληθὲν Λατινικὸν Συντακτικὸν ἐγκρίνομεν ἐπὶ τετραετίαν, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους, ὡς μόνον Λατινικὸν Συντακτικὸν διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν δημοσίων, δημοσυντηρητῶν καὶ ἰδιωτικῶν γυμνασίων τοῦ Κράτους. Καλεῖσθε δὲ ὅπως συμμορφωθῆτε πρὸς τὸ ἄρθρ. 6 τοῦ ἈΜΒ' Νόμου καὶ τὰ ἄρθρα 17 καὶ 18 τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1882 Β. Διατάγματος.

Ὁ Ὑπουργός

(ὑπογρ.) **Δ. Σ. ΒΟΥΛΙΩΤΗΣ**

Σ. Μ. ΠΑΡΙΣΗΣ

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφήν καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἐκδότου κατὰσχεταὶ ὡς κλεψίτυπον.

Σπυρίδων Σακελλαρόπουλος

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ συντακτικὸν τοῦτο κυρίως μὲν συνετάχθη κατὰ τὸ τοῦ Moissisitzig, ἀλλ' οὐκ ὀλίγα αὐτοῦ μέρη δισκευάσθησαν κατὰ τρία μάλιστα ἄλλα συντακτικά, τοῦ Zumpt, τοῦ Gantrelle καὶ τοῦ Ellendt—Seyffert.¹ Πολλὰ δ' ὅμως κεφάλαια τὰ ὁποῖα ἐκεῖνοι διεξοδικῶς πραγματεύονται ἐγὼ ἢ ὅλως παρέλειπον ἢ συνέταχον, διότι εἶχον πρὸ ὀρθολογῶν ὅτι οἱ Ἕλληνες μαθηταί, οἱ μέλλοντες νὰ κάμωσι χρῆσιν τοῦ βιβλίου, ἔχουσιν ἤδη γνῶσιν τοῦ ἑλληνικοῦ συντακτικοῦ καὶ διότι δέκα ἤδη ἐτῶν πέρα με ἐδί-
δαξεν ὅτι τοῦτο μάλιστα τὸ διδκατικὸν βιβλίον ἔπρεπε νὰ κατα-
σταθῇ ὅσον ἐνδέχεται συντομώτατον. Καὶ ἄλλα δὲ μέρη θὰ παρέ-
λειπον, ἂν δὲν ἐφοβούμην μὴ διαταράξω τὴν τοῦ ὅλου ἀλληλουχίαν.

Διὰ τὸν αὐτὸν περίπου λόγον δὲν ἠθέλησα νὰ πολλαπλασιάσω τὰς συγκριτικὰς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν σύνταξιν παρατηρήσεις πα-
ρεμβολῶν μόνον τοιαύτας, ὅπου τὸ πρᾶγμα ἐφαίνετό μοι λίαν ἀ-
ναγκαῖον. Ἐς ἀναπληρώνην δὲ τὸ ἐλλείπον ἢ προσωρικῆ διδασκαλίᾳ.

Καλὸν ἔκρινα νὰ σημειώσω μετὰ πᾶν παράδειγμα τὸν συγγρα-
φεὰ ἐξ οὗ τὸ παράδειγμα ἐλήφθη, δὲν ὤκνησα δὲ, μετὰ τὴν γενο-
μένην κρίσιν, νὰ ἐπενέγκω εἰς τὸ βιβλίον καὶ ὅσας βελτιώσεις ὑπέ-
δειξαν ὡς ἐπενεχτέας οἱ κριταί.

Ἡ μέθοδος ἣν ἠκολούθησα ἐν τῇ διατάξει τῆς ὕλης, ἐκεῖνη δη-
λαδῆ, ἣν τὰ ἄριστα τῶν συντακτικῶν ἀκολουθοῦσι, πρὸς ταῖς πολ-
λαῖς ἀρεταῖς ἔχει καὶ τινὰς κακίας, ἅς ὄχι μόνον δὲν ἀγνοῶ, ἀλλ'
ἐγὼ πρῶτος ὁμολογῶ. Κυριωτάτη δὲ ἴσως πασῶν εἶναι αὕτη, ὅτι
ἐπειδὴ φυσικῶς δὲν πρέπει τὰ ἀχώριστα νὰ χωρίζονται, ἀναγκάζε-
ται ὁ ταύτην ἀκολουθῶν νὰ ὑπάγῃ ὑπὸ ἓν ὠρισμένον κεφάλαιον
καὶ παρατηρήσεις ἢ κανόνες ἀλλαγῆς μὲν ἀνήκοντες, ἀλλὰ στε-
νῶς συνδεδεμένους πρὸς τὰ ὑπὸ τὸ κεφάλαιον ἐκεῖνο ὑπαγόμενα.
Οὕτω τὰ περὶ τῆς ἐκφορᾶς τῶν σχέσεων τοῦ τόπου, ἔπρεπε πάντῃ
ὁμοῦ νὰ ἐκτεθῶσι καὶ ὄχι νὰ χωρισθῶσιν ἕκαστον ὑπὸ τὸ κεφά-
λαιον τὸ διακλαμβάνον περὶ τῆς οἰκείας πτώσεως, τὰ περὶ τῆς συν-
τάξεως τοῦ συνδέσμου cum ἐξ ἀνάγκης ἔπρεπεν ὡσαύτως ὁμοῦ νὰ
ἐκτεθῶσι καὶ ὄχι εἰς ἄλλο μὲν κεφάλαιον τὰ περὶ τοῦ χρονικοῦ cum
εἰς ἄλλο δὲ τὰ περὶ τοῦ αἰτιολογικοῦ. Δὲν ἐνόμισα δὲ ἀναξίαν λό-

1. Ἐνταχοῦ παρέσχεν εἰς ἐμὲ ὄχι ἀσήμαντον βοήθειαν καὶ τὸ μικρότερον μὲν ἴσως τοῦ δέοντος, ἀλλ' ἄξιον λόγου Λατινικὸν Συντακτικὸν τοῦ μακαρίτου Ἑρρίκου Οὐλερίχου, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν μνήμην εὐγνώμονες πρέπει νὰ εἶναι πάντες οἱ περὶ τὰ λατινικὰ γράμματα ἐν Ἑλλάδι σπου-
δάζοντες.

γού την ἐνταῦθα περὶ τοῦ φαινομένου τούτου ἀτοπήματος μνείαν.

Προσέθηκα δὲ εἰς τὸ βιβλίον καὶ πίνκκα τῶν περιεχομένων ἀναλυτικὸν καὶ ἀλφαριθμητικὸν τὸν ὅποιον προσεπάθησα ὅσον τὸ δυνατὸν τελειότερον νὰ κατακρίσω, καλῶς γινώσκων ὅπως εἶναι ἡ ἐκ τῶν τοιούτων πινάκων προσγινομένη βοήθειαι, εἰς τοὺς μαθητὰς τοὺς ἀληθῶς ἐργαζομένους. Τῶν δὲ σημειώσεων αἱ μὲν σπουδαιότεραι ἐτυπώθησαν διὰ γραμμάτων μεγαλειτέρων, διὰ μικροτέρων δὲ αἱ δευτέρου λόγου ἄξιαι.

Παραλείπω ὅσα ἄλλα ἡδυνάμην ἐνταῦθα νὰ εἶπω ἵνα δικαιολογήσω τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην διατύπωσιν, ἣν ἐνόμισα ὀρθὴν νὰ δώσω εἰς τινὰ μέρη τοῦ συντακτικοῦ, ἀναγκαιότατον κρίνω νὰ δηλώσω ὅτι ἡ § 183 καὶ ἡ ἐπομένη αὐτῆ σημειώσεις συνετάχθησαν συμφώνως πρὸς τὴν πραγματείαν τοῦ καθ. κ. Σ. Βάση τὴν ἐπιγραφομένην *Ἀνασκευή ἡμερησίου γραμματικοῦ κανόνος καὶ δημοσιευθεῖσαν ἐν τῷ περιοδ. Πλάτωνι τόμ. ε', σελ. 414 — 419*, ἧς τὸ ὀρθὸν εἶναι παντὶ δῆλον. Πρὸς τούτοις λυποῦμαι ὅτι τὸν ἐν τῇ § 174 κανόνα, ὃν ἀπέδειξεν ὄχι κατὰ πάντα ἀκριβῆ ὁ O. Riemann (*Revue de Philologie* τόμ. VII, σελ. 113—131 καὶ 164—169) δὲν ἠδυνήθη νὰ μεταξέρυθμίσω ἐπὶ τὸ ὀρθότερον, διότι ἐν στοιχειώδη συντακτικῷ ἄτοπον ἔκρινα νὰ προῶ εἰς λεπτομερεστέραν τοῦ πράγματος ἀνάπτυξιν. Δὲν εἶναι τέλος περιττὸν νὰ παραπέμψω τοὺς βουλομένους νὰ ἐξαιριθμώσω ὅσον τὸν δυνατὸν τὰ πράγματα, εἰς δύο πραγματείας, ἃς μεταφράσας ἔχω δημοσιεύσει ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῶν Φιλομαθῶν ἢ μὲν μία εἶναι ἡ τοῦ Ch. Thurot περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς λατινικῆς προστακτικῆς (*Ἐφ. Φιλολ.* περίοδ. 6'. τμ. δ'. σελ. 122 — 126), ἃς ληρῆθῆ δὲ μάλιστα πρὸ ὀρθολογῶν ὅπως κάλλιον διασαφηνισθῶσιν ὅσα ἔγραψα ἐν § 174 καὶ σημ. τοῦδε τοῦ συντακτικοῦ, ἢ δὲ ἄλλη ὑπὸ G. Schoemann περὶ τοῦ σουπίνου καὶ τοῦ γερουδίου, ἐκ τοῦ βιβλίου αὐτοῦ *Die Lehre vonden Redetheilen nach den Alten*, (*Ἐφ. τῶν Φιλολ.* περίοδ. 6'. τόμ. γ'), εἶναι ὡσαύτως συμβολῆ ἀρίστη εἰς τὰ οἰκεία τοῦ συντακτικοῦ μέρη.

Ἐλπίζω ὅτι συντάξας τὸ συντακτικόν, ὅπερ νῦν τύποις ἐκδίδεται, δὲν ἐκοπίσκα μάτην, παρακαλῶ δὲ τοὺς συναδέλφους, ἐάν εὐκρεστῶνται, νὰ μοὶ κάμνωσιν ἐκάστοτε γνωστὸν ὅτι ἄξιον λόγου ἦθελον κατὰ τὴν διδασκαλίαν παρατηρήσει ὡς μὴ καλῶς ἔχον ἵνα γείνη δυνατὸν νὰ κατασταθῆ τὸ βιβλίον ἐν δευτέρᾳ ἐκδόσει ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον ἀτελεῖς.

Ἐν Ἀθήναις, 8 Αὐγούστου 1884.

Σ. Κ. Σ.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΕΝ Τῃ ΠΡΟΤΑΣΕΙ

1. Πᾶσα ἀπλή πρότασις αὐτοτελής νόημα ἀπαρτιζούσα σύγκειται ἐκ τοῦ ὑποκειμένου (subiectum) καὶ τοῦ κατηγορουμένου (praedicatum).

2. Κκι τὸ μὲν ὑποκείμενον εἶναι ἢ οὐσιαστικὸν ἢ προσωπικὴ ἀντωνυμία ἢ οἰονδήποτε ἄλλο μέρος τοῦ λόγου οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον ἢ καὶ ὅλη πρότασις.

3. Τὸ δὲ κατηγορούμενον εἶναι ἢ ῥῆμα (verbum finitum) ἢ ἐπίθετον (μετοχή, ἐπιθετικὴ ἀντωνυμία) ἢ καὶ οὐσιαστικόν· ὅθεν τὸ κατηγορούμενον εἶναι ἢ ῥηματικὸν ἢ ὀνομαστικόν. Συνδέεται δὲ πρὸς τὸ ὑποκείμενον τὸ μὲν ῥηματικὸν κατηγορούμενον διὰ τῆς ῥηματικῆς καταλήξεως, τὸ δὲ ὀνομαστικὸν διὰ τοῦ συνδετικοῦ ῥήματος *esse* (verbum auxiliare ἢ copula).

Σ η μ. α. Συνήθως ὀνομάζομεν κατηγορούμενον μόνον τὸ ὀνομαστικόν, τὸ δὲ ῥηματικὸν ὀνομάζομεν ἀπλῶς ῥῆμα.

Σ η μ. β'. Ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι πρώτου ἢ δευτέρου προσώπου δὲν ἐφέρεται συνήθως τὸ ὑποκείμενον (ἢ προσωπικὴ δηλαδή ἀντωνυμία *ego*, *tu*, *nos*, *vos*) ὡς εὐκόλως ἐννοούμενον ἐκ τῆς ῥηματικῆς καταλήξεως, τότε δὲ μόνον τίθεται ὅταν ἀπαιτῆται ἔμφρασις ἢ ἀντιδιαστολή, οἷον *Ego rem defendi*, *tu tacuisti*.

Σ η μ. γ'. Διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἄρθρου δυσχερέστερον καὶ δὴ σπανιώτερον ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ἢ ἐν τῇ ἐλληνικῇ δύναται νὰ γείνη χρήσις τῶν ἐπιθέτων, τῶν ἀπαρεμφάτων καὶ τῶν ἀκλίτων τοῦ λόγου μερῶν ὡς οὐσιαστικῶν καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὡς ὑποκειμένων.

**α. Συμφωνία τοῦ ῥήματος καὶ τοῦ κατηγορουμένου
πρὸς τὸ ὑποκείμενον.**

4. Τὸ ῥῆμα ἢ τὸ συνδετικὸν esse συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον. Arbor viret. — Homines sunt mortales.

5. Τὸ κατηγορούμενον ἂν μὲν εἶναι ἐπίθετον (μετοχὴ ἢ ἐπιθετικὴ ἀντωνυμία) συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν, ἂν δὲ οὐσιαστικόν, δύναται καὶ μόνον κατὰ πτώσιν νὰ συμφωνῇ. *Verae amicitiae sempiternae sunt. — Captivi militum praeda fuerunt* (Λίβ.).

6. Ἄλλ' ἔν τῷ οὐσιαστικόν κατηγορούμενον δὲν εἶναι κοινοῦ γένους, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐχόντων ἄλλην κατάληξιν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ ἄλλην διὰ τὸ θηλυκόν, τὰ ὅποια ὀνομάζουσιν οἱ Λατῖνοι *substantiva mobilia* (οἷον *corruptor corruptrix magister magistra* κλπ.), τότε τὸ τοιοῦτον οὐσιαστικόν κατηγορούμενον συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά δὲν ἔχουσι φυσικῶς καὶ οὐδέτερον γένος, ἂν τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως εἶναι οὐδέτερου γένους, τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον τίθεται κατὰ γένος ἀρσενικόν. *Licentia corruptrix est morum* (Κικέρ.) — *Tempus* (οὐδέτ.) *vitae magister* (ἀρσεν.) *est*.

Σ η μ. α'. Τὸ esse μετ' ἐπιρρήματος σημαίνει διάκεισθαι ἢ ἔχειν οἶον. *Tuto esse in foro. — Sic vita hominum est* (οὕτως ἔχει).

Σ η μ. β'. Ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἄκλιτον τοῦ λόγου μέρος ἢ λόγος ὀλόκληρος, τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον τίθεται κατ' οὐδέτερον γένος. *Hoc ipsum diu* (ἐπίρρ. ὑποκείμ.) *mihi molestum. — Turpe est aliud loqui, aliud sentire.*

Σ η μ. γ'. Ἐνίοτε τὸ συνδετικὸν esse συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν πρὸς τὸ κατηγορούμενον, ἂν τοῦτο εἶναι πλησιέστερον καὶ ὄχι πρὸς τὸ ὑποκείμενον. *Amantium irae* (ὑποκείμ. πληθυντ.) *amoris integratio est.* Ὡσαύτως δὲ ἂν τὸ παρεμφατικὸν ῥῆμα εἶναι χρόνου συνθέτου ἐκ τοῦ esse καὶ μετοχῆς, ἢ μετοχὴ συμφωνεῖ κατὰ γένος ὄχι πάντοτε πρὸς τὸ ὑποκείμενον, ἀλλὰ πρὸς τὸ πλησιέστατον οὐσιαστικόν. *Paupertas mihi onus visum est* (Τερέντ.).

Σ η μ. δ'. Σπανιώτερον ἢ παρὰ τοῖς Ἑλλήσι συντάσσονται παρὰ τοῖς Λατῖνοις ἐνικεῦ ἀριθμοῦ περιληπτικά ὀνόματα (*collectiva*) πρὸς ῥῆμα

πληθυντικὸν, μᾶλλον δὲ οἱ ποιηταὶ κάμνουσι χρῆσιν τῆς τοιαύτης συντάξεως· *Atria turba tenent* (Ὁβίδ.).—*Magna vis telorum multa Romanis vulnera inferebant* (Καίσι.). Συνηθέστερον τίθεται ἐν τῷ πληθυντικῷ τὸ ῥῆμα τῆς δευτερευούσης προτάσεως, ὅποτε λησμονεῖται τρόπον τινὰ τὸ γραμματικὸν ὑποκείμενον τῆς προτάσεως καὶ μόνον ἢ ὑπ' αὐτοῦ δηλουμένη περιληπτικὴ ἔννοια λαμβάνεται πρὸ ὀφθαλμῶν. Ὁ Κικέρων μάλιστα οὕτω μόνον κάμνει χρῆσιν τῆς τοιαύτης κατὰ σύνεσιν (*ad intellectum*) συντάξεως· *Multitudo contulit se ad eam disciplinam . . . sive quod invitabantur* (Κικέρ.).

Σημ. εἰ. Συχνότερον ἢ τὰ περιληπτικὰ συντάσσονται πρὸς πληθυντικὸν ῥῆμα παρὰ τοῖς Λατίνοις τὰ ἐπιμεριστικὰ ἐνικά· *uterque, quisque, pars—pars (alii—alii), alius—alium ἢ alter—alterum*, οἷον· *Uterque eorum exercitum educunt* (Καῖσι.).—*Pro se quisque scelus regium queruntur* (Λίβ.).

7. Ὅταν συνθέτου οὐσης τῆς προτάσεως εἶναι πλείονα τὰ ὑποκείμενα ἢ κατ' ἀριθμὸν συμφωνία τοῦ κατηγορουμένου γίνεται διττῶς.

α') ἢ τὸ κατηγορούμενον ἀναφέρεται εἰς πάντα τὰ ὑποκείμενα καὶ τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν· *Pompeius, Lentulus, Scipio foede perierunt* (Κικέρ.).—*Beneficium et gratia homines inter se coniungunt* (Κικέρ.).

β') ἢ τὸ κατηγορούμενον ἀναφέρεται εἰς ἓν μόνον ἐκ τῶν ὑποκειμένων καὶ τίθεται καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν· *Fors, tempus ac necessitas fecit* (Λίβ.).

Σημ. Ἐν τῷ πληθυντικῷ τίθεται συνηθέστερον τὸ ῥῆμα ὅταν ἢ πάντα τὰ ὑποκείμενα ἢ τινα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐμφύχων ὄντων δηλωτικά.

8. Ἡ δὲ πρὸς πλείονα ὑποκείμενα κατὰ γένος συμφωνία τοῦ κατηγορουμένου γίνεται ὡς ἐξῆς.

α) Τὸ κατηγορούμενον δύναται νὰ ἀναφέρηται εἰς ἓν ἐκ τῶν ὑποκειμένων καὶ τότε τίθεται καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν κατὰ τὸ γένος αὐτοῦ· *Thrasybulus contemptus est primo a tyrannis atque eius solitudo* (Κορνήλ. Νέπ.).

β) Τὸ κατηγορούμενον δύναται νὰ ἀναφέρηται εἰς πάντα τὰ ὑποκείμενα, τότε δέ.

2. Ἐὰν μὲν εἶναι ὁμοιογενῆ τίθεται κατὰ τὸ γένος αὐτῶν. *Cui sunt adjunctae pietas, bonitas, liberalitas* (Κικέρ.).

2. Ἐὰν δὲ εἶναι ἑτερογενῆ, ἐπὶ μὲν ἐμφύχων τίθεται κατ' ἄρσενικὸν γένος, ἐπὶ δὲ ἀψύχων, κατ' οὐδέτερον. *Iam pridem pater mihi et mater mortui sunt* (Τερέντ.).

3. Ἐὰν τὰ ἑτερογενῆ ὑποκείμενα εἶναι τὰ μὲν ἔμφυχα, τὰ δὲ ἄψυχα, τὸ κατηγορούμενον τίθεται ἢ κατὰ τὸ γένος τῶν ἐμφύχων ἢ, συνθηδέτερον, κατ' οὐδέτερον γένος. *Rex regiaque classis una profecti sunt* (Δίβ.). — *Naturā inimica sunt inter se libera civitas et rex* (Δίβ.).

Σημ. Καὶ ὅταν εἶναι ὁμοιογενῆ τὰ ἄψυχα ὑποκείμενα δύναται τὸ κατηγορούμενον νὰ τεθῆ κατ' οὐδέτερον γένος. *Iniustitia et intemperantia fugienda sunt* (Κικέρ.). Ἐπὶ δὲ ἑτερογενῶν ἀψύχων δύναται τὸ κατηγορούμενον νὰ συμφωνήσῃ καὶ πρὸς τὸ πλησιέστερον. *Brachia modo atque humeri liberi ab aqua erant* (Καῖσ.).

9. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι διάφορα κατὰ πρόσωπον τὸ ῥῆμα τίθεται ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. *Si tu et Tullia valetis, ego et Cicero valetus* (Κικέρ.). Ἐνίοτε δὲ συμφωνεῖ τὸ ῥῆμα πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ πλησιεστέρου υποκειμένου. *Et ego et Cicero meus flagitabit* (Κικέρ.).

6'. Ἐπιθετικοὶ καὶ οὐσιαστικοὶ προσδιορισμοί.

10. Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ (*adiectiva epitheta*) λέγονται τὰ ἐπίθετα τὰ στενῶς καὶ ἄνευ τοῦ συνδετικοῦ *esse* συναπτόμενα πρὸς τὸ οὐσιαστικόν, ὥστε νὰ ἀποτελῶσι μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν. Συμφωνοῦσι δὲ ταῦτα τὰ ἐπίθετα πρὸς τὸ οὐσιαστικόν, πρὸς ὃ συνάπτονται, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὰ ἐπιθετικὰ κατηγορούμενα πρὸς τὸ ὑποκείμενον. *Praeteritum tempus nunquam revertitur* (Κικέρ.). — *Hominis utilitati agri omnes et maria parent* (= *et omnia maria*) Κικέρ.

Σημ. Ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ συνάπτονται μετ' οὐσιαστικῶν καὶ μετοχῶν καὶ ἐπιθετικῶν ἄντωνυμιῶν καὶ ἀριθμητικῶν.

11. Οὐσιαστικοὶ δὲ προσδιορισμοὶ ἢ παραθέσεις (*appositio*) λέγονται τὰ οὐσιαστικὰ τὰ ἄνευ τοῦ συνδετικοῦ *esse* παρατιθέ-

μενα εἰς ἄλλο αὐσιαστικὸν (ἢ προσωπικὴν ἀντωνυμίαν) πρὸς προσδιορισμὸν αὐτοῦ. Ἰσοδυναμεῖ δὲ ἡ παράθεσις πρὸς ἀναφορικὴν πρότασιν καὶ συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν ὅπως καὶ τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον πρὸς τὸ ὑποκείμενον. *Urbs Athenae* (γεν. *urbis Athenarum*). — *Apud Herodotum, patrem historiae, sunt innumerabiles fabulae* (Κικέρ.). — *Volutates, blandissimae dominae* (οὐσιαστ. *mobile*), *animum a virtute detorquent* (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως καὶ τὸ κατηγορούμενον συμφωνοῦσι πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν καὶ ὄχι πρὸς τὸ παρατιθέμενον, ἂν ὅμως τὰ προσηγορικὰ *urbs, oppidum, civitas* παρατίθενται εἰς κύριον ὄνομα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, τότε τὸ ῥῆμα ἢ τὸ κατηγορούμενον συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν πρὸς τὴν παράθεσιν. *Volsinii, oppidum Tuscorum, concrematum est fulmine* (Πλίν. Φυσ. Ἱστ.).

Σ η μ. β. Ἐνίοτε τίθεται ἡ παράθεσις κατ' ὀνομαστικὴν ἢ κατ' αἰτιατικὴν εἰς προσδιορισμὸν ὀλοκλήρου προτάσεως. *Vulgo ex oppidis publice gratulabantur, ineptum sane negotium* (Κικέρ.).

γ'. Συμφωνία τῆς ἀντωνυμίας.

12. Αἱ ἀναφορικαὶ καὶ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι ὅταν μὲν ἀναγέρονται εἰς ὄνομα συμφωνοῦσι πρὸς αὐτὸ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν, ὅταν δὲ εἰς ῥῆμα ἢ εἰς ὀλόκληρον πρότασιν τίθενται κατ' οὐδέτερον γένος. Ἡ δὲ πτώσις αὐτῶν κρέμαται ἐκ τῆς θέσεως, ἣν ἔχουσιν ἐν τῇ ἐν ἣ εὐρίσκονται προτάσει. Ἀντὶ δὲ τοῦ *quod* τίθεται συνήθως *id quod* ὅταν προσδιορίζηται ὀλόκληρος πρότασις. *Tam modestus ille puer est, quem vidisti, ac quo audivisti, cuius tutor es, ut omnes eum diligant.* — *Timoleon, id quod difficilium putatur, multo sapientius tulit secundam, quam adversam fortunam* (Κορν. Νέπ.).

Σ η μ. α. Λέγεται ἐπίσης ὀρθῶς λατινιστὶ *flumine Rhodano* (ἢ *Rheno*), *qui . . .* (Καῖσ.) καὶ *ad flumen Ligerim ἢ Scaldem, quod . . .* (Καῖσ.) Δύναται δηλαδὴ τὸ ἀναφορικὸν νὰ συμφωνῇ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν ἢ πρὸς τὸ κύριον ὄνομα, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἢ πρὸς τὴν παράθεσιν αὐτοῦ (*flumen*).

Σ η μ. β. Τὸ ἀναφορικὸν δύναται νὰ συμφωνῇ ἐνίοτε κατὰ γένος ὄχι

πρὸς τὴν λέξιν, εἰς ἣν κυρίως ἀναφέρεται, ἀλλὰ πρὸς τὸ δι' ἐκείνης νοούμενον πρόσωπον, οἷον *Illa furia, qui impunitatem est consecutus* (Κικέρ). *Furiam* ἐνταῦθα ὀνομάζει ὁ Κικέρων τὸν Κλώδιον καὶ διὰ τοῦτο ἐπιφέρει κατ' ἀρσενικὸν γένος *qui . . . consecutus* καὶ ὄχι *quae . . . consecuta*.

Σ η μ. γ'. Ὅταν τὸ ἀναφορικὸν ἀναφέρηται εἰς πλείονα ὀνόματα συμφωνεῖ πρὸς αὐτά, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὸ κατηγορούμενον πρὸς πλείονα ὑποκείμενα.

13. Ἐὰν πρὸς τὸ ἀναφορικόν, τὸ ἀναφερόμενον εἰς ἡγούμενον οὐσιαστικόν, συνάπτηται διὰ τῶν ῥημάτων *esse, dicere, appellare* κ. τ. τ. ἕτερον οὐσιαστικόν, δύναται τότε τὸ ἀναφορικὸν νὰ συμφωνήσῃ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν ἢ πρὸς τὸ ἡγούμενον οὐσιαστικόν ἢ πρὸς τὸ διὰ τινος τῶν ῥηθέντων ῥημάτων ἐπιφερόμενον *Darius ad eum locum, quem Amanicas Pylas vocant pervenit* (Κο'ρτ.). — *Thebae ipsae, quod Boeotiae caput est, in magno tumultu erant* (Λίβ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗΣ

14. Κατ' ὀνομαστικὴν τίθεται τὸ ὑποκείμενον τῶν παρεμφατικῶν προτάσεων καὶ τὸ κατηγορούμενον, ὅταν συνάπτηται διὰ τοῦ ῥήματος *esse*. Πλὴν δὲ τοῦ ῥήματος *esse* δέχονται κατηγορηματικὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὰ ῥήματα *existere, evadere, effici, nasci, fieri, — apparere, videri — manere* κ. τ. τ. ἔτι δὲ καὶ τὰ παθητικὰ τῶν μετὰ δύο αἰτιατικῶν συντασσομένων κλητικῶν, δοξαστικῶν, προχειριστικῶν ἢ ἄλλων ὁμοίων ῥημάτων *dici, vocari, appellari, nominari, — haberi, iudicari, existimari, putari, — fieri, creari, eligi, designari, declarari* κλπ. *Caesar fit ab Ubiis certior Suebos omnes in unum locum copias cogere* (Κικέρ.). — *Aliter amicitiae stabiles permanere non possunt* (Κικέρ.). — *Omnes rectae animi affectiones virtutes appellantur* (Κικέρ.). — *Consules declarantur* M. Tullius et C. Antonius (Σαλλούστ.).

Σ η μ. Τὸ ῥῆμα *videri* (δοκεῖν) λαμβάνεται πάντοτε παρὰ τοῖς Λατίνοις προσωπικῶς, οἷον *Felicissimus fuisse videor*—*felicissimus fuisse*

videris—felicissimus fuisse videtur—felicissimi fuisse videmur—felicissimi fuisse videmini—felicissimi fuisse videntur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ

15. Ἡ γενικὴ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος ἢ καὶ ἄλλης λέξεως οὐσιαστικῶς λαμβανομένης τίθεται μετ' ἄλλου οὐσιαστικοῦ πρὸς δήλωσιν τῆς συνυπαρχούσης μεταξὺ τῶν δύο τούτων οὐσιαστικῶν σχέσεως. Ἡ δὲ σχέσηις αὕτη δύναται νὰ εἶναι διττή, σχέσις ὑποκειμένου καὶ σχέσις ἀντικειμένου· ὅθεν ἡ γενικὴ εἶναι ἢ ὑποκειμενικὴ ἢ ἀντικειμενικὴ.

α'. Ἡ ὑποκειμενικὴ γενικὴ (genetivus subiectivus) δεικνύει τὸ ὑποκειμενον, ἐξ οὗ τί πηγάζει ἢ εἰς ὃ τι ἀνήκει, ἀποκρίνεται δὲ εἰς τὴν ἐρώτησιν τίος; οἷον *Homīnum facta* (homines faciunt.) — *Hortus patris* (pater possidet hortum).

Σ η μ. Οὐδέποτε μεταχειρίζονται οἱ Λατῖνοι τὴν γενικὴν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς ὑποκειμενικὴν, ἀντ' αὐτῆς δὲ κάμνουσι χρῆσιν τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν· ὅθεν ἀντὶ τοῦ *liber mei* (τὸ βιβλίον μου), λέγεται *liber meus* (τὸ ἐμὸν βιβλίον), ἀντὶ τοῦ *causā mei* (ἐνεκεν ἐμοῦ) *meā causā* (ἐξ ἐμῆς αἰτίας, ἐμῆ αἰτία), οὕτω καὶ *tuā causā, suā causā, nostrā causā, vestrā causā, suā causā* (πληθυντ.) Ἄλλ' ὅμως τὸ *suā causā* λέγεται μόνον ἐπὶ αὐτόπαθείας, ἄλλως τίθεται *eius, illius causā*.

Πρὸς τὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν δύναται νὰ συναφθῇ ἡ γενικὴ τοῦ προσώπου, εἰς ὃ ἡ ἀντωνυμία ἀναφέρεται, οἷον *meā solius solliciti causā* (Τερέντ.), ἔνθα ἐτέθη ἡ γεν. *solius* ὡς εἰ ἔκειτο *mei causā*. Παραβλητέα τὰ ἑλληνικά· Δαήρ ἐμὸς ἔσκε κυνώπιδος (— ἐμοῦ κυνώπιδος) Ὅμηρ. — Ταμὰ δυστήνου καχὰ (ἐμοῦ τοῦ δυστήνου). Σοφ.

β'. Ἡ ἀντικειμενικὴ γενικὴ (genetivus obiectivus) δεικνύει τὸ ἀντικείμενον εἰς ὃ μεταβαίνει ἢ ὑπὸ τοῦ ἐτέρου οὐσιαστικοῦ δηλουμένη ἐνέργεια· οἷον *amor dei* (amo deum). — *Odium servitutis* (odi servitutum). Τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς ἡ ἔννοια δύναται νὰ ἀποδοθῇ καὶ διὰ τῶν προθέσεων *in, erga, adversus* μετὰ τῆς ἀρμοδίας πτώσεως· *Hannibal multa de fide sua et*

odio *in Romanos* (= Romanorum) commemoravit (Κορν. Νέπ.). Τότε δὲ μάλιστα γίνεται τοῦτο ὅταν εἶναι φόβος μήπως ἐπέλθῃ σύγχυσις ἐννοίας, οἷον ἐν τῇ περὶ τῆς πικρῆς φράσει, ἂν ἐγράφετο *odium Romanorum* θὰ ἠπόρευε τις ἂν ὁ Ἀννίβας ἐμίσει τοὺς Ῥωμαίους ἢ οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Ἀννίβαν.

Σ η μ. α. Ἐκ τῶν δύο τύπων τῆς γενικῆς πληθυντικῆς τῶν προσωπικῶν ἄντωνυμιῶν τοῦ α. καὶ β'. προσώπου, οἱ μὲν τύποι *nostri* καὶ *vestri* τίθενται πρὸς δῆλωσιν τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς, οἱ δὲ *nostrum* καὶ *vestrum* τῆς διαιρετικῆς (§ 17).

Σ η μ. β'. Καὶ ἀντὶ τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἄντωνυμιῶν (*mei, tui, sui* κτλ.), γίνεται οὐχὶ σπανίως χρῆσις τῶν κτητικῶν ἄντωνυμιῶν, αἰτινες κανονικῶς, ὡς εἴπομεν (§ 15 σημ.), τίθενται ἀντὶ τῆς ὑποκειμενικῆς τῶν προσωπικῶν ἄντωνυμιῶν γενικῆς: *Non sua solum ratio habenda est, sed etiam aliorum* (Κικέρ.).

Ὅσακις ὅμως ἐν τινι προτάσει πρόκειται διὰ τοιούτων ἄντωνυμιῶν ἀμφότεραι αἱ σχέσεις νὰ δηλωθῶσι καὶ ἡ ὑποκειμενικὴ καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ, τότε πρὸς δῆλωσιν μὲν τῆς ὑποκειμενικῆς σχέσεως τίθεται ἡ κτητικὴ ἄντωνυμία, πρὸς δῆλωσιν δὲ τῆς ἀντικειμενικῆς ἡ γενικὴ τῆς προσωπικῆς: *Grata mihi est vehementer memoria nostri* (γεν. ἀντικειμ.) *tua* (ὑποκειμ. σχέσις) = ἡ ὑπὲρ ἐμοῦ ἀνάμνησις σου, τὸ νὰ ἐθυμῆσαι σὺ ἐμέ.

Σ η μ. γ'. Ἐνίοτε εὐρίσκονται ἐν τῇ αὐτῇ φράσει ἀμφότεραι αἱ γενικαὶ ἢτε ὑποκειμενικὴ καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ, οἷον: *pro veteribus Helvetiorum* (γεν. ὑποκειμ.) *iniuriis populi Romani* (γενικ. ἀντικειμ.) Καῖς.

16. Ἡ γενικὴ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος μετὰ συνημμένου ἐπιθέτου ἢ ἄντωνυμίας ἢ ἀριθμητικοῦ τίθεται εἴτε ἀπλῶς εἴτε συνδεομένη διὰ τοῦ *esse*, τοῦ *fieri* ἢ ἄλλου ὁμοίου ῥήματος, εἰς δῆλωσιν τῆς ιδιότητος ἄλλου οὐσιαστικοῦ καὶ τότε λέγεται γενικὴ τῆς ιδιότητος (*genetivus qualitatis*). *Homo magni ingenii* (οὐδέποτε *homo ingenii* ἄνευ ἐπιθέτου, ἀλλὰ *homo ingeniosus*). — *Datames Thyum, hominem maximi corporis, ad regem duxit* (Κορν. Νέπ.), — *Magni iudicii esse debebat orator* (Κικέρ.). — *Fossa centum pedum*. — *Exsilium decem annorum*.

Ἡ ιδιότης ἐκφέρεται καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν (§ 71).

17. Ἡ γενικὴ τίθεται ὡς διαιρετικὴ (*genetivus partitivus*) εἰς δῆλωσιν τῆς σχέσεως τοῦ μέρους καὶ τοῦ ὅλου. Μετὰ γενικῆς

διαιρετικῆς συντάσσονται 1) τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ ἐπιθετὰ *Gallorum omnium fortissimi sunt Belgae* (Καῖσ.). — *Poeni in minorem Balearium insulam traiecerunt* (Λίβ.). 2) αἱ λέξεις αἱ ἔχουσι ὅπωςδῆποτε ἀριθμητικὴν ἔννοιαν, τοιαῦται δ' εἶναι πλὴν τῶν κυρίως ἀριθμητικῶν, αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι *quis, uter* κτλ., αἱ ἀόριστοι *aliquis, alter* κτλ., τὰ ἐπιθετὰ *solus, multi, nullus, nonnulli*, τὸ *nemo* καὶ ἄλλαι ὅμοιαι λέξεις· *Duo sunt aditus in Ciliciam, quorum uterque parvis praesidiis propter angustias intercludi potest* (Κικέρ.). — *Nemo mortalium omnibus horis sapit* (Πλίν ροσ. ἱστ.). 3) τὰ περιληπτικὰ οὐσιαστικά· *Catilina ingentem numerum perditorum hominum collegerat* (Κικέρ.).

18. Ἀντὶ τῆς διαιρετικῆς γενικῆς δύνανται νὰ τεθῶσιν αἱ προθέσεις *ex, in, inter* καὶ σπανιώτερον ἢ *de* (οὐδέποτε δὲ ἢ *ab*) μετὰ τῶν ἀρμολίων πτώσεων. *Antiquissimum est e doctis genus poetarum* (Κικέρ.). — *Thales sapientissimus in septem fuit* (ἔνθα τοῦ *septem* ἀκλίτου ὄντος καὶ μὴ δυναμένου νὰ τεθῆ κατὰ γενικὴν ἐξ ἀνάγκης ἔγεινε χρῆσις τῆς προθέσεως) Κικέρ. — *Nemo de iis* (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Ἡ διαιρετικὴ γενικὴ τίθεται καὶ μετὰ ὑπερθετικῶν ἐπιρρημάτων· *Treverorum civitas longe plurimum totius Galliae equitatu valet* (Καῖσ.).

Σ η μ. β'. Λέγεται λατινιστὶ ἐπίσης ὀρθῶς *multi hominum* καὶ *multi homines, alter consulum* καὶ *alter consul*. Ἡ ἐπιθετικὴ ὅμως ἀντωνυμία *uterque* λαμβάνει μὲν πάντοτε γενικὴν διαιρετικὴν τῶν ἀντωνυμιῶν (*uterque nostrum—quorum, eorum, horum, illorum uterque*), μετὰ δὲ τῶν οὐσιαστικῶν τίθεται συνήθως ἐπιθετικῶς· *uterque frater* (σπανίως μετὰ γεν. διαιρετικῆς· *uterque legatorum* Βελλήϊος 2,50). Ἐν τῷ πληθυντικῷ ὅμως ἀριθμῷ οὐδέποτε λαμβάνει γενικὴν διαιρετικὴν ἢ *uterque* ἢ *utriusque* κτλ.

19. Πρὸς γενικὴν διαιρετικὴν συντάσσονται καὶ ὀνομαστικαὶ ἢ αἰτιατικαὶ οὐσιαστικῶς λαμβανομένων ἐπιθέτων οὐδετέρου γένους ἀριθμητικὴν ἐχόντων ἔννοιαν (*multum, plurimum, tantum, quantum*) καὶ δεικτικῶν, ἀνπροριστῶν, ἐρωτηματικῶν ἢ ἀορίστων ἀντωνυμιῶν, ἔτι δὲ τὸ *nihil* οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον καὶ τὰ ἐπιρρηματὰ *sat* ἢ *satis, parum, nimis, abunde, affatim,*

οἶον· *Multum habet iucunditatis solis caelique mutatio* (Πλίν).— *Nihil omnium rerum melius quam omnis mundus adminis tratur* (Κικέρ.). — *Satis eloquentiae sapientiae parum in Catilina fuit* (Σαλλούστ.) (1).

Σ η μ. α. Μετὰ τῶν τοιούτων οὐδετέρων ἐπιθέτων ἢ ἀντωνυμιῶν δύνανται νά τεθῆ κατά γενικήν διαιρετικήν τὸ ὑπ' αὐτῶν προσδιοριζόμενον ὄχι μόνον ὅταν εἶναι οὐσιαστικόν, ἀλλὰ καὶ ὅταν εἶναι ἐπίθετον οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον τῆς δευτέρας κλίσεως· *aliquid falsi* (Κικέρ.)=*aliquid falsum*, ὅπερ ὡσαύτως λέγεται. Οὐδέποτε ὅμως δύνανται νά τεθῶσι κατά γενικήν διαιρετικήν τὰ τῆς τρίτης κλίσεως οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα ἐπίθετα οὐδὲ τὰ εἰς us οὐδέτερα συγκριτικά, ὅθεν λέγεται *senile aliquid* ἢ *gravius aliquid*, οὐδέποτε δὲ *senilis* ἢ *gravioris* κατά γενικήν. Ἄν ὅμως συνυπάρχωσιν ἐν τῇ φράσει ἐπίθετον τῆς τρίτης κλίσεως μετὰ ἐπιθέτου τῆς δευτέρας, δύνανται μὲν τότε ἀμφότερα νά τεθῶσι κατά γενικήν διαιρετικήν· *aliquid novi ac memorabilis*, ἀλλὰ συνηθέστερον λέγεται κατ' ὀνομαστικήν (ἢ κατ' αἰτιατικήν) *aliquid novum ac memorabile*.

Σ η μ. β'. Τὰ τοπικά ἐπιρρήματα *ubi, ubique, ubicumque, nusquam, hic, huc, eo, aliquo* κλπ. συντάσσονται παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσι μετὰ τῶν διαιρετικῶν γενικῶν *gentium, terrarum, loci* ἢ *locorum* πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς ἐννοίας των· *Ubinam gentium sumus* (Κικέρ.).—*Ibidem loci res est* (Κικέρ.)

Ἄλλαι γενικαί, ἐκτὸς τῶν τριῶν *gentium, terrarum καὶ loci* ἢ *locorum*, εὐρίσκονται ἐνίοτε μετὰ τοῦ *huc* ἢ *eo*, ἀλλ' ἢ τοιαύτη χρῆσις δὲν εἶναι πολὺ δόκιμος (οὐδέποτε παρὰ τῇ Κικέρωνι)· *eo felicitatis pervenit* (*ad eam felicitatem pervenit*) — *Eo processerat irarum* (Λίβ.). — *Huc arrogantiae venerat* (Τάκιτ.)

20. Τὰ ἐφαρκτικά ἐπίθετα καὶ τὰ μετοχῆς, πλησμονῆς, ἐμπειρίας, μνήμης κτλ. ἢ τῶν ἐναντίων σημαντικά, συντάσσονται μετὰ γενικῆς συμπληρούσης τὴν ἐννοίαν αὐτῶν οὕσαν καθ' ἑαυτὴν ἀτελεῖ· *Ferae sunt rationis et orationis expertes* (Κικέρ.) — *Pythagoras sapientiae studiosos appellat philosophos* (Κικέρ.)—*Cato rei publicae peritus et juris consultus fuit*

(1) Καὶ ἄλλα οὐδέτερα ἐνικά καὶ πληθυντικά συντάσσονται μετὰ γενικῆς διαιρετικῆς, οἷον παρὰ τῷ Λιβίῳ· *per obliqua campi*—*opportuna moenium*—*immensum loci*—*per adversa montium* (=per adversos montes). Σπανιώτατα ὅμως εὐρίσκονται τὰ τοιαῦτα παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσιν· *in occultis ac reconditis templi*. Καῖσ. de bello civ. 3,105.

(Κορν. Νέπ.)—*Medicamentorum salutarium plenissimae sunt terrae* (Κικέρ.)—*Certe omnes virtutis, compotes beati sunt* (Κικέρ.)

Σ η μ. Τὰ ἐπιθετα τὰ ὀηλοῦντα πλήρωσιν ἢ στέρησιν (plenus, inanis, fertilis κτλ.) δύνανται νὰ συνταχθῶσι καὶ πρὸς ἀφαιρετικὴν, τὸ δὲ refertus συντάσσεται συνήθως πρὸς γενικὴν προσώπου δηλωτικὴν (referta quondam Italia Pythagoreorum fuit. Κικέρ.), πρὸς ἀφαιρετικὴν δὲ πράγματος (annus refertus pecuniā Κικέρ.).

21. Πρὸς γενικὴν συντάσσονται αἱ μετοχαὶ τοῦ ἐνεστώτος τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων ὅταν αὗται λαμβάνονται ὡς ἐπιθετα, ἄλλως δέχονται τὸ ἀντικείμενόν των κατὰ τὴν πτώσιν, μεθ' ἧς συντάσσεται τὸ ῥῆμα, εἰς ὃ ἀνήκουσι *Romani semper appetentes gloriae fuerunt* (Κικέρ.)—*Nemo erat fugiens laboris* (Καῖσ.) Ὅθεν *patiens frigoris* εἶναι ὁ ἔχων τὴν ιδιότητα τοῦ ὑπομένειν αείποτε τὸ ψῦχος, *patiens frigus* ὁ ἐν ὠρισμένῃ περιπτώσει ὑπομένων τὸ ψῦχος. Αἱ τοιαῦται ἐπιθετικά μετοχαὶ σχηματίζουσι καὶ παρθετικά.

22. Τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικὰ ῥήματα (*meminisse, meminisci, recordari, oblivisci* κτλ.) λαμβάνουσι τὸ ἀντικείμενόν των, ἐὰν μὲν εἶναι πρόσωπον, πάντοτε κατὰ γενικὴν (*Vivorum meminisse, nec tamen Epicuri licet oblivisci* Κικέρ.), ἐὰν δὲ εἶναι πρᾶγμα ἢ κατὰ γενικὴν ἢ (πολλάκις) κατ' αἰτιτικὴν (*Est operae pretium diligentiam maiorum recordari* Κικέρ.)

Τὰ ἀναμνηστικὰ ῥήματα (*admonere, commoneere, commonefacere* κτλ.) λαμβάνουσιν ὡσαύτως γενικὴν τοῦ πράγματος (ἢ τοῦ προσώπου) ὅπερ τις ἀναμνησκει, ὡς *admonere aliquem alicuius rei* (ἢ *alicuius hominis*) = ἀναμνησκειν τινά τι (ἢ τινά).—*Catilina admonerat alium cupiditatis suae* (Σαλλούστ.).

23. Πάντοτε τίθεται κατ' αἰτιτικὴν τὸ ἀντικείμενον καὶ τῶν μνήμης ἢ λήθης σημαντικῶν ῥημάτων καὶ τῶν ἀναμνηστικῶν, ὅταν τοῦτο εἶναι ἀντωνυμία οὐδετέρου γένους ἢ τι τῶν ἀορίστων ἐπιθέτων (*multa, omnia* κτλ.). *Illud semper memento*.—*Ridiculum est, te istuc me admonere*.—*Oportet, si volumus multa meminisse, multos nobis locos comparare*. Τοῦτο

δὲ γίνεται ἐξ ἀνάγκης, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως, διότι ἂν αἱ ἀντωνυμίαι αὐταὶ ἢ τὰ ἐπίθετα ἐτίθεντο κατὰ γενικὴν ἠδύναντο νὰ ἐκληφθῶσι γένους ἀρσενικοῦ.

Σ η μ. Τὸ *memini* συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς προσώπου ὅταν σημαίνῃ ἐνθυμοῦμαι τινα, ὃν ποτε ἐγνώρισα, οἷον· *Cinnam memini, Sullam vidi* (Κικέρ.). *Antipater ille Sidonius, quem probe meministi* (Κικέρ.) Ὅταν δὲ τὸ *memini* σημαίνει *mentionem facio* = μνήμην ποιοῦμαι τινος ἢ περὶ τινος, δύναται νὰ λάβῃ καὶ τὴν πρόθεσιν *de* (μετ' ἀφαιρετικῆς)· *De Herode meminero et de omnibus quae te velle suspicabor* (Κικέρ.) Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν τρόπον δύναται νὰ συνταχθῶσι καὶ τὰ ἀναμνηστικά ῥήματα· *Monent nos dii de optimatum discordiis* (Κικέρ.) Οὕτω δὲ πάντοτε καὶ τὸ *recordor* ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ προσώπων, οἷον· *Velim scire ecquid de te recordōre* (Κικέρ.)

Σ η μ. β'. Ἡ ἀπρόσωπος φράσις *venit mihi in mentem* λαμβάνει συνήθως γενικὴν· *Venit mihi Platonis in mentem* (Κικέρ.). Δύναται ὅμως νὰ συνταχθῇ καὶ προσωπικῶς καὶ τότε ἡ γενικὴ γίνεται ὑποκείμενον· *non venit in mentem pugna apud Regillum lacum* (Δίβ.). Πάντοτε δὲ τίθενται ὡς ὑποκείμενα αὐτῆς καὶ οὐδέποτε κατὰ γενικὴν τὰ οὐδέτερα τῶν ἀντωνυμιῶν· *Quae mihi veniebant in mentem, existimavi me ad te o portare scribere* (Κικέρ.).

Σ η μ. γ'. Ἡ φράσις *certiorem facere aliquem* (δῆλον ποιεῖν τινί τι, ἀγγέλλειν τινί τι) λαμβάνει ὡς συμπλήρωμα ἢ γενικὴν ἢ τὴν *de* (μετ' ἀφαιρετικῆς)· *Nos certiores fecit consilii sui ἢ de consilio suo*.

24. Τὰ ῥήματα *ducere, facere, habere, putare, esse* (δύνασθαι) καὶ καθ' ὅλου τὰ σημαίνοντα *λογίζεσθαι, τιμᾶσθαι, ἄξιον ἠγεῖσθαι* συντάσσονται μετὰ γενικῆς τοῦ ἐπιθέτου τοῦ δηλοῦντος τὸ πόσον (*tanti, quanti, magni, pluris, nihili* κτλ. ὄχι *multi, maioris, minoris*). *Voluptatem virtus minimi facit* (Κικέρ.)—*Spectari oportet quanti res aestimentur* (Κικέρ.) Ἡ γενικὴ αὕτη καλεῖται γενικὴ τοῦ τιμήματος (*genetivus pretii*).

Σ η μ. δ. Τὸ (non) *facio* συντάσσεται ἐν τῇ συνηθείᾳ μετὰ τῶν γενικῶν *flocci* (τοῦ *floceus* = κάρφος, μικροῦ λόγου ἄξιον πρᾶγμα), *nauci* (ἀχρηστοῦ ὀνομαστικῆς), *assis* ἢ *unius assis* κ.τ.τ. *Iudices rempublicam flocci non faciunt* (Κικέρ.). Σημειωτέα καὶ ἡ φράσις *tanti est*, οἷον· *Est mihi tanti, Quirites, huius invidiae tempestatem subire, dummodo a vobis belli periculum depellatur* (Κικέρ.) = Ἄξιζεις, ὦ Κυρῆται, νὰ ὑποφέρω

τὴν τρικυμίαν τούτου τοῦ μίσους, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀπομακρυνθῆ ἄφ' ὑμῶν ὁ κίνδυνος τοῦ πολέμου.

Σημ. β'. Το *aestimare* συντάσσεται καὶ μετὰ τῶν ἀφαιρετικῶν *magno*, *permagno*, *nihilo*· μετὰ δὲ τοῦ *ducere*, *putare* καὶ *esse* τίθεται ἀντὶ τῆς γενικῆς *nihili* τὸ *pro nihilo*.

25. Τὰ ῥήματα *accusare*, *incusare*, *arguere*, *insimulare*, *arcessere* — *convincere*, *coarguere*—*damnare*, *condemnare* — *absolvere*, *liberare* συντάσσονται μετὰ γενικῆς δηλοῦσης τὴν πρᾶξιν, δι' ἣν τις ἐνέχεται, ἐγκαλεῖται, καταδικάζεται κτλ. *Miltiades prodicionis accusatus est* (Κορν. Νέπ.)—*Cicero Verrem avaritiae nimiae coarguit* (Κικέρ.).

Σημ. α'. Μετὰ τῆς γενικῆς τάυτης συνάπτεται ἐνίοτε καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ *crimine*, *nomine* ἢ *iudicio*, οἷον *crimine repetundarum damnati sunt multi*. Περὶ τοῦ *repetundarum* ἴδ. Γραμμ. Σεμιτέλ. § 156.

Ἐνίοτε ἀντὶ τῆς γενικῆς τίθεται ἡ *de* (μετ' ἀφαιρετικῆς), οἷον *Drusus erat de praevaricatione a tribunis aerariis absolutus*.

Σημ. β'. Ἡ ποινή, ἐν ἣν τις καταδικάζεται ἐκφέρεται ἢ κατὰ γενικὴν ἢ κατ' ἀφαιρετικὴν, λέγεται δι' ἐπίσης ὁρθῶς *damnare capitis* καὶ *damnare capite*. Ἄλλ' ὅταν ὁμοῦς ὁ λόγος εἶναι περὶ ὠρισμένης χρηματικῆς ζημίας, εἰς ἣν τις καταδικάζεται, τίθεται πάντοτε ἡ ἀφαιρετικὴ. *Licinius Stolo decem millibus aeris est damnatus* (Λίβ.). Ὡς αὐτῶς δὲ *Frusinates tertia parte agri damnati sunt* (Λίβ.). Σημείωσον καὶ τὰς φράσεις *ad bestias aliquem damnare*=καταψηφίζεσθαι τινος θηριομαχεῖν καὶ *voti damnatus*=*voti compos*=τῆς εὐχῆς τυχῶν.

26. Μετὰ τῶν ῥημάτων *esse* καὶ *fieri* τίθεται γενικὴ δηλοῦσα εἰς ὃν ἢ εἰς ὃ τι ἀνήκει ἢ ἰδικάζει (*genetivus possessivus*). *Improbi hominis est mendacio fallere* (Κικέρ.). — *Temeritas est florentis aetatis* (Κικέρ.).

Αἱ ἐνικαὶ καὶ πληθυντικαὶ γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν οὐδέποτε τίθενται ἐπὶ τοιαύτης ἐννοίας, ἀλλ' ἀντ' αὐτῶν γίνεται χρῆσις τοῦ οὐδετέρου τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν (*meum*,

tuum, suum, nostrum, vestrum). *Tuum est nihil praeter virtutem in bonis ducere* (Κικέρ.).

Σημ. α. *Αί φράσεις est stultitia, est levitatis, est consuetudinis = est stultitia, est levitas, est consuetudo. Ἄξια δὲ σημειώσεως εἶναι καὶ ἡ φράσις facere aliquid alicuius rei, οἷον Hannibal, quod inter Alpes Appenninumque agri est, suae dictionis fecit* (Αἰῆ.).

Σημ. β'. *Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος γενικὴ προέρχεται πολλάκις ἐκ παραλείψεως τῶν λέξεων officium, munus, negotium, proprium κτλ., αἵτινες ἐνίοτε καὶ προστίθενται, οἷον id viri est officium. — Sapientis est proprium nihil facere quod penitere possit.*

27. Τὸ τριτοπρόσωπον ῥῆμα interest (μέλει ἢ διαφέρει τινί) συντάσσεται μετὰ γενικῆς δηλούσης τὸ πρόσωπον (ἢ τὸ πεπροσωποποιημένον πρᾶγμα) ᾧ μέλει τι *Discipulorum interest = μέλει τοῖς μαθηταῖς. — Interfuit reipublicae* (Κικέρ.) = μεμέληκε ἢ ἐμέλησε τῇ πολιτείᾳ. Τὸ δὲ πρᾶγμα, περὶ οὗ μέλει τινί, οὐδέποτε ἐκφέρεται δι' οὐσιαστικοῦ, ἀλλ' ἢ δι' οὐδετέρου ἀντωνυμίας (hoc, illud, quod) ἢ δι' ἀπκρεμφάτου μετὰ ἢ ἄνευ ὑποκειμένου ἢ δι' ἐξηρητημένης ἐρωτηματικῆς προτάσεως, σπανίως δὲ διὰ τοῦ ut, οἷον.

- 1) Imperatoris hoc interest.
- 2) Imperatoris interest vincere.
- 3) Imperatoris interest milites fortes esse.
- 4) Imperatoris interest milites fortes sint, necne.
- 5) Imperatoris interest, ut milites fortes sint.

Ἐντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν γίνεται χρῆσις τῶν θηλυκῶν ἀφαιρετικῶν τῶν κτητικῶν meā, tuā, suā, nostrā, vestrā (κατὰ παράλειψιν τοῦ causā). *Illud meā interest, te ut videam* (Κικέρ.). Ἡ σύνταξις αὕτη προῆλθεν ἴσως ἐξ ἀναλογίας ἐκ τῆς συντάξεως τοῦ refert.

28. Τὸ πρὸς τὸ interest συνώνυμον ῥῆμα refert (ἐκ τῆς ἀφαιρετικῆς re καὶ fert, ὅχι refert ἐκ τοῦ refero) ἢ συντάσσεται πρὸς τὰς ἀφαιρετικὰς meā, tuā, suā, ἢ (συνηθέστερον) τίθεται ἀπολύτως ἐν τῷ λόγῳ, ἄνευ δηλαδὴ συμπληρώματος, τοιαύτη δ' εἶναι μάλιστα ἡ χρῆσις τοῦ ῥήματος παρὰ τοῖς δοκίμοις πεζογράφους: *Tua quod nihil refert percunctari desinas* (Τερέντ.).

— Quid refert? (Κικέρ.) Ἡ πρὸς γενικὴν σύνταξις τοῦ refert εἶναι ἀδόκιμος.

29. Τὸ πόσον τι διαφέρει ἢ μέλει τινί, ἐκφέρεται διὰ τῶν οὐδετέρων multum, permultum, plus, plurimum, minus, quiddam κτλ. ἢ διὰ τῶν γενικῶν τοῦ τιμήματος tanti, magni (ὄχι maioris) ἢ τέλος διὰ τῶν ἐπιρρημάτων magis, magno-pere, parum, minime, maxime. Magni interest meā cum amico una esse (Κικέρ.) — Vestra, iudices, hoc maxime interest (Κικέρ.).

30. Τὸ πρᾶγμα, ὡς πρὸς τὸ ὅποιον εἶναι τι οὐσιῶδες ἐκφέρεται διὰ τῆς ad καὶ αἰτιατικῆς. Magni ad honorem nostrum interest, me quam primum ad urbem venire (Κικέρ.).

Σημ. Σπανιώτατα εὐρίσκεται παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσι γενικὴ πρᾶγματος: Multum interest rei familiaris tue te venire (Κικέρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΟΤΙΚΗΣ

31. Ἡ δοτικὴ ἀποκρίνεται ἐν γένει εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνοι ἤτοι δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, πρὸς ὠφέλειαν ἢ πρὸς βλάβην τοῦ ὁποίου γίνεται τι καὶ ὀνομάζεται *χαριστική* ἢ *ἀντιχαριστική* (dativus commodi ἢ incommodi), οἷον *Pisistrātus sibi, non patriae Megarenses vicit* (Ἰουστίν.) — *Non scholae, sed vitae discimus* (Σενέκ.).

32. Δοτικὴν τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου λαμβάνουσι τὰ δοτικὰ (do, trado, tribuo κτλ.), λεκτικὰ (dico, narro κτλ.), δεικτικὰ (monstro κτλ.) καὶ τὰ τούτοις ὅμοια ῥήματα. *Dedi puero librum.* — *Fabulam pueris narro.* — *Erranti viam monstro.* Ἡ δοτικὴ αὐτὴ μένει καὶ ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει: *liber puero datus est.*

Σημ. Δοτικὴν λαμβάνουσι καὶ αἱ ἀναφορὰν πρὸς πρόσωπον ἢ πρᾶγμα δηλοῦσαι φράσεις *modum ponere* — *fidem, habere* — *morem gerere* — *statuere diem* κτλ. Οἷον: *modum ponere irae* — *fidem habere duci* — *morem gerere amico* — *statuere (dicere) diem colloquio.*

33. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα ὁμοιότητα ἢ προσέγγισιν (*similis, aequalis, par, communis*) φιλίαν ἢ εὖνοιαν (*amicus, faustus, fidus*), τὸ ἀρμόζον ἢ μὴ ἀρμόζον, ὠφέλιμον ἢ βλαβερὸν (*aptus, utilis, gratus*) καὶ τὰ ἐναντία τούτων (*dissimilis, impar, inimicus, infestus, molestus*). Ἐπι δὲ μετὰ δοτικῆς συντάσσονται καὶ τὰ ἐπιρρήματα τὰ ἔχοντα ἔνοιαν παρεμφορῆ πρὸς τὰ ῥηθέντα ἐπίθετα. *Belgæ proximi sunt Germanis* (Καῖς.). — *Miltiades amicior erat omnium libertati quam suæ dominationi* (Κορν. Νέπ.) — *Cunctis esto benignus, nulli blandus* (Σενέκ.). — *Convenienter naturæ vivere* (Κικέρ).

Σημ. α. Πολλὰ τῶν ἐπιθέτων τούτων (*amicus, inimicus, vicinus, aequalis, propinquus*) λαμβανόμενα ὡς οὐσιαστικά δύνανται νὰ συνταχθῶσι καὶ μετὰ γενικῆς.

Σημ. β'. Τὸ ἐπίθετον *similis* (καὶ *dissimilis*) συντάσσεται ἢ μετὰ δοτικῆς ἢ μετὰ γενικῆς. Συνηθέστερον συντάσσεται μετὰ γενικῆς μὲν προσώπου· *Dionysius tyrannus Neronis simillimus*, μετὰ γενικῆς δὲ ἢ δοτικῆς (ἀδιαφόρως) πρᾶγματος· *somnus mortis ἢ mortis similis est*. Ὅθεν πάντοτε λέγεται *mei, tui, sui, nostri, vestri similis ἢ dissimilis* (καὶ ὄχι *mihi, tibi* κτλ.). Δοτικὴν προσώπου λαμβάνει τὸ ἐπίθετον *similis* (*dissimilis*) ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ τῆς κατὰ μέρος ὁμοιότητος, οἷον· *filiius in hoc patri similis est*.

Σημ. γ'. Τὰ ἐπίθετα *utilis, aptus, habilis, idoneus, paratus, accommodatus* καὶ τὰ ἐναντία αὐτῶν λαμβάνουσι συνηθέστερον τὴν *ad* μετὰ αἰτιατικῆς, ὅταν δηλοῦται τὸ πρᾶγμα, εἰς ὃ εἶναι τις ὠφέλιμος, ἀρμόδιος κτλ. *Homo ad nullam rem utilis* (Κικέρ.) Τὰ δὲ *natus, proclivis, pronus, propensus* λαμβάνουσι μὲν συχνότερον τὴν *ad* μετὰ αἰτιατικῆς, ἀλλ' οὐχὶ σπανίως φέρονται καὶ πρὸς δοτικὴν. *Natus ad arma*. — *Aetas ad vitia prona*. — *Foro et multitudini nata eloquentia*.

Σημ. δ'. τὸ *propior* καὶ *proximus* συντάσσονται καὶ πρὸς αἰτιατικὴν, τὰ δὲ ἐπιρρήματα *propius* καὶ *proxime* συχνότερον πρὸς αἰτιατικὴν ἢ πρὸς δοτικὴν. *Proximi Hispaniam Mauri sunt* (Σαλλούστ.). — *Proxime Pompeium sedebam* (Κικέρ.).

Σημ. ε'. Τὸ *assuetus* φέρεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸς ἀραιετικὴν· *Homines labore assueti*. Ἀλλὰ λέγεται καὶ *assuetus*

(ἔπως καὶ insuetus) *ad sceptrā καὶ Romani Gallici tumultus assueti.*

34. Τὰ ἀμετάβητα ῥήματα τὰ ἔχοντα ἔννοιαν παρεμφερῆ πρὸς τὴν τῶν ἀνωτέρω ἐπιθέτων συντάσσονται καὶ αὐτὰ πρὸς δοτικὴν: *Cæsar Marcellum cui maxime succensebat restituit* (Καῖς.). — *Epaminondas patriæ irasci nefas esse ducebat* (Κορν. Νέπ.). — *Probus invidet nemini* (Κικέρ.).

Σημ. α. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τοιούτων μετὰ δοτικῆς συντασσομένων ῥημάτων ἀνάγονται καὶ πολλὰ, ἅτινα ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ φέρονται πρὸς αἰτιατικὴν, οἷον: *noceo* (βλάπτω), *blandior* (κολακεύω), *medeor* (θεραπεύω, ἀλλὰ καὶ ἐπικυρῶ τινί), *obtrecto* (διαβάζω). *Non licet sui commodi causa nocere alteri* (Κικέρ.). — *Nostro ordini palam blandiuntur* (Κικέρ.). — *Philosophia medetur animis* (Κικέρ.). — *legi obtrectare* (Κικέρ.).

Σημ. β. Λέγεται μὲν *invideo tibi* (= φθονῶ σοι), *invidetur honis* (= φθονοῦνται οἱ ἀγαθοί), ἀλλ' ὄχι (τοῦλάχιστον παρὰ τοῖς δοκίμοις) καὶ *invideo tibi laudem tuam, invideo amico fortunam*. Τὸ ὄρθον εἶναι *invideo laudi tuæ, invideo fortunæ amici*. Ἄδοκίμος εἶναι καὶ ἡ σύνταξις *invideo alicui aliqua re* (= φθονεῖν τινί τινος). *Non inviderunt laude sua mulieribus* (δοτ.) *Romani* Δίβ.

Σημ. γ. Τὸ *minor* ἢ *minor* (= ἀπειλῶ) δέχεται καὶ αἰτιατικὴν πρᾶγματος πρὸς τῇ δοτικῇ τοῦ προσώπου (*Catilina urbi ferrum flammamque minitabatur*), τὸ δὲ *gratulor* (= συγχαίρω) δέχεται πρὸς τῇ δοτικῇ τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικὴν δηλοῦσαν κυρίως τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τις συγχαίρει τινί (*gratulor tibi reditum* = *propter reditum*).

Τὸ *adulor* (= κολακεύω) συντάσσεται παρὰ τοῖς δοκίμοις πρὸς αἰτιατικὴν ἀντὶ δοτικῆς: *Non adulatus sum fortunam* (ἀντὶ fortunæ) *altorius* Κικέρ.

35. Πρὸς δοτικὴν φέρονται καὶ τὰ ῥήματα *suadeo* (πειθῶ) *parco* (φειδομαί τινος), *studeo* (σπουδάζω), *supplico* (ικετεύω), *impero* (προστάττω), *nubo* (εἰς τὴν σημασίαν τοῦ νυμφεύομαι, ἐπὶ γυναικός.)

Σημ. Τὸ *suadeo* (*persuadeo*) καὶ τὸ *impero* συντάσσονται ἐνίοτε καὶ πρὸς αἰτιατικὴν πρᾶγματος, οἷον: *Quid mihi suades*; — *Cæsar toti provinciae quam maximum potest militum numerum imperat* (Καῖς.).

36. Μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν συνθέτων ἐκ μιᾶς τῶν ἐξῆς δέκα προθέσεων *ad, ante, cum, in, inter, ob, post, præ, sub, super* ἢ τίθεται δοτικὴ ἢ ἐπαναλαμβάνεται ἢ πρόθεσις (ἢ ἄλλη συνώνυμος) μετὰ τῆς ἀρμοδίας πτώσεως. Ὅθεν λέγεται: *Signa inferre hostibus* (ἢ *in hostes*). — *In hac vita* (ἢ *huic vitæ*) *nihil inest nisi miseria*. Παρὰ τοῖς δοκίμοις πεζολόγοις φαίνεται προτιμωμένη ἢ ἐπανάληψις τῆς προθέσεως, ἀπὸ Λιβίου δὲ καὶ ἐξῆς γίνεται πλειοτέρα χρῆσις τῆς πρὸς δοτικὴν συντάξεως.

Σημ. Τῶν τοιούτων ῥημάτων τὰ μὲν εἶναι μεταβατικὰ καὶ λαμβάνουσι πρὸς τῆ δοτικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρῳ παρδείγματι *signa inferre hostibus*, τὰ δὲ ἀμετάβατα, μὴ δεχόμενα ἄμεσον ἀντικείμενον, οἷον *sidera sedibus inhaerent*.

37. Τὰ ῥήματα *adspargere* (*inspargere*), *circumdare*, *circumfundere*, *donare*, *impertire*, *intercludere* καὶ *exuere* (*induere*) συντάσσονται ἢ πρὸς αἰτιατικὴν πράγματος καὶ δοτικὴν προσώπου ἢ πρὸς αἰτιατικὴν προσώπου καὶ ἀρχειρετικὴν πράγματος, οἷον *donare alicui aliquam rem* (δωροῦμαι τινί τι) καὶ *donare aliquem aliqua re* (δωροῦμί τινά τινι). *Agasilatum mortuum amici corā circum fuderunt* (Κορν. Νέπ.). — *Herculi Deianira tunicam induit* (Κικέρ.)

Σημ. Τὸ *interdicere* λαμβάνει συνήθως δοτικὴν προσώπου καὶ ἀρχειρετικὴν πράγματος: *interdicere alicui aqua et igni*. Παρὰ τῷ Λιβίῳ εὐρίσκεται καὶ *interdicere alicui aliquid*, παρὰ δὲ τῷ Νέπωτι *interdicere aliquem aliqua re*. Μετὰ τοῦ *interdicere* τίθεται καὶ *ab* (*ab oppido, ab auxilio*).

38. Ῥήματά τινα λαμβάνουσιν ἄλλην σημασίαν ὅταν συντάσσονται μετὰ δοτικῆς καὶ ἄλλην ὅταν μετὰ αἰτιατικῆς: *consulo aliquem* = συμβουλευόμεί τινι (ἢ εἰς τὴν καθ' ἡμέρας γλῶσσαν, συμβουλευόμεί τινι, τὸν ἰατρὸν λ. γ. *medicum*), *consulo alicui* = φροντίζω περὶ τινος, *patriæ* περὶ τῆς πατρίδος, *reipublicæ* περὶ τῆς πολιτείας. Οὕτω καὶ *timeo* (*metuo*) *aliquem* = φοβοῦμαι τινι, *timeo* (*metuo*) *alicui* φοβοῦμαι περὶ τινος ἢ ὑπὲρ τινος (μὴ πάθῃ τι) κτλ.

39. Εύρίσκεται ἐνίοτε παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσι τὸ ποιητικὸν αἴτιον κατὰ δοτικὴν (ἀντὶ τῆς *ab* μετ' ἀφαιρετικῆς) μετὰ τῶν συνθέτων χρόνων τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, οἷον· *Mihi* (= *a me*) *captum consilium iam diu est* (Κικέρ.)

Σημ. Οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ τὰς ποιητικὰς συντάξεις ἀπομιμούμενοι πεζολόγοι κάμνουσιν εὐρυτέραν χρῆσιν τῆς τοιαύτης δοτικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου· *Non intelligor ulli* (= *a nullo intelligor*) 'Οβίδ. — *Gallis* (δοτ. = *a Gallis*) *in meridiem inspicitur Britannia*. Τάκιτ.

40 Πάντοτε ὅμως τίθεται κατὰ δοτικὴν τὸ ποιητικὸν αἴτιον ἐπὶ τῶν λεγομένων θετικῶν ἤτοι γερουνδίων, οἷον· *scribendum mihi est* (γραπτέον μοι ἐστίν). Τίθεται ὅμως καὶ μετὰ τῶν θετικῶν ἢ *ab* μετ' ἀφαιρετικῆς ἀντὶ τῆς δοτικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου πρὸς ἀποφυγὴν ἀμφιβολίας περὶ τὴν ἔννοιαν, οἷον· *quibus* (*bonis multorum civium*) *est a vobis consulendum* (Κικέρ. *de imp. Cn. Pomp.* 2 § 6), ἔνθα ἐτέθη ἢ *ab* μετ' ἀφαιρετικῆς (*a vobis*) ἀντὶ τῆς δοτικῆς (*vobis*) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου τοῦ *consulendum est*, ἐπειδὴ τὸ *consulo* κατὰ τὴν ἐνταῦθα ἔννοιαν αὐτοῦ (ιδ. § 37) δέχεται καὶ τὸ ἀντικείμενόν του κατὰ δοτικὴν (*quibus*) καὶ θὰ ἐγεννᾶτο ἄλλως ἀμφιβολία ὁποῦρα ἐκ τῶν δύο δοτικῶν (*quibus* — *vobis*) εἶναι ἢ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου καὶ ὁποῦρα ἢ τοῦ ἀντικειμένου. Οὕτω καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ εἴπωμεν π. χ. οὐ δουλευτέον τοὺς ροῦν ἔχοντας τοῖς κακῶς φρονοῦσι καὶ ὄχι τοῖς ροῦν ἔχουσι, διότι οὕτω θὰ εἴχομεν δοτικὴν ὑποκειμενικὴν καὶ δοτικὴν ἀντικειμενικὴν δυσδιακρίτους.

41. Μετὰ τοῦ ῥήματος *esse* τίθεται κτητικὴ δοτικὴ, ὅπως καὶ παρ' Ἑλλήσι· *sunt mihi libri* = ἔστι μοι βιβλία = *habeo libros*.

42. Ἐν ταῖς φράσεσιν *est mihi* (*tibi, rei*) *nomen* (ἢ *cognomen*) — *nomen mihi manet* — *nomen mihi datum* (*inditum*) *est*, τίθεται τὸ ὄνομα ἢ κατ' ὀνομαστικὴν ὡς παράθεσις εἰς τὴν ὀνομαστικὴν *nomen* (*ei morbo nomen est avaritia*. Κικέρ.) ἢ συνηθέστερον κατὰ δοτικὴν, καθ' ἕλξιν δηλαδὴ πρὸς τὸ *mihi, tibi, cui* κτλ. (*Scipio, cui postea Africano cognomen fuit*. Σαλλούστ.), ἐνίοτε δὲ, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ παρωνυ-

μίωv καὶ ὄχι καθ' αὐτὸ ὀνομάτων καὶ κατὰ γενικὴν συντακτικὴν εἰς τὸ nomen (Q. Metello cognomen *Macedonici* inditum est. Βελλήϊος).

Ἐν δὲ τῇ φράσει do ἢ dico alicui nomen τὸ ὄνομα δύνανται νὰ τεθῆ ἢ κατὰ δοτικὴν ὡς ἀνωτέρω (συνηθέστερον) ἢ κατ' αἰτιατικὴν συμφωνοῦσαν πρὸς τὸ ἐπίσης κατ' αἰτιατικὴν κείμενον nomen (Filius, cui *Ascanium* parentes dixere nomen Λίβ.).

43. Τὰ ῥήματα dare, ducere, tribuere, vertere, relinquere, venire, mittere, habere καὶ ἄλλα ὅμοια δύνανται νὰ συνταχθῶσι μετὰ δύο δοτικῶν, ἐξ ὧν ἡ μὲν μία δηλοῖ τίτι δίδει, ἄγει, ἀπονέμει τις κτλ., ἡ δὲ τὸν σκοπὸν, πρὸς ὃν τις δίδει, ἄγει κτλ. Caesar quinque cohortes castris praesidio reliquit (Καῖσ.). Ὅμοίως συντάσσονται μετὰ δύο δοτικῶν τὸ esse καὶ τὰ παθητικὰ dari, duci, tribui, verti κτλ. Virtutes hominibus decori gloriae que sunt (Σενέκ.). — Num *Fabio laudi* datum est quod pingeret? (Κικέρ.). "Ἄξιαι συμειώσεως εἶναι αἱ φράσεις esui dare— dare potui (διδόναι φαγεῖν, ποιεῖν τι), curae esse alicui (εἶναι τι διὰ φροντίδος), cui bono? (τίτι συμφέρει;).

Σημ. Μετὰ τῶν δόσεως σημαντικῶν ῥημάτων τίθεται ἐνίοτε ἀντὶ τῆς δοτικῆς τῆς δηλοῦσης τὸν σκοπὸν πρὸς ὄντις δίδει, αἰτιατικῆ. Latini coronam auream Jovi donum in Capitolium mittunt (Λίβ.). Εὐρίσκεται δὲ καὶ ἡ in ἢ ἢ ad μετὰ αἰτιατικῆς· reliquit ibi exercitum ad praesidium (= praesidio). — gloriam mihi in crimen (= crimini) vertis.

44. Τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα ῥήματα δὲν τρέπονται καθ' ὅλην τὴν κλίσιν εἰς παθητικὰ, ὥς τε ἡ δοτικὴ νὰ γείνη ὀνομαστικὴ τοῦ παθητικοῦ, ὅπως συχνάκις γίνεται ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Περὶ τοῖς Λατίνοις τῶν τοιούτων ῥημάτων μόνον τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ εἶναι εὐχρηστον (ἀπρόσωπος σύνταξις), οἷον· ego invideo tibi — tibi invidetur a me. — Orgetorix persuasit *Helvetiis* — ab Orgetorige persuasum est *Helvetiis*. Εἰς τὴν τοιαύτην λοιπὸν ἀπρόσωπον παθητικὴν χρῆσιν ἡ δοτικὴ μένει ἀμετάβλητος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗΣ.

45. Κατ' αἰτιατικὴν τίθεται τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων· γίνεται δὲ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως ὑποκείμενον τῆς παθητικῆς. *Pater amat filium. — Cæsar vicit Pompeium.*

46. Ῥήματά τινα ἀμετάβατα λαμβάνουσιν ἐνίοτε μεταβατικὴν σημασίαν καὶ δέχονται τότε αἰτιατικὴν ἀντικειμένου. Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι

1) Τὰ σημαίνοντα ψυχικὴν διάθεσιν ἢ ἐκδήλωσιν ψυχικῆς διαθέσεως, οἷον *dolere, lugere, mærere, flere, gemere, lamentari* π. χ. *casum alicuius.*

queri, conquæri π. χ. *iniurias alicuius.*

horrere, reformidare π. χ. *crimen ingrati animi.*

fastidire π. χ. *preces alicuius.*

ridere π. χ. *inconstantiam hominum.*

mirari, admirari π. χ. *se ipsum.*

sitire π. χ. *honores, sanguinem.*

Σ η μ. Τὰ ῥήματα ταῦτα δὲν ἔχουσι παθητικὸν τύπον ἄλλον πλὴν τῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος (γερουδίου) *dolendus, horrendus* κτλ. Μόνον τὸ *ridere* ἔχει πλήρη παθητικὸν τύπον.

2) Τὰ σημαίνοντα ὄζειν τινός, γεῦσιν ἔχειν τινός, οἷον *olere, redolere — sapere, resipere*. *Catonis orationes antiquitatem redolent — Piscis mare sapit — Vinum picem resipit.* Οἱ ποιητὰὶ καὶ ἄλλα ἀμετάβατα συντάσσουσιν ὡς μεταβατικά.

47. Τὰ ἀμετάβατα δύνανται νὰ προσλάβωσι τὴν λεγομένην σύστοιχον αἰτιατικὴν συνημμένην συνήθως μετὰ ἐπιθέτου ἢ ἀνωνομίας *servitutem durissimam servire—longam vitam vivere* κτλ. ἢ αἰτιατικὴν οὐδετέρου ἀνωνομίας (*hoc tibi as-sentiri non possum — id operam do, ut in litteris proficiam*).

Σ η μ. Ποιητικά εἶναι τὰ triste resonare ('Οράτ.) — mollia ridere ('Οβίδ.) — torva tueri (Βεργίλ.) — falsum renidens (Τάκιτ.)

48. Πολλὰ ἀμετάβατα ῥήματα κινήσεως σημαντικά συντιθέμενα μετὰ τῶν προθέσεων circum, per, præter, trans λαμβάνουσι μεταβατικὴν σημασίαν καὶ σύνταξιν, οἷον Oceanus circumfluit terram, ἐν ᾧ τὸ ἀπλοῦν fluere εἶναι ἀμετάβατον. Οὕτω καὶ Alpes Hannibal transiit (Λίβ.) — Timores omnium mentes pervagantur (Κικέρ.)

Σ η μ. α. Καὶ ἄλλα μετὰ τῆς circum σύνθετα λαμβάνουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αἰτιατικὴν, οἷον multa me pericula circumstant. — circumsedere urbem.

Σ η μ. β'. Τὰ μετὰ τῆς trans σύνθετα μεταβατικὰ ῥήματα transduco, transicio (traicio) καὶ transporto λαμβάνουσι δύο αἰτιατικὰς, τὴν τοῦ ἀντικειμένου καὶ τὴν τοῦ τόπου, ἥτις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς trans Equitum magnam partem flumen traiecit (Καῖσ.) — Milites flumen transportat. (Καῖσ.). Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ τόπου μένει καὶ ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει. Exercitus a Cæsare Rhenum transiectus (transportatus) est. Τὰ ἀμετάβατα transicere ἢ transmittere amnem σχηματίζουσι μεταβατικὸν παθητικὸν amne transiecto ἢ transmisso.

49. Τὰ ἀμετάβατα ῥήματα τὰ κινήσεως σημαντικά, ὅταν εἶναι σύνθετα μετὰ προθέσεων ἄλλων παρὰ τὰς ῥηθείσας τέσσαρας circum, per, præter, trans, δύνανται ὡς αὐτὸς νὰ λάβωσι μεταβατικὴν σημασίαν καὶ σύνταξιν, ἀλλὰ σχεδὸν μόνον ἐπὶ μεταφορικῆς ἐννοίας, ἄλλως συντάσσονται πρὸς δοτικὴν ἢ πρὸς προθετόπτωτον (§ 35), οἷον Accedo hostem = προσβάλλω τὸν πόλεμιον accedo alicui ἢ ad aliquem = προσέρχομαι τινὶ ἢ πρὸς τινα. Οὕτω λέγεται μετὰ διαφορᾶς ἐννοίας aggredior aliquem, καὶ ad aliquem, convenio aliquem καὶ cum aliquo, effugio mortem καὶ effugio e periculo, excedere modum καὶ excedere e pueris κτλ.

Σ η μ. Τὰ ἐν ταῖς §§ 47 καὶ 48 ἀναφερόμενα ῥήματα γινόμενα διὰ τῆς μετὰ προθέσεων συνθέσεως μεταβατικά, δύνανται νὰ λάβωσι καὶ παθη-

τικὴν σύνταξιν· flumen transitur. — hostis circumventus. — societas inita est (ἐκ τοῦ societatem in eo).

50. Τὰ τριτοπρόσωπα ῥήματα piget, pudet, pœnitet, tœdet (pertœsum est) καὶ miseret δέχονται κατ' αἰτιατικὴν μὲν τὸ ὑποκειμένον, ὅπερ ἀνιᾶται, αἰσχύνεται κτλ. κατὰ γενικὴν δὲ τὸ ἀντικείμενον, δι' ὃ τις ἀνιᾶται, αἰσχύνεται κτλ. Pudet regem facti. — Solet vos beneficiorum pœnitere. — Sua quemque fortunæ pœnitet. — miseret me fratris.

Τὸ pudet δέχεται κατὰ γενικὴν καὶ τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον αἰδεῖται τις ἢ αἰσχύνεται· pudet me deorum hominumque (Λιέ.)

Σ η μ. α. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τοῦ ἀντικειμένου δύναται μετὰ τῶν ῥημάτων piget, pudet, pœnitet καὶ tœdet νὰ τεθῆ ἀπαρέμφρατον, μετὰ δὲ τοῦ pœnitet καὶ πρότασις ὀλόκληρος διὰ τοῦ quod ἀρχομένη ἢ πρότασις ἐρωτηματικὴ (quantum)· pudet me hæc fateri. — Quintum pœnitet, quod animum tuum offendit (Κικέρ.). — Non pœnitet me quantum profecerim (Κικέρ.).

Τὸ miseret οὐδ' ἀπρέμφρατον λαμβάνει, ἀλλὰ πάντοτε γενικὴν ἀντικείμενον.

Σ η μ. β'. Τὰ ῥήματα piget, pudet, pœnitet ὅταν ἔχωσι τὸ οὐδέτερον ἀνχορικῆς ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας ὡς ἀντικείμενον, λαμβάνουσιν αὐτὸ πάντοτε κατ' ὀνομαστικὴν ἐνικοῦ ἀριθμοῦ (ὅχι κατὰ γενικὴν)· hoc me pudet — Sapientis est proprium nihil, quod pœnitere (eum) possit, facere (Κικέρ.)

Σ η μ. γ'. Ὅπως τὸ ἀπρόσωπον miseret me, οὕτω λαμβάνει γενικὴν ἀντικείμενον καὶ τὸ προσωπικὸν misereor (miserere nostri). Τὰ δὲ ῥήματα misereor καὶ commiseror (ari) εἶναι μεταβατικὰ καὶ λαμβάνουσι τὸ ἀντικείμενον των κατ' αἰτιατικὴν.

51. Καὶ τὸ decet καὶ dedecet (ἢ καὶ πλθ. decent) συντάσσονται μετὰ αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου, εἰς ὃ πρέπει τι ἢ οὐ πρέπει. Τὸ δὲ πρᾶγμα, ὅπερ πρέπει ἢ οὐ πρέπει, τίθεται κατ' ἀπαρέμφρατον ἢ κατ' ὀνομαστικὴν (καὶ τότε ἡ σύνταξις γίνεται προσωπική), οἷον parvum (αἰτιατ. τοῦ προσώπου) parva (ὀνομαστ.

τοῦ πράγματος) decent ('Οράτ.). — Oratorem irasci minime decet, *simulare non dedecet* (Κικέρ.).

Σ η μ. Αίτιατικὴν δέχονται καὶ τὰ τριτοπροσώπως λαμβανόμενα μεταβατικά ῥήματα iuvat, delectat, fugit, fallit, praeterit (me, nos), ὧν ὑποκειμενον εἶναι ἢ ἀπαρέμφατον ἢ οὐδέτερον ἀνωνομίας ἢ καὶ πρότασις ὀλόκληρος· Non me fallit plerisque homines emolumento magis quam ipso officio duci (Κικέρ.). — Non me praeterit Gallos fama belli praestare (Δίβ.).

52. Τὰ ῥήματα celare καὶ docere (edocere, dedocere) συντάσσονται μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς, τοῦ προσώπου καὶ τοῦ πράγματος· *Fortuna belli artem victos quoque docet* (Κούρτ.). — *O hominem simplicem, qui nos nihil celet* (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Τὸ παθητικὸν τοῦ doceo εἶναι συνήθως disco, ἀντὶ doceor οἷον *magister docet discipulos grammaticam — discipuli discunt a magistro grammaticam*. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος μένει ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει (ὅπως καὶ ἐλληνιστί· οἱ μαθηταὶ διδάσκονται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου γραμματικῆν.)

Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος εὐρίσκεται ἐνίοτε καὶ μετὰ τῆς παθητικῆς μετοχῆς *doctus*, ἀλλ' ὁ Κικέρων καὶ ὁ Καῖσαρ συντάσσουσιν αὐτὴν πρὸς ἀραιρετικὴν (*doctus graecis litteris et latinis*.)

Σ η μ. β'. Ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει τοῦ celo ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος τρέπεται εἰς *de μετ'* ἀραιρετικῆς, οἷον *Antigonus iter, quod habebat adversus Eumenem, omnes (τίτιζτ.) celat*. — *παθητ.* *Omnes (ὀνομαστ.) ab Antigono celati sunt de itinere* κτλ. — *Debes existimare te maximis de rebus a fratre esse celatum* (Κικέρ.).

Μένει δὲ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει μόνον ἂν εἶναι οὐδέτερον ἀνωνομίας· *id, hoc celabar, celatus sum*.

Καὶ ἐν τῇ ἐνεργητικῇ δὲ συντάξει τίθεται ἐνίοτε μετὰ τοῦ ῥήματος celo ἡ *de μετ'* ἀραιρετικῆς ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος· *Maximis de rebus (=maximas res) frater te celavit*.

Σ η μ. γ'. Τὸ docere (edocere) ἔταν σημερινὴ πληροφορεῖν τινα περὶ

τινος συντασσεται ἔν τε τῇ ἐνεργητικῇ καὶ τῇ παθητικῇ φωνῇ μετὰ τῆς de καὶ ἀφαιρετικῆς· Sulla de his rebus docetur (Κικέρ.).

Τὰ δύο ταῦτα ῥήματα λαμβάνουσιν ἐνίοτε ἀπαρέμφατον ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος· Dionysius tondere filias suas docuit (Κικέρ.).

53. Κατ' ἀφαιρετικὴν τίθεται τὸ ὄνομα τοῦ μουσικοῦ ὄργάνου, ὅπερ τις διδάσκειται· Socratem *fidibus* docuit nobilissimus *fidicen* (Κικέρ.).

54. Τὰ ῥήματα *posco*, *reposeo* καὶ *flagito* λαμβάνουσι πρὸς τῇ αἰτιατικῇ τοῦ πράγματος καὶ αἰτιατικὴν τοῦ προσώπου παρ' οὗ αἰτεῖται τι. Ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς ὅμως τῆς δηλούσης τὸ πρόσωπον δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἡ ab μετ' ἀφαιρετικῆς. Τὸ *postulo* λαμβάνει κανονικῶς τὴν ab μετ' ἀφαιρετικῆς. *Cæsar Hæduos frumentum flagitat* (Κικέρ.). — *Samnites duces signum poscunt* (Λίβ.). — *Non debebam has litteras abs te poscere* (Κικέρ.). — *Aliquid ab amicis postulare* (Κικέρ.). Οὕτω καὶ ἑλληνιστὶ λέγομεν αἰτεῖν τι παρὰ τινος καὶ αἰτεῖν τί τινα.

55. Τὰ ῥήματα *oro* (= δέομαι τινός τι, αἰτοῦμαι παρὰ τινός τι) καὶ *rogo* (= δέομαι τινός τι, αἰτῶ τινα ἢ παρὰ τινός τι) λαμβάνουσι πρὸς τῇ αἰτιατικῇ τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πράγματος σχεδὸν μόνον οὐδετέρου ἀντωνυμίας (ἄλλως, ὀλόκληρον πρότασιν μετὰ τοῦ *ut* ἢ τοῦ *ne*). Τὸ *peto* λαμβάνει αἰτιατικὴν τοῦ πράγματος, πρὸς δὲ τῶν προσώπων τὴν ab μετ' ἀφαιρετικῆς. *Illud te et oro et hortor* (Κικέρ.). — *Ego te magno opere non hortor solum, sed etiam pro amore nostro rogo atque oro te ut colligas* (Κικέρ.). — *Timoleon oravit omnes, ne id facerent* (Κορν. Νέπ.). — *Athenienses auxilium ab Lacedæmoniis petiverunt* (Κορν. Νέπ.).

Σ η μ. Λέγεται *precor deos* καὶ *precor pacem a diis*.

56. Τὰ ῥήματα *rogo* (= ἐρωτῶ τινά τι, πυθάνομαι τινός τι) καὶ *interrogo* (= ἐρωτῶ τινά τι) λαμβάνουσι πρὸς τῇ αἰτιατικῇ τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πράγματος σχεδὸν μόνον οὐδετέρου ἀντωνυμίας (ἄλλως, τὴν de μετ' ἀφαιρετικῆς). *Pusionem quemdam Socrates interrogat quædam geometrica* (Κικέρ.). — *Sic te eisdem de rebus interrogabo* (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Λέγεται *percontor aliquem de aliqua re* ἢ *aliquid ex aliquo* (= διαπυθάνομαί τι παρά τινος ἢ τί τινος) *quæro ab (ex, de) aliquo aliquid* ἢ καὶ *aliquam rem, causam* (= πυθάνομαί τι παρά τινος, ἐρωτῶ τί τινα) *seiscitor ex (ab, de) aliquo aliquid* ἢ *aliquam rem, sententiam* = πυθάνομαί τι παρά τινος).

Σ η μ. β'. Μόνον ἐν τῇ ἐπιστήμῳ καὶ τυπικῇ φράσει *rogare aliquem sententiam* (παθητ. *rogatus sententiam*) = κλεῦσθαι τινὰ (ἐν τῇ συγγλήτῳ βουλῇ) τὴν ἐκυτοῦ γνώμην ἀποφῆναι, λαμβάνει τὸ *rogare* αἰτιατικὴν οὐσιαστικοῦ ὀνόματος, ἄλλως λέγεται συνήθως *interrogare (rogare) aliquem, quid sentiat*.

57. Τὰ ῥήματα *facio, efficio, reddo* — *creo, deligo, eligo, declaro, designo, renuntio* — *nomino, appello, dico, voco, saluto* — *intellego, interpretor* — *duco, existimo, indico, puto, numero, habeo* — *do, addo, adiungo, capio, sumo, adsūmo, adscisco* — *cognosco* — (me) *præbeo, (me) præsto* λαμβάνουσιν ἐν τῇ ἐνεργητικῇ συντάξει δύο αἰτιατικὰς (ἀντικειμένου καὶ κατηγορουμένου), αἵτινες ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει τρέπονται εἰς δύο ὀνομαστικὰς (§ 14.). *Homines cæcos reddit avaritia* (Κικέρ.). — *Romani Fabium consulem creaverunt* (Δίβ.). — *Summum consilium Romani appellarunt senatum* (Κικέρ.). — *Sapientiam Stoici eam interpretantur, quam adhuc nemo mortalis consecutus est* (Κικέρ.). — *Timoleon eam victoriam præclaram ducebat, in qua plus esset clementiæ quam crudelitatis* (Κορν. Νέπ.). — *Consulentibus Pythia præcepit, ut Miltiadem sibi imperatorem sumerent* (Κορν. Νέπ.). — *Bene de me meritis gratum me præbeo* (Κικέρ.).

Σ η μ. Σημειωτέα ἡ φράσις *facio te certiore alicuius rei* ἢ *de aliqua re* (§ 23 σημ. γ'), παθητικῶς *certior fio* κτλ. Μετ' ἄλλων ὅμως ἐπιθέτων (πλὴν δηλ. τοῦ *certior*) τίθεται μᾶλλον τὸ *reddere* (ἀντὶ τοῦ *facere*), ἀλλ' ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει παραλαμβάνεται πάλιν τὸ *fieri* (ἀντὶ τοῦ *reddi*), οἷον *Reddidit domum nudam atque inanem* — *Domus facta est* (παρακείμε. τοῦ *fieri*) *nuda atque inanis*.

58. Κατ' αἰτιατικὴν ἐκφέρεται τὸ ποσὸν τῆς ἐκτάσεως τοῦ τόπου καὶ τῆς διαρκείας τοῦ χρόνου, οἷον· *Fines Helvetiorum in longitudinem millia passuum ducenta et quadraginta patebant* (Καῖς.). — *Aggerem latum pedes trecentos triginta extruxerunt* (Καῖς.). — *Quaedam bestiöläe unum tantum diem vivunt* (Καῖς.). — *Decem quondam annos Troia oppugnata est ab universa Græcia* (Λίβ.).

Σ η μ. α'. Σπανίως κεῖται παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσιν ἀφαιρετικῆ ἀντὶ αἰτιατικῆς εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον χρόνον· *Pugnatum est continenter horis* (κανονικώτερον θὰ ἦτο *horas*) *quinque Καῖς.* Δύναται ὅμως νὰ τεθῆ ἢ *per μετ'* αἰτιατικῆς ἀντὶ τῆς ἀπλῆς αἰτιατικῆς· *per annos quattuor et viginti* (πόσον χρόνον) *primo punico bello* (πότε) *certatum est* (Λίβ.).

Σ η μ. β'. Λέγεται *agger latus pedes trecentos, murus altus pedes sedecim* κτλ. ἀλλὰ καὶ (ἄνευ τῶν ἐπιθέτων *latus, altus*) *agger pedum trecentorum, murus sedecim pedum* κτλ. Χῶμα τριακοσίους πόδας εὐρὺ καὶ χῶμα τριακοσίων ποδῶν, τεῖχος ἐκκαίδεκα πόδας ὑψηλὸν καὶ τεῖχος ἐκκαίδεκα ποδῶν (§ 16).

Σ η μ. γ'. Καὶ μετὰ τὸ *natus* τίθεται αἰτιατικῆ εἰς δῆλωσιν τῆς ἡλικίας, οἷον· *quinque annos natus* = πέντε ἔτη γεγονώς. Περαισιπομένης δὲ τῆς μετοχῆς *natus* ἐκφέρεται ἡ ἡλικία διὰ γενικῆς τῆς ιδιότητος (ιδ. ἄνωτ. σημ. β'), οἷον· *Cato primum stipendium meruit annorum decem et septem*. Καὶ διὰ τῆς μετοχῆς *agens* καὶ τῆς αἰτιατικῆς *annum* μετὰ τακτικοῦ ἀριθμοῦ ἐκφέρεται ἡ ἡλικία (*vicesimum ætatis annum agens*).

Ποικίλη δ' εἶναι ἡ σύνταξις τοῦ *natus* εἰς δῆλωσιν τοῦ ποῖον ὄριον ἡλικίας εἶχεν ὑπερβῆ τις ὅτε ἐπραξέ τι ἢ ὅτε συνέβη τι. Λέγεται δηλαδὴ *natus plus (amplius) ἢ minus (quam) triginta annos* = ἡλικίας μεγαλύτερας ἢ μικρότερας τῶν τριάκοντα ἐτῶν (ὑπὲρ τὰ τριάκοντα ἔτη γεγονώς), *maior ἢ minor quam triginta annos natus* (Λίβ. 45, 32), *maior ἢ minor triginta annos natus* (Κικέρ. ὑπὲρ Ῥωσκ. Ἀμερ. 14), *maior ἢ minor sexaginta annis* (Κικέρ. αὐτόθι 35). Καὶ ἄλλαι δ' ἔτι συντάξεις σπανιώτερον εὐρίσκονται.

59. Εἰς δῆλωσιν τῆς εἰς τόπον κινήσεως (quo? ποῦ;) τίθεται

ἢ ἰν μετὰ αἰτιατικῆς, ἐπὶ δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων, κωμῶν καὶ μικρῶν νήσων (ὄχι τῶν χωρῶν καὶ τῶν μεγάλων νήσων) ἀπρόθετος αἰτιατικῆ. Εἰς δῆλωσιν δὲ τῆς ἀπὸ (ἢ ἐκ) τόπου κινήσεως (unde ? πόθεν ;) ἢ ab (ἢ ex) μετ' ἀρχαιρετικῆς, ἐπὶ δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων, κωμῶν καὶ μικρῶν νήσων ἀπρόθετος ἀρχαιρετικῆ, οἷον. Quo vadis ? *In hortum, in Italiam. Eo Romam, Athenas.* — Venio ab (ex) horto, ex Italia. — Venio Roma, Athenis.

60. Εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως (ubi ? ποῦ ;) τίθεται ἢ ἰν μετ' ἀρχαιρετικῆς, ἐπὶ δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων, κωμῶν ἢ μικρῶν νήσων, ἐὰν μὲν ταῦτα εἴναι τῆς πρώτης ἢ τῆς δευτέρας κλίσεως ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τίθεται ἀπλῆ γενικῆ (ἥτις εἴναι κυρίως τοπικῆ πτώσις, casus locativus), ἄλλως, ἐὰν δηλαδὴ εἴναι πληθυντικῆ ἢ τῆς τρίτης κλίσεως, τίθεται ἀπρόθετος ἀρχαιρετικῆ, οἷον. *sum in horto, in Italia.* — *Sum Romæ* (γενικῆ τῆς ἀ. κλίσεως ἐν ἀριθμοῦ), *Clusii* (γεν. τῆς β'. κλ. ἐν ἀριθ.), *Athenis* (ἀρχαιρ. ἀ. κλ. πληθυντ. ἀριθ.), *Carthagine* (ἀρχαιρ. γ'. κλ. ἐν ἀριθ.), *Gadibus* (ἀρχαιρ. γ'. κλ. πληθ. ἀριθ.).

Σ η μ. Ὅταν πρὸς τὸ ὄνομα τῆς πόλεως (κώμης ἢ μικρῆς νήσου) συνάπτεται ἐπίθετον ἢ ἀντωνυμία, ἐπὶ μὲν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως ἐκφέρονται ἀμφοτέρω, τότε οὐσιαστικὸν καὶ τὸ ἐπίθετον (ἢ ἢ ἀντωνυμία) ἢ κατ' ἀπρόθετον ἀρχαιρετικὴν ἢ κατ' ἀρχαιρετικὴν μετὰ τῆς ἰν προθέσεως· *ipsā Romā* (in ipsa Roma), *tota Corintho, Athenis tuis, Albā longā, Carthagine nova.* Μετὰ τοῦ ἐπιθέτου *totus* οὐδέποτε τίθεται πρόθεσις· ὅθεν λέγεται καὶ *tota urbe, totā provinciā, totā Italiā.* Ἐπὶ δὲ τῆς εἰς τόπον κινήσεως ἐκφέρονται ἀμφοτέρω κατ' ἀπρόθετον αἰτιατικὴν· *proficiscor doctas Athenas* (οὐδέποτε ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ἰν ἢ *ad doctas Athenas*), ἐπὶ δὲ τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως κατ' ἀπρόθετον ἀρχαιρετικὴν· *signa ipsā Samo sublata sunt.*

Σ η μ. β'. Ὅταν πρὸς τὰ ῥηθέντα ὀνόματα πόλεων κτλ. συνάπτονται τὰ προσηγορικὰ *urbs, oppidum, colonia, municipium* κ.τ.τ., ἢ τὸ προσηγορικὸν κεῖται ἄνευ προσδιορισμοῦ καὶ τότε προτάσσεται τοῦ κυρίου ὀνόματος τῆς πόλεως μετὰ προθέ-

σεως (τὸ δὲ κύριον συμφωνῆ κατὰ πτώσιν πρὸς τὸ προσηγορικόν) ἢ ἔχει καὶ προσδιορισμὸν καὶ τότε τίθεται μετὰ τὸ κύριον ὄνομα τῆς πόλεως καὶ δὴ ἐπὶ μὲν τῆς εἰς τόπον κινήσεως μετὰ τῆς in κατ' αἰτιατικὴν, ἐπὶ δὲ τῆς ἐκ τόπου κινήσεως μετὰ τῆς ex κατ' ἀφαιρετικὴν καὶ ἐπὶ τῆς ἐν τόπῳ στάσεως καθ' ἀπλῆν ἀφαιρετικὴν ἢ κατ' ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς in. Cimon in oppido *Citio* (ἄλλως θὰ ἐτίθετο *Citii*) mortuus est (Κορν. Νέπ.). — Consul pervenit in oppidum *Cirtam* (Σαλούστ.). — Vercingetorix expellitur ex oppido *Gergovia* (Καῖσ.).—Demaratus se contulit *Tarquinios*, in urbem *Etruriæ florentissimam* (Λίβ.). — *Fontei* genus *Tusculo*, ex clarissimo municipio, profectum erat (Κικέρ.). — *Archias Antiochiæ* (γεν.) natus est, celebri quondam urbe et copiosa (ἀφαιρ.) *Kικέρ.* — *Milites Albæ* (γεν.) constiterunt, in urbe opportuna (*Kικέρ.*).

61. Τὰ προσηγορικὰ ὀνόματα *domus*, *rus* καὶ *humus* ἀκολουθοῦσι τὴν σύνταξιν τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων ἐκφερόμενα πρὸς δῆλωσιν τοῦ τόπου ἄνευ προθέσεων·

domum (*domos*) = οἶκαδε *rus* = ἀγρόνδε

domo = οἶκθεν *rure* = ἀγρόθεν (ab) *humo* = χαμόθεν

domi = οἶκοι *ruri* (*rure*)=ἀγρόθι *humī* = χαμαί (1)

Σ η μ. α. Ἡ κατὰ τὴν β'. κλίσιν γενικὴ *domi* μόνον οὕτω ἐπιρρηματικῶς εἶναι εὐχρηστος, ἄλλως παραλαμβάνεται ἢ κατὰ τὴν δ'. κλίσιν, *domūs*. Τὸ δὲ *rus* σχηματίζει δύο ἀφαιρετικὰς εἰς e καὶ εἰς i, ὧν ἡ μὲν εἰς e τίθεται εἰς δῆλωσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως, ἡ δὲ εἰς i, ἥτις κυρίως εἶναι τοπικὴ πτῶσις (*casus locativus*), εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως.

Σ η μ. β'. Τὸ *domi*—*domo*—*domum* μετὰ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ κτήτορος ἀκολουθοῦσι τὴν ἐξῆς χρῆσιν. Λέγεται *domi meæ*, *domi tuæ*, *domi suæ* κτλ. *domi Cæsaris* (ἄλλὰ καὶ *in domo Cæsaris*) — *domo mea*, *tua*, *sua* κτλ. *domo Cæsaris* (ἄλλὰ καὶ *e domo Cæsaris*) — *domum meam*, *tuam*, *suam* κτλ. *domum Cæsaris* (ἄλλὰ καὶ

(1) Κεῖται παρὰ τῷ *Φροντίῳ* καὶ *aqua*, *quæ humum accidit*, ἐν ϕ συνήθως ἢ αἰτιατικῇ *humum* δὲν τίθεται πρὸς δῆλωσιν τῆς εἰς τόπον κινήσεως, ὡς τὸ *domum* καὶ τὸ *rus*.

in domum meam, tuam, suam κτλ. in domum Caesaris). Μετ' ἄλλων ὁμῶς ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέτων παραλαμβάνεται πάντοτε ἢ πρόθεσις· in domo illa (καὶ ὄχι domi illius) — in domum veterem remigrare e nova. Κατ' ἐξάρεσιν δὲ λέγεται domi alienae ἀντι in domo aliena.

Τίθενται καθ' ἑλξίν αἱ γενικαὶ belli καὶ militiae ἀντι in bello, in militia, ὅταν συνάπτωνται πρὸν τὸ domi, οἷον domi bellique — domi militiaeque.

62. Εἰς δῆλωσιν τῆς διὰ τόπου διαβάσεως (quā ?) τίθεται ἡ ἀφαιρετικὴ ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ὁδοῦ· viā Appiā (Κικέρ). — eodem itinere ire (Λίβ.). Τὰ ἄλλα οὐσιαστικὰ τίθενται ἢ κατ' ἀφαιρετικὴν ἢ κατ' αἰτιατικὴν μετὰ τῆς per προθέσεως· per portam Collinam ἢ portā Collinā (Λίβ.) — mediā urbe (Λίβ.) ἢ per mediam urbem — Tusco vico (Λίβ.).

63. Εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον τόπος τις ἀφίσταται ἀπὸ τινος ἄλλου τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων abesse, distare ἢ αἰτιατικὴ ἢ ἀφαιρετικὴ· Campus Marathon abest ab oppido Athenis circiter millia passuum decem (Κορν. Νέπ.). — Aesculapii templum quinque millibus passuum ab Epidaurō distat (Λίβ.) — Aequo spatio (ἢ magnum spatium) ab castris utrisque abesse (Καῖς.). — Biduum, triduum (ἢ bidui, tridui ὑπονοουμένου τοῦ spatium) abesse ab aliquo loco.

Σημ. Εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον μακρὰν ἀπὸ τινος τόπου γίνεται ἢ ἔγεινέ τι, τίθεται ὡσαύτως ἢ αἰτιατικὴ ἢ ἀφαιρετικὴ· Ariovistus millibus passuum sex a Caesaris castris sub monte consedit (Καῖς.). — Mille fere et quingentos passus castra ab hoste locat (Λίβ.). Τὰ ὀνόματα ὁμῶς spatium καὶ intervallum τίθενται ἐν τῇ τοιαύτῃ χρήσει πάντοτε κατ' ἀφαιρετικὴν quindecim ferme millium spatium castra ab Tarento posuit (Λίβ.).

Ὅταν δὲν ἐκφράζεται ὁ τόπος ἀπὸ τοῦ ὁποίου λογίζεται ἡ ἀπόστασις, τότε εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσου τῆς ἀποστάσεως τίθεται (πρὸς τῷ Καίσαρι) ἢ πρόθεσις ab καὶ ἀφαιρετικὴ, οἷον a millibus passuum duobus castra posuerunt. Ἡ ab τότε σημαίνει

εις ἀπόστασις, ἡ δὲ ἀφαιρετικὴ δὲν κρέμαται ἀπὸ τῆς προθέσεως.

64. Ἡ αἰτιατικὴ τίθεται καὶ μετὰ τῶν ἐπιφωνημάτων ο, heu, eheu εἰς δῆλωσιν τοῦ προσώπου ἢ τοῦ πράγματος τοῦ κινουῦντος τὸν θαυμασμὸν ἢ τὸν ἔλεον, δύναται δὲ καὶ νὰ παραλειφθῇ τὸ ἐπιφώνημα, νὰ τεθῇ δ' ἀπλῶς ἡ αἰτιατικὴ. Κρέμαται δὲ ἡ αἰτιατικὴ αὕτη ἀπὸ ὑπονοουμένου τινὸς μεταβατικοῦ ῥήματος· Heu me infelicem (Κικέρ.). — Me miserum (Κικέρ.).

Σ η μ. Μετὰ τῶν ῥηθέντων ἐπιφωνημάτων ὡς καὶ μετὰ παντὸς ἄλλου ἐπιφωνήματος τίθεται ἡ κλητικὴ ὅταν καλῶμεν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα· ο miser (Κικέρ.). Τὸ ἐπιφώνημα proh (ἢ pro, ὅπερ δὲν πρέπει νὰ συγχέηται πρὸς τὴν πρόθεσιν pro), τίθεται πάντοτε μετὰ κλητικῆς (pro Iuppiter), συντάσσεται δὲ πρὸς αἰτιατικὴν μόνον ἐν τῇ φράσει pro deum hominumque fidem (Κικέρ.).

Τὸ en καὶ τὸ ecce λαμβάνουσιν καὶ αἰτιατικὴν, ἀλλὰ συνηθέστερον ὀνομαστικὴν (en ego — ecce me). Τὸ δὲ νᾶξ καὶ hei δοτικὴν· νᾶ victis — hei mihi, qualis erat!

65. Τὰς προθέσεις, αἵτινες φέρονται πρὸς αἰτιατικὴν βλ. ἐν τῇ Γραμματικῇ Σεμιτέλου § 224.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗΣ.

66. Ἡ ἀφαιρετικὴ (ἥτις κάλλιον ἴσως θὰ ὀνομάζετο ἀπεροκτικὴ) τίθεται μετὰ τῶν παθητικῶν ῥημάτων, τῶν ἐπιθέτων τῶν ἐχόντων ἔννοιαν μετοχῆς παθητικοῦ παρακειμένου (fessus, = fatigatus, aeger = confectus, saucius = laesus κτλ.) καὶ τῶν ἀμεταβάτων ῥημάτων τῶν ἐχόντων παθητικὴν σημασίαν (intereo, pereo, morior κτλ.) εἰς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου, ἂν μὲν τὸ ποιητικὸν αἶτιον εἴηαι ἔμψυχον μετὰ τῆς προθέσεως ab (ablativus auctoris), ἂν δ' ἄψυχον ἄνευ προθέσεως (ablativus rei efficientis), ὡς ἂν *A deo omnia facta sunt.* — *Dei providentiā mundus administratur* (Κικέρ.). — *Concordiā res par-*

vae crescunt (Σαλλούστ.). — Fessus somno. — Saucia gravi cura (Βεργίλ.). — Samnites victi sunt a Papirio consule (Λίβ.).

Σ η μ. Μετὰ τῶν μετοχῶν natus, genitus, ortus (καὶ τῶν ποιητικῶν editus, satus, cretus) τὸ ὄνομα τῶν γονέων καὶ τὸ τοῦ γένους, ἀφ' οὗ τις κατ'ἀγεται, τίθενται κατ' ἀπρόθετον ἀφαιρετικὴν (ablativus originis = τῆς καταγωγῆς) Mercurius Iove et Maia natus erat. — Nobili genere natus. — Humilibus parentibus ortus. Προστίθεται δὲ καὶ ἡ πρόθεσις ab (ex) ὅταν δηλῶνται οἱ ἀπωτέρω πρόγονοι Cato Uticensis ortus est a Censorio (Κικέρ.). — Belgae orti sunt a Germanis (Καῖς.). Τίθεται ἡ ex (ἢ de) μετ' ἀφαιρετικῆς, ὅταν ὁ λόγος εἴναι περὶ μητρὸς Neocles uxorem Halicarnassiam civem duxit, ex qua natus est Themistocles (Κορν. Νέπ.) ἢ ὅταν ἡ ἔννοια εἴναι μεταφορικῆ· nefarius ex omnium scelerum colluvione natus (Κικέρ.). Καὶ ἐπὶ μητρὸς ὅμως δύνανται νὰ τεθῆ ἀπλῆ ἀφαιρετικῆ· Datames patre Camisare matre Scythissa natus (Κορν. Νέπ.). Εὐρίσκεται δ' ἐνίοτε καὶ ἐπὶ πατρὸς ἡ ex μετ' ἀφαιρετικῆς· ex eo natus (Κικέρ.). — ex se natus (Κικέρ.). — liberi ex eo geniti (Κούρτ.).

67. Ἡ ἀφαιρετικὴ τίθεται εἰς δῆλωσιν αἰτίας (ablativus causae) μετὰ ῥημάτων ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν. Helvetii suā victoriā (ἐνεκα τῆς νίκης των) insolenter gloria bantur (Καῖς.). — Delicto dolere, correctione gaudere nos oportet (Κικέρ.). Μετ' ἄλλων δὲ ῥημάτων τίθενται πρὸς δῆλωσιν τῆς αἰτίας αἱ προθέσεις propter, per, ob, ex ἢ causā μετὰ τῆς ἀρμοδίας πτώσεως· Cur dubitamus dicere et sapientiam propter voluptatem expetendam et insipientiam propter molestias esse fugiendam (Κικέρ.). Καὶ ἐπὶ τῶν τοιοῦτων ὅμως ῥημάτων (τῶν μὴ σημαίνοντων δηλαδὴ ψυχικὸν πάθος) δύνανται νὰ τεθῆ ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ τῆς αἰτίας (In culpa sunt, qui officia deserunt mollitia animi Κικέρ.), κακονικῶς δὲ τίθενται μετ' αὐτῶν αἱ ἀφαιρετικαὶ τῶν τῆς δ' κλίσεως ῥηματικῶν iussu, hortatu κλ. (tuo iussu profectus sum) καὶ αἱ

ἀφαιρετικὰ λέξεων ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν studio, odio, κτλ. (ut omnes intelligant, me non studio accusare, sed officio defendere Κικέρ.).

Ἡ propter παραλαμβάνεται συνήθως ἐπὶ παντὸς ῥήματος ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ προσώπων· propter Milonem ceteri lætantur (Κικέρ.).

Σημ. α'. Ἐκφραστικώτερον δηλοῦται ἡ αἰτία διὰ περιφράσεως, οἷον coactus metu (Κικέρ.) ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ metu — cupiditate inductus (Καῖσ.) ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ cupiditate. Ἡ τοιαύτη δὲ περίφρασις γίνεται συνήθως διὰ τῶν μετοχῶν incensus, adductus, captus, inflammatus, impulsus, motus κ. τ.) καὶ τῆς ἀφαιρετικῆς λέξεων δηλουσῶν μάλιστα ψυχικὰ πάθη.

Σημ. β'. Σημειώσον τὰς φράσεις laborare ex capite (κεφαλαγεῖν), laborare ex pedibus (κἀμνειν τοὺς πόδας, ποδαγεῖν), ex alvo, ex intestinis κτλ.

68. Ἡ ἀφαιρετικὴ τίθεται εἰς δῆλωσιν τοῦ ὄργανου (ablativus instrumenti), οἷον cornibus tauri, apri dentibus, morsu leones se tutantur (Κικέρ.).

69. Ἄν ὅμως τὸ δι' οὗ τί γίνεται εἶναι πρόσωπον, τίθεται ἀντὶ ὀργανικῆς ἀφαιρετικῆς ἢ per μετὰ αἰτιατικῆς ἢ ἡ ἀφαιρετικὴ ὀργάνου μετὰ γενικῆς, οἷον Augustus per legatos suos bellum administrabat ἢ operā legatorum. Λέγεται δὲ πάντοτε operā meā, tuā, suā ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν. Meā operā Tarentum recepisti (Κικέρ.).

Σημ. Δυνατὸν ὅμως καὶ ἄθροισμα ἀνδρῶν (στρατιωτῶν ἢ ἄλλων) νὰ θεωρηθῇ ὡς ὄργανον πρὸς τινὰ σκοπὸν ἤτοι ὡς πρᾶγμα καὶ νὰ δηλωθῇ δι' ἀφαιρετικῆς· Ea legione Caesar fossam ducit (Καῖσ.). Καὶ τῶν ζώων δὲ τὰ ὀνόματα τίθενται κατ' ἀφαιρετικὴν· Bubus arare.

70. Ἡ ἀφαιρετικὴ τίθεται εἰς δῆλωσιν τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς (ablativus obiecti ἢ limitationis = τοῦ περιορισμοῦ), οἷον Agesilaus fuit claudus altero pede (Κορν. Νέπ.).— Meā sententiā (Κικέρ.).— Epaminondae nemo Thebanus par fuit eloquentiā (Κορν. Νέπ.).

Σημ. Ἀντὶ τῆς τοιαύτης ἀφαιρετικῆς οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ τὰς ποιητικὰς χρήσεις ἀπομιμούμενοι πεζολόγοι μεταχειρίζονται ἐνίοτε αἰτιατι-

κὴν ὡς οἱ Ἕλληνες (ἤτις καὶ ὀνομάζεται διὰ τοῦτο accusativus graecus) οἶον os humerosque deo similis (Βεργίλ.). Παρὰ δὲ τοῖς δοκίμοις εὐρηγνται κατ' αἰτιατικὴν (ἐπιρρηματικῶς) μόνον αἱ φράσεις magnam (maximam) partem = magna (maxima) ex parte — cetera = ceteris (in) rebus, οἶον Magnam partem (= κατὰ μέγα μέρος) ex iambis constat oratio (Κικέρ.) — Cetera ignarus (Σαλλούστ.).

71. Ἡ ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος τίθεται μετὰ τοῦ ῥήματος ESSE ἢ καὶ ἄνευ αὐτοῦ εἰς δῆλωσιν τῆς ιδιότητος ἄλλου οὐσιαστικοῦ (ablativus qualitatis). Πάντοτε ὅμως πρὸς τὸ κατ' ἀφαιρετικὴν οὐσιαστικὸν τὸ δηλοῦν τὴν ιδιότητά συνάπτεται. ἐπιθετον, οὐδέποτε δὲ τίθεται τὸ οὐσιαστικὸν μόνον (Caesar fuit magno ingenio οὐδέποτε δὲ Caesar fuit ingenio). Agesilaus statura fuit humili et corpore exiguo (Κορν. Νέπ.). — L. Catilina, nobili genere natus, fuit magna vi et animi et corporis, sed ingenio malo pravoque (Σαλλούστ.). — Omnes habentur et dicuntur tyranni, qui potestate sunt perpetua in ea civitate, quae libertate usa est (Κορν. Νέπ.). — Prope Hennam est spelunca quaedam, infinita altitudine, qua Ditem patrem ferunt repente cum curru exitisse (Κικέρ.).

Περὶ τῆς γενικῆς τῆς ιδιότητος ἰδ. § 16.

Σ η μ. Τῆς μὲν γενικῆς γίνεται χρῆσις μᾶλλον πρὸς δῆλωσιν ἐμφύτου ιδιότητος, τῆς δὲ ἀφαιρετικῆς πρὸς δῆλωσιν ἢ ἐμφύτου ιδιότητος ἢ παροδικῶν γνωρισμάτων ὅθεν λέγεται πάντοτε κατ' ἀφαιρετικὴν bono animo sum (= θαρρῶ), maximo dolore eram (= ἐν μεγίστῃ λύπῃ ἤμην), διότι διὰ τῶν φράσεων τούτων σημαίνεται παροδική τις καὶ ὄχι ἔμφυτος καὶ σταθερὰ ιδιότης. Τούναντίον δὲ homo multi cibi — summi animi es κτλ.

Οὐδέποτε τίθενται κατ' ἀφαιρετικὴν, ἀλλὰ πάντοτε κατὰ γενικὴν αἱ λέξεις αἱ ποσοτικαὶ αἱ τιθέμενα εἰς προσδιορισμὸν χρόνου, χώρου, μεγέθους ἢ τάξεως (ἐν τῇ πολιτείᾳ) Virtus tantarum virium non est (Κικ.). — Hamilcar secum in Hispaniam duxit Hannibalem annorum novem (Κορν. Νέπ.). — Res magni laboris. — Fossa quindecim pedum. — Vir ordinis senatorii.

Ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς ιδιότητος σπανίως συνάπτεται πρὸς κύριον ὄνομα Dumnorigem, summā audaciā (Καῖσ.).

72. Διὰ τῆς ἀφαιρετικῆς δηλοῦται καὶ ὁ τρόπος (ablativus modi), προστιθεμένης καὶ τῆς cum προθέσεως πάντοτε μὲν ὅταν

κεῖται μόνη ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ ὅταν πρὸς αὐτὴν συνάπτηται ἀφαιρετικὴ ἐπιθέτου (ἢ ἀντωνυμίας). Ὅθεν λέγεται magno studio ἢ magno cum studio, ὅχι ὁμως καὶ ἀπλῶς studio, ἀλλὰ πάντοτε cum studio. Epaminondas a iudicio capitis *maxima* discessit gloria (Κορν. Νέπ.). — Romani Horatium accipiunt *magno cum gaudio* (Δίβ.). — Beate vivere nihil aliud est, nisi honeste, id est *cum virtute* vivere (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Εὐρίσκονται ὁμως καὶ οὐσιαστικά ἄνευ ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας, καθ' ἀπλῆν ἀφαιρετικὴν κείμενα (ἄνευ τῆς cum) εἰς δῆλωσιν τοῦ τρόπου, οἷον silentio rem praeterire. — iure (iniuriā) facere aliquid. — recte et ordine et ex voluntate senatūs facere (Δίβ.). — auspicio (auspiciis, imperio, ductu) alicuius facere aliquid. — vitio creatus consul (= οὐκ ὀρθῶς γενομένης τῆς οἰωνοσκοπίας ἀποδειχθεὶς ὕπατος) — voluntate in dicionem venire.

Τὰ δὲ οὐσιαστικά τὰ καθ' ἑαυτὰ δηλοῦντα τρόπον οὐδέποτε προσλαμβάνουσι τὴν cum πρόθεσιν (εἴτε μόνα κεῖνται, εἴτε μετ' ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας) hoc modo — hac ratione — more bestiarum — equo animo ferre — hoc consilio profectus sum. Ὡσαύτως οὐδέποτε λαμβάνουσι παρὰ τοῖς δοκίμοις τὴν πρόθεσιν τὰ οὐσιαστικά lex καὶ condicio (hac lege ἢ condicione pacem fecerunt) καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τοῦ σώματος (nudo capite, promisso capillo incedere).

Σ η μ. β'. Ὁ τρόπος δηλοῦται ἐνίοτε καὶ διὰ τῆς per καὶ αἰτιατικῆς per vim eripere — per scelus et látrocinium auferre κτλ.

73. Ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι καὶ πολλῶν σχέσεων τοῦ χρόνου δηλωτικὴ (ablativus temporis).

Τίθεται ἀπρόθετος ἀφαιρετικὴ εἰς δῆλωσιν τοῦ πότε τι συνέβη, οἷον Pyrrhi *temporibus* iam Apollo versus facere desierat (Κικέρ.). — Pompeius *extremā pueritiā* miles fuit summi imperatoris (Κικέρ.). — Timoleon *proelia maxima natali die suo* fecit omnia (Κορν. Νέπ.). — Pythagoras fuit in Italia *temporibus iisdem, quibus* Brutus patriam liberavit (Κικέρ.).

Σ η μ. Λέγεται μὲν in pueritia, ἀλλὰ πάντοτε primā, extremā pueritiā ἀπρόθετως — in pugna, ἀλλὰ pugnā Cannensi — bello καὶ in bello, ἀλλὰ bello Gallico (ἀπρόθετως).

74. Τὸ πόσον χρόνον πρότερον ἢ πόσον χρόνον ὕστερον συνέβη τι ἐκφέρεται συνήθως κατ' ἀρχαιρευτικήν ἐπιτασσομένου τοῦ ante ἢ post, οἷον Themistocles fecit idem, quod viginti annis ante fecerat Coriolanus (Κικέρ.). Σπικνωότερον κεῖται ἀντὶ ἀρχαιρευτικῆς αἰτιατικῆς, τότε δὲ προτάσσεται ἡ πρόθεσις ante ἢ post (ἐξ ἧς κρέμαται ἡ αἰτιατικῆ), οἷον Eodem etiam Rhodia classis post dies paucos venit (Δίβ.). Δύναται δὲ νὰ τεθῆ ἡ αἰτιατικῆ ἢ ἀρχαιρευτικῆ ἀδικορῶς, ὅταν τὸ ante καὶ τὸ post κεῖται μεταξὺ τοῦ ἀριθμητικοῦ καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ. Τὸ ἀριθμητικὸν δύναται νὰ εἶναι ἢ ἀπόλυτον ἢ τακτικόν. (1) Ὅθεν ἔχομεν τοὺς ἐξῆς τύπους·

(ante) post tres annos	tribus annis post (ante)
post tertium annum	tertio anno post
tres post annos	tribus post annis
tertium post annum	tertio post anno.

Σ η μ. α. Ἐκ τοῦ ἐπιτασσομένου post ἢ ante δύναται νὰ ἐξαρτᾶται καὶ αἰτιατικῆ, οἷον Homērus annis multis fuit ante Romulum (Κικέρ.). — Annis octoginta tribus ante me consulem (Κικέρ.). — Annis fere quingentis decem post Romam conditam Livius fabulam dedit anno ante natum Ennium (Κικέρ.).

Ὅταν εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις προστίθεται τὸ quam, δύναται τοῦτο καὶ νὰ συντεθῆ εἰς μίαν λέξιν μετὰ τοῦ post ἢ ante, οἷον tribus annis (tertio anno) postquam venerat ἢ post annum tertium (tres annos) quam venerat (ἢ καὶ tertio anno quam venerat). — Aristides sexto fere anno postquam expulsus erat, in patriam restitutus est. (Κορν. Νέπ.). — Dion post diem tertium, quam Siciliam attigerat, Syracusas introiit (Κορν. Νέπ.). Ὅμοίως τίθεται τὸ quam μετὰ τοῦ pridie καὶ τοῦ postridie, οἷον postridie ad me venit quam exspectaram (Κικέρ.).

(1) Καὶ ἑλληνιστί· τεσσαράκοντα ἡμέραις ὕστερον — τεσσαρακοστῆ ἡμέρα ὕστερον.

Σ η μ. β'. Ἐν ταῖς ἐπιρρηματικῶς λαμβανόμεναις ἀφαιρετικαῖς *multo ante (post) = πολλῶ πρότερον (ὑστερον) — non multo ante (post) = οὐ πολλῶ πρότερον (ὑστερον) — paulo (brevis) ante (post) = μικρῶ πρότερον (ὑστερον) — aliquanto ante (post) κτλ.* δύναται τὸ *ante* ἢ *post* καὶ νὰ ἐπιταχθῇ *ante (post) paulo* κτλ.

Σ η μ. γ'. Εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον χρόνον πρὸ τοῦ νῦν χρόνου συνέβη τι ἢ τίθεται ἢ *ante* μετ' αἰτιατικῆς (*ante tres annos* ἢ *triennium*), προσλαμβανομένης ἐνίοτε καὶ τῆς ἀνωνομίας *hic* (*ante hos tres annos*) ἢ τίθεται τὸ *abhinc* μετ' αἰτιατικῆς: *quaestor fuisti abhinc annos quattuordecim* (Κικέρ.) = πρὸ δέκα καὶ τεσσάρων ἐτῶν, τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος τουτί. Μόνον ἐν τῷ *pro Roscio comoedo* 13 τοῦ Κικέρωνος κεῖται *abhinc annis quindecim*.

Ἐντὶ τοῦ *ante hos tres annos* λέγεται καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν *his tribus annis*, οὕτω καὶ *paucis his (illis) diebus*, *septem his annis* κτλ.

75. Τὸ ἐν πόσῳ χρόνῳ συμβαίνει ἢ συνέβη τι ἐκφράζεται δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς: *Agamemnon vix decem annis unam cepit urbem* (Κορν. Νέπ.) = ἐν δέκα ἔτεσιν. — *Tarracōnem paucis diebus venit* (Καῖς.) = ἐν ὀλίγαις ἡμέραις.

Εἰς δῆλωσιν ὅμως τῆς χρονικῆς ταύτης σχέσεως γίνεται χρῆσις καὶ τῆς προθέσεως *intra* μετ' αἰτιατικῆς: *intra annos quattuordecim* (Κικέρ.). Ὅταν δὲ δηλωθῆ τὸ ποσόν τι γίνεται ἐντὸς ὠρισμένου χρονικοῦ διαστήματος τίθεται ἢ *in* μετ' ἀφαιρετικῆς, οἷον *bis in die saturum fieri* (Κικέρ.). — *ternas epistolas in hora dare* (Κικέρ.).

Σ η μ. δ. Τίθεται ἐνίοτε ἢ *in* μετ' ἀφαιρετικῆς ἐντὶ τῆς ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐν πόσῳ χρόνῳ: *Legati in diebus proximis decem Italiā decedent* (Σαλλούστ.).

Σ η μ. ε'. Ἡ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον ἀφαιρετικὴ καταντᾷ νὰ σημαίνῃ ἐνίοτε τὸν χρόνον, μετὰ παρέλευσιν τοῦ ὁποίου γίνεται τι: *Paucis diebus in Africam proficiscitur* (Σαλλούστ.) = μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἂν οὐ περῆλλον ὀλίγα ἡμέραι. Διὰ τῆς τοιαύτης μεταπτώσεως τῆς σημασίας τῆς ῥηθείσης ἀφαιρετικῆς (εἰς τὸ νὰ σημαίνῃ δηλ. ὄχι πλέον τὴν χρονικὴν

διάρκειαν, ἀλλὰ τὸ ἔπειτα), ἐξηγοῦνται αἱ φράσεις αἱ παρεμφερεῖς πρὸς τὰς ἐξῆς· *Accidit repentinum incommodum biduo quo haec gesta sunt* (Καῖς.) = δύο ἡμέρας, ἀφ' οὗ ταῦτα συνέβησαν — *Paucis diebus, quibus eo ventum erat* = ὀλίγας ἡμέρας, ἀφ' οὗ εἶχον πορευθῆ ἑκείσε. Τὸ ἀνχορικὸν δηλονότι ἐρμηνεύεται ὡς ἂν ἔκειτο ἀντ' αὐτοῦ τὸ *postquam*.

76. Εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως τίθενται κατ' ἀπρόθετον ἀφαιρετικὴν πλὴν τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων τῶν ἐν τῇ § 60 σημειωθέντων καὶ τοῦ ἐπιθέτου *totus* (§ 60 σημ. α.) καὶ ἄλλαι τινὲς ἔτι λέξεις, οἷον· *loco* καὶ *locis* μετ' ἐπιθέτων ἢ ἀντωνυμιῶν (*hoc loco* — *certo loco* — *multis locis*), *tertio libro* = ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ (διότι *in tertio libro* σημαίνει ἐν τινι χωρίῳ τοῦ τρίτου βιβλίου), *terra marique, hac parte* (Κικέρ.), *reliquis partibus* (Καῖς.), *dextrā* καὶ *laevā* (ἢ *sinistrā*) δηλ. *parte*.

Σ η μ. α. Ἡ φράσις *loco* ἢ *in loco* σημαίνει ἐν καιρῷ ἢ εὐκαιρως, ἂν ἤμῃς ἐπενεχθῆ καὶ γενικῆ, σημαίνει τόπῳ τινός, ἀντὶ τινος, ἐν χώρᾳ ἐν μέρει τινός· — *loco patris est* = ἐν χώρᾳ, ἐν τάξει πατρός ἐστιν — (*in loco filii ducere aliquem* = ἐν τάξει υἱοῦ ἡγεῖσθαι τινα. Λέγεται ὡσαύτως καὶ *in numero hostium ducere aliquem* = ἀριθμεῖν τινα ἐν ἐχθρῶν μέρει).

Σ η μ. β. Οἱ ποιηταὶ καὶ πᾶν προσηγορικὸν ὄνομα δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι κατ' ἀφαιρετικὴν ἀνευ τῆς *in* εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως, ὡσαύτως δὲ καὶ ἀνευ τῆς προθέσεως *ab* (ἢ *ex*) εἰς δῆλωσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως. Τοιαῦται δὲ συντάξεις εὐρίσκονται ἐνίοτε καὶ παρά τισι τῶν πεζολόγων (μάλιστα δὲ τῷ Τακίτῳ).

77. Κατ' ἀφαιρετικὴν συντάσσονται τὰ συγκριτικὰ (ἐπίθετα ἢ ἐπιρρήματα) δηλοῦσαν τὸν δεῦτερον ὄρον τῆς συγκρίσεως (*ablativus comparativus*). Τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης γίνεται χρῆσις, ἐὰν ὁ πρῶτος ὄρος εἶναι πτώσεως ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς ὑποκειμενικῆς (*nemo Romanorum fuit eloquentior Cicerone* — *neminem Romanorum Cicerone eloquentiorem fuisse veteres iudicarunt*), σπχνιώτερον δὲ ἐὰν εἶναι αἰτιατικῆς ἀντικειμενικῆς καὶ σχεδὸν μόνον ἐν ἀρνητικαῖς προτάσεσι (*neminem Lycurgo aut meliorem aut utiliorem virum Lacedaemon tulit Bz.*

λέρ. Μάξ.) ἢ ὅταν ὁ δεύτερος ὄρος εἶναι ἀντωνυμία (*hoc mihi gratius nihil facere potes* Κικέρ.). Ἐὰν ὁ δεύτερος ὄρος εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία τίθεται πάντοτε κατ' ἀφαιρετικὴν (*Phidiae simulacris, quibus nihil in illo genere perfectius videmus, cogitare tamen possumus pulchriora* Κικέρ.).

Σ η μ. α'. Ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιστάσει ὁ δεύτερος ὄρος ἐκφέρεται οὐχὶ κατ' ἀφαιρετικὴν, ἀλλὰ συνάπτεται διὰ τοῦ *quam* καὶ τίθεται μὲν ὁμοιοπτῶτως τῷ πρώτῳ ὄρῳ ἐὰν δύναται νὰ ἐξαρτηθῇ, ἐξ ἧς καὶ οὗτος λέξεως (*Ego tibi magis deditus sum quam fratri tuo — Ego te magis amo quam fratrem tuum*), εἰ δὲ μὴ, γίνεται νέα πρότασις ῥῆμα ἔχουσα τὸ *esse*, ὑποκείμενον δὲ τὸν δεύτερον ὄρον (*nihil amplius rescripsi quam verba M. Varronis, hominis, quam fuit Claudius, doctioris*. Αὐλ. Γέλ. — *Argentum reddidisti L. Curidio, homini honesto, sed non gratiosiori, quam Cn. Calidius est* Κικέρ.).

Σ η μ. β'. Ἀμφότεραι αἱ συντάξεις αὗται εἶναι δυναταὶ καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ § 77 περιστάσεων, ἐκτὸς μόνον ἐὰν ὁ δεύτερος ὄρος εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία (*nemo Romanorum fuit eloquentior quam Cicero — neminem Lyourgo ἢ quam Lycurgum ἢ quom Lycurgus fuit maiorem virum Lacedaemon genuit*).

Σ η μ. γ'. Τὰ συγκριτικὰ ἐπιρρήματα *minus, plus, amplius* (*non minus, haud minus* κτλ) τίθενται εἰς προσδιορισμὸν ἀριθμητικῶν ὀνομάτων ἢ ἄλλων τινῶν ποσοτικῶν λέξεων (*annus, biennium, annuus, dimidium, dimidia pars*) μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ *quam*, χωρὶς νὰ ὑφίσταται οὐδεμίαν μεταβολὴν ἢ προσδιοριζομένη λέξις, ἣτις τίθεται, καθ' ἣν πτῶσιν ἀπαιτεῖ ἡ σύνταξις: *Zeuxis et Polygnōtus non sunt usi plus quam quattuor coloribus* (Κικέρ.). — *Quinctius tecum plus annum vixit* (Κικέρ.). — *Plus pars dimidia ex quinquaginta millibus hominum caesa est* Λίβ. (1).

Ἐνίοτε ὁμως λαμβάνουσι καὶ ταῦτα τὰ ἐπιρρήματα ἀφαιρετι-

(1) Πρβλ. τὰ ἑλληνικά· Οἱ ἵππεῖς ἀποκτείνουσι τῶν ἀνδρῶν οὐ μείον πεντακοσίους (Ξενοφ.) Πέμψω ἐπ' αὐτὸν ὄρνις πλεῖν ἑξακοσίους τὸν ἀριθμὸν (Ἀριστοφ.).

κὴν συγκριτικὴν· *Eo die caesi sunt Romanis minus quadringentis* (Λίβ.).

Σ η μ. δ'. Σημειωτέαι αἱ ἀφαιρετικαὶ *expectatione, opinione, spe*, αἵτινες τίθενται μετὰ συγκριτικῶν ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὰς φράσεις *quam expectatio est ἢ erat — quam opinio est ἢ erat* κτλ. *Opinione omnium maiorem animo cepi dolorem* (Κικέρ.) = *quam opinio omnium erat*. Οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ μεταγενέστεροι πεζογράφοι ὁμοίαν ποιοῦνται χρῆσιν καὶ τῶν ἀφαιρετικῶν *aequo, iusto, solito, necessario, dicto*. Παρὰ τῶν Κικέρωνι εὐρίσκεται *plus aequo*, ἀνθ' οὗ ἄλλως συνηθέστερον λέγεται *quam solet, quam par est*.

78. Αἱ λέξεις αἱ δηλοῦσι κατὰ πόσον πρῶγμα τι εἶναι μεγαλύτερον ἢ μικρότερον, κρεῖττον ἢ χεῖρον κτλ. τίθενται ὡς αὐτως κατ' ἀφαιρετικὴν (*ablativus gradus*), οἷον· *Hibernia dimidio minor est quam Britannia* (Κκῆσ.). Τοιαῦται δ' ἀφαιρετικαὶ εἶναι συνηθέστερον αἱ ἐξῆς· *paulo, multo, aliquanto, quo, eo, tanto, quanto, altero tanto* (ἄλλο τόσον).

Σ η μ. Ἀντὶ τοῦ *quo quis* (ἢ *quisque*) *est sollertior, eo est laboriosior, λέγεται καὶ ut quisque est sollertissimus, ita est laboriosissimus ἢ sollertissimus quisque laboriosissimus* (ἰδ. καὶ § 95) (1).

79. Πρὸς ἀφαιρετικὴν συντάσσονται τὰ ἀποθετικὰ *utor, fruor, fungor, potior, vescor*, οἷον· *Hannibal cum victoriā posset uti, frui maluit* (Φλωρ.). — *Qui adipisci veram gloriam volet, iustitiæ fungatur officiis* (Κικέρ.). — *Solus potitus imperio Romulus* (Λίβ.). — *Numidæ plerumque lacte et ferina carne vescabantur* (Σχλλούστ.).

Σ η μ. Τὸ *potior* συντάσσεται καὶ πρὸς γενικὴν· *potiri regni — potiri totius urbis*, πάντοτε δὲ λέγεται *rerum potiri* (Κικέρ.) καὶ οὐδέποτε *rebus potiri*. Τὸ *nitor* κυριολεκτικῶς μὲν λαμβανόμενον συντάσσεται μεθ' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (*hastili nixus* Κικέρ.), μεταφορικῶς δὲ μετὰ τῆς *in* καὶ ἀφαιρετικῆς (*Pompei in vita nitebatur salus civitatis* Κικέρ.). Δέχεται δὲ καὶ ἄλλας συντάξεις, οἷον *nitor in lastam, nitor ad aliquid*

(1) Πρὸβλ. τὰ ἑλληνικά. Τῶν Συρακοσίων ὅσοι μάλιστα καὶ ἐλεύθεροι ἦσαν τὸ πλῆθος οἱ ναῦται, τοσοῦτοι καὶ θρασύτερα προσπεσόντες τὸν μισθὸν ἀπήτουν (Θουκδ.).

(= ἐπιδώω τι), nitor de aliqua re (σπουδῆν ποιοῦμαι περί τι), nitor patriam recuperare (= διατείνομαι πρὸς τὸ ἀνακτήσασθαι τὴν πατρίδα), nitentur ut fieret (= πᾶν ἐποίει, ὅπως γένοιτο).

80. Ἡ φράσις opus est (τὸ opus ἄκλιτον) λαμβάνει ἢ προσωπικὴν ἢ ἀπρόσωπον σύνταξιν. Ὅταν μὲν ἡ σύνταξις εἴναι ἀπρόσωπος τὸ opus est δέχεται ἀρχαιρετικὴν τοῦ πράγματος, οὗ εἶναι χρεία, ὅταν δὲ προσωπική, ὀνομαστικὴν ὑποκειμένου. Εἰς ἀμφοτέρωσ τὰς περιστάσεις τὸ πρόσωπον τὸ ἔχον χρεῖαν τίθεται κατὰ δοτικὴν, οἷον Mihi opus est libris (ἀπρόσωπος σύνταξις) — Mihi opus sunt libri (προσωπικὴ σύνταξις).

Σ η μ. Τὸ πρᾶγμα, οὗ εἶναι χρεία δύνεται νὰ ἐξενεχθῆ καὶ δι' ἀπκρεμράτου ἢ δι' ἀπκρεμρατικῆς προτάσεως: quid opus est affirmare? — Opus est te animo valere. Ἀντὶ δὲ τῆς ἀπκρεμράτου δύνεται νὰ τεθῆ ἀρχαιρετικὴ τῆς πθητικῆς μετοχῆς τοῦ πκρκειμένου: nam et priusquam incipias consulto et ubi consulueris mature facto opus est (Σαλλούστ.).

Σπανίως εὐρίσκεται τὸ opus est συντεταγμένον καὶ πρὸς τὸ δεύτερον κκλούμενον ὑπτιον (σουπῖνον εἰς u) ἀντὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ πκρκειμένου, οἷον quod scitu opus est (Κικέρ.).

81. Πρὸς ἀφαιρετικὴν συντάσσονται τὰ ἐπίθετα fretus, contentus, alienus, dignus (indignus), praeditus, οἷον Cimon Thasios, opulentiā fretos, suo adventu fregit (Κορν. Νέπ.). — Quam multi luce indigni sunt (Σενέκ.). — Parvo cultu natura contenta est (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Τὸ alienus δέχεται καὶ τὴν ab (μετ' ἀφαιρ.)· humani nihil a me alienum puto.

Σ η μ. β'. Τὸ dignari (ἀξιοῦν τινά τινας) συντάσσεται ὅπως καὶ τὸ ἐπίθετον dignus (aliqua re). Παρὰ δὲ τοῖς ἀρίστοις τῶν συγγραφέων λαμβάνεται ὡς παθητικὸν τοῦ dignum iudico· εἶεν iudico aliquem dignum aestimatione = κρίνω τινά ἄξιον τιμῆς — aliquis dignatur aestimatione a me = κρίνεται τις ὑπ' ἐμοῦ ἄξιος τιμῆς.

82. Ἡ ἀφαιρετικὴ τίθεται ὡσάυτως μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σημαίνοντων ἀποχωρισμὸν, ἀπκλλαγὴν, ἀπελευθέρωσιν, ἀπομά-

κρυσιν. Δυνατὸν ὅμως ἐπὶ τῶν ῥημάτων τούτων νὰ προσλαμβάνωνται μετὰ τῆς ἀφαιρετικῆς καὶ αἱ προθέσεις ab, de ἢ ex, πάντως δὲ προστίθεται ἢ ab, ὅταν τὸ ὄνομα ἐξ οὗ γίνεται ὁ ἀποχωρισμός, ἢ ἀπκλλαχῆ κτλ. εἶναι προσώπου δηλωτικόν. Ὅθεν λέγεται μὲν liberare cives incommodis ἢ ex incommodis, πάντοτε ὅμως liberare cives a tyrannis (Κορν. Νέπ.). Vercingetorix oppugnatione destitit (Καῖσ.). — Alcibiadem Athenienses e civitate expulerunt (Κορν. Νέπ.). — Timoleon Dionysium Sicilia depulit (Κορν. Νέπ.). — Miserum est exturbari fortunis (Κικέρ.). — Castra ex eo loco movent (Καῖσ.). — Loco ille (Catilina) motus est, cum est ex urbe depulsus (Κικέρ.). — Brutus depulit a civibus suis servitutis iugum (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Καὶ τὰ ἐπίθετα δὲ τὰ ἔχοντα σημασίαν παρεμφερεῖ πρὸς τὴν τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ § ἀναφερομένων ῥημάτων συντάσσονται ἢ πρὸς ἀπλῆν ἀφαιρετικὴν ἢ πρὸς ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς ab. Τοιαῦτα ἐπίθετα εἶναι τὸ liber, τὸ purus, τὸ immunis τὸ liber κτλ.

Σ η μ. β'. Τὰ ῥήματα levare, exsolvere, se abdicare συντάσσονται πρὸς ἀπρόθετον ἀφαιρετικὴν, τὰ δὲ ῥήματα distinguere, distare, abhorreere πρὸς ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς ab.

83. Συντάσσονται ἔτι πρὸς ἀφαιρετικὴν τὰ μεταβατικὰ ἢ ἀμετάβατα ῥήματα τὰ σημαίνοντα πλήρωσιν ἢ στέρησιν, οἷον Antiochia eruditissimis hominibus liberalissimisque studiis affluebat (Κικέρ.). — Cæsar frumentum in agris et pecoris copiam nactus, repleto iis rebus exercitu, iter in Senonas facere instituit (Καῖσ.). — Spoliare aliquem dignitate (Καῖσ.). — Democritus oculis se privavit (Κικέρ.). — Consilio, auctoritate, sententiã non orbari senectus solet (Κικέρ.). — Deus bonis omnibus explevit mundum (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Καὶ τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα πλήρωσιν ἢ στέρησιν συντάσσονται πρὸς ἀφαιρετικὴν, οἷον Mens est prædita motu sempiterno (Κικέρ.). — Animus per somnum curis vacuus (Κικέρ.). Τινὰ δ' ἐκ τῶν ἐπιθέτων τούτων δύνανται νὰ λάβωσι

καὶ τὴν ab ὑπαγόμενα εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐν τῇ § 82 σημ. α. ἀναφερομένων.

Σ η μ. β'. Tò egeo (indigeo) συντάσσεται καὶ μετὰ γενικῆς ἐνίοτε. Res non egent longae orationis — Virtus plurimæ exercitationis indiget (Κικέρ.).

84. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἀγοράζειν (emere, mercari), πωλεῖν, πωλεῖσθαι (vendere, venire — ἐκ τοῦ veneo), μισθοῦσθαι (conducere), τιμᾶσθαι (stare, constare, esse), τιμᾶν (acstimare), ἐπὶ πραγματικῆς καὶ ὄχι μεταφορικῆς ἐννοίας, συντάσσονται πρὸς ἀφαιρετικὴν τοῦ τιμήματος (ablativus pretii), μόνον δὲ τὰς τέσσαρας γενικὰς tanti, quanti, pluris, minoris λαμβάνουσι. *Viginti talentis unam orationem* Isocrates vendidit (Πλίν. Φυσ. Ἱστορ.). — *Emas non quod opus est, sed quod necesse est; quod non opus est, asse carum est* (Σενέκ.). — *Denis in diem assibus anima et corpus militum aestimantur* (Τάκιτ.). — *Multo sanguine victoria stetit* (= πολλοῦ αἵματος τὴν νίκην ἐπρίναντο, ἡ νίκη τιμὰ ἐγένετο) Λίβ. — *Caelius conduxit* (= ἐμισθώσατο) *non magno domum* (Κικέρ.). — *Quanti constat liber?* — *tribus denariis est — magno stat* (= πολλοῦ πωλεῖται, εἶναι ἀκριβόν).

Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα λογίζεσθαι, τιμᾶσθαι, ἄξιον ἡγεῖσθαι κτλ. ἐπὶ μεταφορικῆς σημασίας, λαμβάνουσι γενικὴν τοῦ τιμήματος ἰδ. § 24.

85. Τὰς προθέσεις τὰς συντασσομένας πρὸς ἀφαιρετικὴν ἢ καὶ πρὸς ἀφαιρετικὴν καὶ πρὸς αἰτιατικὴν βλ. ἐν τῇ Γραμματικῇ Σεμιτέλου § 244.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΛΗΤΙΚΗΣ.

86. Ἡ κλητικὴ παρεμβάλλεται ἀσυνδέτως εἰς τὸν λόγον, ὡς ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ: *Incipe, Morose, prior* (Βεργίλ.).

87. Οἱ ποιηταὶ σπανιώτερον δὲ καὶ οἱ πεζογράφοι, μεταχειρίζονται ἐνίοτε τὴν ὀνομαστικὴν ἀντὶ τῆς κλητικῆς: *Alme filius*

(= fili) Maiæ. Ὁράτ. — Audi tu, *populus Albanus* (= popule Albane) Λίβ.

Σ η μ. Το ἐπιφώνημα ο οὐδέποτε ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ προστίθεται εἰς τὴν κλητικὴν, ὅταν ἡ κλητικὴ δηλοῖ ἀπλήν ἐπίκλησιν, ἀλλὰ μόνον ὅταν ἐκφράζεται θαυμασμός, χαρά, ὀργή κ.τ.τ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ.

88. Γίνεται χρῆσις τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας *suus, sua, suum* καὶ ὅχι τῆς κτητικῆς γενικῆς *eius, eorum, earum* ὅταν καὶ ὁ κτήτωρ καὶ τὸ κτῆμα δηλοῦνται ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει· *Canis lympharum in speculo vidit simulacrum suum* (Φαίδρ.). — *Hannibalem sui cives e civitate eiecerunt* (Κικέρ.).

89. Τίθεται δὲ ἡ γενικὴ *eius, eorum, earum* ὅταν ὁ κτήτωρ καὶ τὸ κτῆμα δὲν δηλοῦνται ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει· *Socrates et discipuli eius adfuerunt*, ἐνθα, συνθέτου οὔσης τῆς προτάσεως, ἄλλοῦ μὲν κεῖται τὸ *Socrates*, ἄλλοῦ δὲ τὸ *discipuli* (*Socrates adfuit — discipuli adfuerunt*). Λέγομεν ὅμως *Socrates adfuit cum suis discipulis*, διότι ἡ πρότασις εἶναι μία. Ἰδ. καὶ § 166 σημ.

Σ η μ. Ἡ γεν. τῆς ἀντωνυμίας *ipse* τίθεται ἐνίοτε ἀντὶ τῆς γενικῆς *eius*. Διὰ τῆς γενικῆς *ipsius* τὸ κτῆμα συνδέεται πρὸς τὸν κτήτορα στενότερον μὲν ἢ διὰ τῆς *eius* χαλαρώτερον δὲ ἢ διὰ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας *suus*. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἡ ἀντωνυμία *ipse* σημαίνει αὐτὸς, ὀρίζεται κάλλιον ἢ διὰ τῆς *is* τὸ πρόσωπον, περὶ οὗ ὁ λόγος· *Cæsar milites suos interrogabat, cur de sua virtute aut de ipsius diligentia desperarent* = ὁ Καῖσαρ ἠρώτα τοὺς ἐκτουῦ στρατιώτας διὰ τί ἀπηλπίζοντο περὶ τῆς ἀνδρείας των ἢ περὶ τῆς ἐπιμελείας αὐτοῦ (τοῦ Καίσαρος). Ἄλλως δὲ ἂν ἐγράφετο *de sua diligentia* θὰ ἐγενεῖτο ἀμυβολία περὶ τῆς ἐννοίας.

90. Ἐνίοτε ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ *suus* γεννᾶται ἀμφιβολία περὶ τὴν ἀληθῆ ἀπόδοσιν τῆς κτητικῆς ταύτης ἀνωνομίας, οἷον *Ariovistus respondit, si ipse populo Romano non praescriberet quemadmodum suo iure* (= populi Romani) *uteretur, non oportere sese (Ariovistum) a populo Romane in suo iure (Ariovisti) impediri* (Καῖτ.). — Themistocles professus est Athenienses *suo consilio* (= Themistoclis) *deos publicos suos* que (= Atheniensium) *penates muris saepis-* *sse* (Κορν. Νέπ.).

91. Ἡ δεικτικὴ ἀνωνομία hic ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὸ πρῶτον πρόσωπον, ἢ iste εἰς τὸ δεύτερον καὶ ἢ ille εἰς τὸ τρίτον. Ὡστε *hic liber ἐσήμασεν ἀρχῆθεν, τοῦτο τὸ βιβλίον, ὅπερ εἶναι ἐμὸν* — *iste liber, τοῦτο τὸ βιβλίον, ὅπερ εἶναι σὸν* — *ille liber, τοῦτο τὸ βιβλίον, ὅπερ εἶναι ἰδικόν του.* Ὅθεν *hic* σημαίνει τὸ ἐγγύς ὄν — *ille*, τὸ μακρὰν, εἴτε κατὰ χρόνον, εἴτε κατὰ χώρον, εἴτε ἐν τῇ προτάσει.

92. Ἐνίοτε τὸ δεικτικὸν κεῖται λατινιστὶ ἀντὶ τοῦ προαγγελθέντος οὐσιαστικοῦ ὀνόματος ἢ πρὸς ἔμφασιν ἢ ἵνα γείνη ὑπόμνησις τοῦ ἄπκξ μνημονευθέντος προσώπου ἢ πράγματος: *nullam virtus aliam mercēdem laborum desiderat praeter hanc* (= *mercedem*) *laudis et gloriae* (Κικέρ.).

93. Ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ ἀντικαθίσταται διὰ τῆς ἀνωνομίας *ille*, ἢ *hic* τοῦ εὐθέως λόγου, ὅπως καὶ τὸ *tunc* ἀντικαθιστᾷ τὸ τοῦ εὐθέως λόγου *nunc*.

94. Ἡ *iste* ἀναφέρεται, ὡς εἴπομεν, εἰς τὸ δεύτερον πρόσωπον, πρὸς ὃ ἀποτείνεται ὁ λέγων, τίθεται δὲ κυρίως ἢ ἐπὶ ἀντιδίκου ἢ ἐν γένει ἐπὶ ἀντιλέγοντος, ὃν ὁ ρήτωρ ἔχει ἢ ὑποτίθεται ὅτι ἔχει ἐνώπιόν του, οἷον *Furor iste tuus* (Κικέρ.). — *muta iam istam* (= *tuam*) *mentem* (Κικέρ.). — *si istius furorem ac tela vitemus* (Κικέρ.). Λέγεται δὲ καὶ περιφρονητικῶς ἢ *iste* (ὅπως ἢ αὐτὸς ἐν τῇ ὁμιλουμένη γλώσσῃ) *iste nebulo* = αὐτὸς ὁ οὐτιδανός.

95. Ἡ *is* πλὴν τῆς δεικτικῆς, ἔχει ἐνίοτε καὶ ἐμφαντικὴν σημασίαν, οἷον *Exemplis usus est et iis illustribus* (Κικέρ.). Πρὸβλ. τὰ ἑλληνικὰ καὶ τοῦτο καὶ ταῦτα. Ἰσοδυναμεῖ δ' ἐνίοτε

καὶ πρὸς τὸ talis· eos mores viri cognovi (Σαλλούστ.) = tales mores.

96. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία aliquis, aliquid ἢ quis quid (κυρίως μετὰ τὰ μόρια si, nisi, ne, num, ubi, quo, quanto καὶ cum) τίθεται ἐν τῷ λόγῳ ὡς οὐσιαστικόν· Fecit hoc aliquis. Ἡ δὲ aliqui, ὡς ἐπίθετον, ὡς ὅσον terror aliqui. Ἡ quisquam (οὐσιαστικόν) καὶ ἡ ullus (ἐπίθετον) τίθενται ἐν ἀποφατικαῖς προτάσεσι· *Nego ante mortem quemquam esse beatum praedicandum.* — *Legati sine ulla spe.* Ἄλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν non sine ulla spe, διότι τὸ non sine = πρὸς τὴν cum (= σύν)· ὅθεν legati non sine aliqua spe. Ἐπὶ καταφατικῶν προτάσεων τίθεται ἡ aliquis ἢ ἡ quispiam (οὐσιαστικῶς καὶ τὸ οὐδέτερον δὲ quidpiam οὐσιαστικῶς, τὸ δὲ quodpiam ἐπιθετικῶς).

Σ η μ. α. Καὶ μετὰ τὰ μόρια si, nisi, ne κτλ. δύναται νὰ τεθῆ ἡ aliquis (ἀντὶ τῆς quis ἢ qui) πρὸς πλείονα ἔμφασιν· Timebat Pompeius omnia, ne aliquid vos timeretis.

Σ η μ. β'. Ἡ quidam, quaedam, quiddam (οὐσιαστικῶς) ἢ quoddam (ἐπιθετικῶς) διαφέρει τῆς aliquis κατὰ τοῦτο, ὅτι ἡ μὲν quidam σημαίνει πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ὠρισμένον μὲν καθ' ἑαυτὸ, ἀλλὰ τὸ ὅποῖον ὁ λέγων δὲν θέλει ἢ δὲν δύναται νὰ δηλώσῃ ἢ ἀκριβέστερον νὰ προσδιορίσῃ (*Habitant hic quaedam mulierculae* — *Alcidamas quidam scripsit laudationem mortis* — *Cicero dicit quodam loco καὶ ὅχι aliquo loco*), ἡ δὲ aliquis σημαίνει καθ' ὅλου ἀόριστον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα (*Fecit hoc aliquis tui similis* — *Declamabam saepe cum M. Pisone et cum Q. Pompeio aut cum aliquo quotidie*).

97. Ἡ quisque σημαίνει ἕκαστος ἰδίᾳ (πάντες ὁμοῦ = omnes), τίθεται δὲ μάλιστα·

α. μετὰ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ γ'. προσώπου sui, sibi, se καὶ τῆς κτητικῆς suus, ὡς ὅσον *sibi quisque proximus est* — *Sua quisque fortunae faber est.*

β'. ἐν ἐξηρημέναις προτάσεσι μετὰ ἀναφορικὴν ἢ ἐρωτηματικὴν ἀντωνυμίαν· *Virtus praeceptoris est, quo quemque na-*

tura ferat, intellegere — *Quam quisque norit artem, in hac se exerceat.*

γ'. μετὰ τῶν ὑπερθετικῶν καὶ τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν *Optimus quisque* (= omnes boni) — *primo quoque tempore* — *decimus quisque* (ἕκαστος δέκατος, ἀνὰ δέκατος). Πρὸς βλ. καὶ § 77 σημ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ.

98. Οἱ ἕξ χρόνοι τοῦ Λατινικοῦ ῥήματος (ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ), δηλ. ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός, ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος, ὁ μέλλων καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων διακρίνονται εἰς τρεῖς κατηγορίας. Α'. Χρόνοι τοῦ παρόντος: ἐνεστώς (*praesens*) καὶ κυρίως ἡ λογικὸς παρακείμενος (*perfectum* = τετελεσμένος). Β'. Χρόνοι τοῦ παρελθόντος εἴτε παρωχημένοι (*praeterita*): παρατατικός (*imperfectum* = ἀτελής), ἱστορικὸς παρακείμενος (ἀόριστος) καὶ ὑπερσυντέλικος (*plusquamperfectum* = πλέον ἢ τετελεσμένος). Γ'. Χρόνοι τοῦ μέλλοντος: μέλλων (*futurum*) καὶ τετελεσμένος μέλλων (*futurum exactum*).

99. Δύνανται οἱ ἕξ τοῦ ῥήματος χρόνοι νὰ διακριθῶσι καὶ ἄλλως εἰς τρεῖς κατηγορίας. Α'. Εἰς χρόνους σημαίνοντας τὸ κατὰ παράτασιν γινόμενον: ἐνεστώς, παρατατικός καὶ μέλλων (*laudabo* = θὰ ἐπαινῶ). Β'. Εἰς χρόνους σημαίνοντας τὴν *συντέλειαν* τῆς πράξεως: κυρίως παρακείμενος ἢ λογικὸς παρακείμενος (ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν ἑλληνικὸν παρακείμενον), ὑπερσυντέλικος καὶ τετελεσμένος μέλλων. Γ'. Εἰς χρόνους σημαίνοντας τὸ ἀκαριαῖον τῆς πράξεως: ἱστορικὸς παρακείμενος (ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν ἑλληνικὸν ἀόριστον) καὶ μέλλων (*laudabo* = θὰ ἐπαινέσω).

Σ η μ. Τὸν παρακείμενον μεταχειρίζονται οἱ Λατῖνοι καὶ ἀντὶ τοῦ ἡμετέρου ἀορίστου, οὐ στερεῖται ἡ λατινικὴ γλῶσσα· ὅθεν ὁ λατινικὸς παρακείμενος τάσσεται κατὰ τὴν ἐκάστοτε ἔννοιαν αὐτοῦ ἢ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος ὡς κυρίως παρακείμενος (ἀτε σημαίωνν πράξιν τελεσθεῖσαν μὲν, ἀλλ' ἢς τὸ ἀποτέλεσμα ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ παρόντι) ἢ εἰς

τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος ὡς ἱστορικὸς παρακείμενος (perfectum historicum) ἦτοι ἀόριστος. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τάσσεται ὁ παρακείμενος ἢ εἰς τοὺς χρόνους τοὺς σημαίνοντας τὸ ἀκαριαῖον τῆς πράξεως (scripsi = ἔγραφα) ἢ εἰς τοὺς σημαίνοντας τὴν συντέλειαν τῆς πράξεως (scripsi = γέγραφα).

100. Ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος εἰς *urus* καὶ τοῦ ῥήματος *esse* σχηματίζεται ἡ ἐνεργητικὴ περιφραστικὴ σημασίαι (coniugatio periphrastica activa), ἐκ δὲ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος (γερουδίου) εἰς *andus* ἢ *endus* καὶ τοῦ ῥήματος *esse* ἢ παθητικῆς περιφραστικῆς συζυγίας (coniugatio periphrastica passiva). Ἡ περιφραστικὴ αὕτη συζυγία, ἥτις ἐν μὲν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ ἀποδίδεται ἐλληνιστὶ διὰ τοῦ ῥήματος *μέλλειν* καὶ τοῦ ἀπαρεμράτου (τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ μέλλοντος) τοῦ οἰκείου ῥήματος, ἐν δὲ τῇ παθητικῇ διὰ τοῦ ῥήματος *εἶναι* καὶ τοῦ εἰς τέλος ῥηματικοῦ, σχηματίζει πάντας τοὺς χρόνους τῆς ὀριστικῆς, τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τῆς ἀπαρεμράτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ.

101. Εἰς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων εἶναι ἀκριβέστεροι οἱ Λατῖνοι τῶν Ἑλλήνων, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν τετελεσμένον μέλλοντα. Ἐν τῇ φράσει λ. χ. *ut sementem feceris, ita metes* = ὅπως ἔσπειρες οὕτω θὰ θερίσης, ὁ τετελεσμένος μέλλον *feceris* (*sementem*) = θὰ ἔχεις ἐσπαρμένον, ἐκφράζει τὸ πρᾶγμα ἀκριβέστερον ἢ ὁ ἡμέτερος ἀόριστος (ἔσπειρες). Ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ φράσει *De Carthagine vereri non ante desinam, quam illam evcisam esse cognovero*, τὸ *cognovero* (θέλω ἔχει μαθημένον) εἶναι ἀκριβέστερον τοῦ ἡμετέρου μάθω.

102. Ὁ σύνδεσμος *dum*, ὅταν σημαίη ἐν ᾧ, συντάσσεται συνήθως πρὸς ἱστορικὸν ἐνεστώτα (*praesens historicum*) ἀντὶ παρατακτικοῦ, οἷον *Dum nostri aurum et argentum colligunt* (= *colligebant*), *rex ipse e manibus effugit* (Κικέρ.). — *Dum haec in Hispania geruntur* (= *gerebantur*) Καῖς.

103. Οἱ σύνδεσμοι *postquam* (ἢ *posteaquam*), *ubi* καὶ *ut* (ἐν τῇ χρονικῇ αὐτῶν σημασίᾳ), *ubi primum*, *ut primum*, *cum* (= *quum* ἢ *μαλλον quom*) *primum*, *simulac* καὶ *simulat-que* ἐν διηγηματικῷ λόγῳ, συντάσσονται εἰς δήλωσιν τοῦ ἀπαξ γενομένου πρὸς παρκαείμενον (ὄχι πρὸς ὑπερσυντέλικον). *Eo postquam Caesar pervenit* (ὄχι *pervenerat*), *obsides*, *arma*, *servos poposcit* (Καῖσ.). — *Ubi de Caesaris adventu Helvetii certiores facti sunt* (ὄχι *facti erant*), *legatos ad eum mittunt* (Καῖσ.).

104. Οἱ σύνδεσμοι *ubi*, *ut* καὶ *simulac* ὅταν δηλώσι πρᾶξιν ὄχι ἀπαξ γενομένην, ἀλλ' ἐπαραλαμβανομένην φέρονται πρὸς ὑπερσυντέλικον, τότε δὲ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως κεῖται κατὰ παρατακτικόν. *Ubi pericula propulerant*, *sociis auxilia portabant* (Σαλλούστ.). — *Messanam ut quisque venerat*, *haec visere solebant* (Κικέρ.). Ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως κεῖται καθ' ὑπερσυντέλικον. *ubi aetas quaestui modum fecerat*, *aes alienum grande conflaverant* Σαλλούστ. (1)

105. Μετὰ τοῦ *postquam* τίθεται ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὅταν εἶναι χρεία νὰ δηλωθῇ ὅτι αἱ δύο πράξεις δὲν ἐγένοντο κατὰ διαδοχὴν, ἀλλ' ἐμεσολάβησε χρόνος τις μεταξὺ αὐτῶν, μάλιστα δὲ ὅταν ὀρίζηται τὸ μεσολαβῆσαν χρονικὸν διάστημα. *Hamilcar nono anno postquam in Hispaniam venerat occisus est* (Κορν. Νέπ.). — *Jugurtha, postquam . . . oppidum amiserat*, *ad Bocchum nuntios misit* (Σαλλούστ.).

Σημ. Οὐδέποτε παρὰ τοῖς δοκίμοις εὐρίσκεται τετελεσμένος μέλλων μετὰ τοῦ *postquam*.

106. Ἡ λατινικὴ ὑποτακτικὴ δὲν ἔχει οὔτε κυρίως μέλλοντα οὔτε τετελεσμένον οὔτε ἐν τῇ παθητικῇ οὔτε ἐν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ. Ὁ ἐν ταῖς γραμματικαῖς συνήθως φερόμενος μέλλων (—

(1) Ἑλληνιστί. "Ὅτε ἔξω τοῦ δεινοῦ γένοιτο, πολλοὶ τὸν Κλέαρχον ἀπέλειπον (Ξεν.). — Ὅπότ' εὖ πράσσοι πόλις, ἔχαιρε, λυπρῶς δ' ἔφερον, εἴ τις δυστυχοῖ (Εὐρ.). — Περιεμένομεν ἐκάστοτε, ἕως ἀνοιχθεῖη τὸ δεσφωτήριο· ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθεῖοι, εἰσημὲν παρὰ τὸν Σωκράτη (Πλ.).

urus sim) εἶναι τῆς περιφραστικῆς συζυγίας. Ἡ ἔλλειψις λοιπὸν αὐτῆ τῶν μελλόντων τῆς ὑποτακτικῆς ἀναπληροῦται ὡς ἐξῆς·

α.) Ὅταν ἐν τῷ λόγῳ ἡ ἐξηρητημένη πρότασις περιέχῃ μέλλοντα, τίθεται ἐν τῇ δευτερευούσῃ προτάσει ἀντὶ μὲν ἀπλοῦ μέλλοντος ὑποτακτικῆς ὁ ἐνεστώσ ἢ ὁ παρτατακτικὸς τῆς ὑποτακτικῆς, ἀντὶ δὲ τετελεσμένου μέλλοντος ὑποτακτικῆς, ὁ παρκακείμενος ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ χρόνου κρέμαται ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως (ιδ. κατωτέρω περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων).

Ἄπλοῦς μέλλων ὑποτακτικῆς.

Affirmo tibi (κυρία πρότασις) — *me magnopere gavisurum esse* (ἐξηρητημένη πρότασις) — *si ad me venias* (δευτερεύουσα πρότασις).

Affirmabam tibi (κυρία πρότασις) — *me magnopere gavisurum esse* (ἐξηρητημένη πρότασις) — *si ad me venires* (δευτερεύουσα πρότασις).

Τετελεσμένος μέλλων ὑποτακτικῆς.

Affirmo tibi — *me magnopere gavisurum esse* — *si ad me veneris*.

Affirmabam tibi — *me magnopere gavisurum esse* — *is ad me venisset*.

β.) Ἐν ταῖς προτάσεσιν, ἐν αἷς οὐδεμία ὑπάρχει ἄλλη δήλωσις μέλλοντος χρόνου (ὅπως ἐν τῇ προηγουμένῃ περιπτώσει), ἡ ἀναπλήρωσις γίνεται ὡς ἐξῆς·

1) Ἀντὶ μὲν ἀπλοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς τίθεται ὁ μέλλων τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς μετὰ τοῦ *sim* ἢ *essem* ἢ γίνεται χρῆσις τῆς περιφράσεως *futurum sit, ut* μετὰ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐνεργητικῆς ὑποτακτικῆς ἢ *futurum esset, ut* μετὰ τοῦ παρτατακικοῦ τῆς ἐνεργητικῆς ὑποτακτικῆς.

Ἀντὶ δὲ ἀπλοῦ παθητικοῦ μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς γίνεται μόνον χρῆσις τῆς περιφράσεως *futurum sit, ut* μετὰ τοῦ ἐνεστώτος τῆς παθητικῆς ὑποτακτικῆς ἢ *futurum esset, ut* μετὰ

τοῦ παρατατικοῦ τῆς παθητικῆς ὑποτακτικῆς. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ χρόνου κρέμαται καὶ ἐνταῦθα ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως.

2) Ἐντὶ δὲ τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς, οὐ ἄλλως σπανίως παρίσταται ἡ ἀνάγκη νὰ γείνη χρήσις, μεταχειρίζονται οἱ Λατῖνοι μόνον τὴν περιφορσιν *futurum sit, ut* μετὰ τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς καὶ *futurum esset, ut* μετὰ τοῦ ὑπερσυντελείου τῆς ὑποτακτικῆς. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ χρόνου κρέμαται καὶ ἐνταῦθα ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως.

Σ η μ. Ἐναπόφρευτος εἶναι ἡ χρήσις τῆς περιφράσεως ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος, ὅταν τὸ ῥῆμα δὲν ἔχη ὑπτιον, διότι τότε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σχηματισθῇ καὶ ὁ ἐκ τοῦ ὑπτίου παραγόμενος μέλλων τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς εἰς — *urus*, ὡς τε νὰ ἀποτελεσθῇ ὁ σύνθετος χρόνος — *urus sim* καὶ — *urus essem*.

Ἐπλοῦς ἐνεργητικὸς μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς.

Romani non dubitant, quin Cæsar Gallos *superaturus sit* ἢ Romani non dubitant, quin *futurum sit, ut* Cæsar Gallos *superet*.

Romani non dubitabant, quin Cæsar Gallos *superaturus esset* ἢ Romani non dubitabant, quin *futurum esset, ut* Cæsar Gallos *superaret*.

Non dubito, quin *futurum sit, ut* huius te rei *pæniteat* (τὸ ῥῆμα *pænitere* δὲν ἔχει ὑπτιον, ὥστε οὐδὲ μέλλοντα τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς).

Ἐπλοῦς παθητικὸς μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς.

Romani non dubitant, quin *futurum esset, ut* Galli a Cæsare *superentur*.

Romani non dubitabant, quin *futurum esset, ut* Galli a Cæsare *superarentur*.

Τετελεσμένος μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς.

Romani non dubitant, quin *futurum sit, ut* Cæsar Gallos *superaverit*.

Romani non dubitabant, quin futurum esset, ut Cæsar Gallos superavisset.

Χρήσις τῶν χρόνων ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς.

107. Οἱ Ῥωμαῖοι γράφοντες ἐπιστολὴν μετεφέροντο ὡς πρὸς τὸν χρόνον, εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἡ ἐπιστολὴ θὰ ἀνεγινώσκετο ὑπὸ τοῦ πρὸς ὃν ἀπεστέλλετο καὶ ὅχι εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἔγραφον αὐτήν. Ὅθεν μετεχειρίζοντο παρωχημένον χρόνον, ἔνθα ἡμεῖς νῦν ἐπιστολογραφοῦντες κάμνομεν χρῆσιν ἐνεστῶτος, οἷον *Pridie idus scripsi ante lucem; eo die apud Pomponium in eius nuptiis eram coenaturus* (Κικέρ.), ἀντὶ *scribo ante lucem* καὶ *sum coenaturus*, διότι ἐνεστῶτα μὲν χρόνον ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῆ ὁ Κικέρων γράφων, ἀλλ' ὅτε ὁ φίλος ἀνεγίνωσκε τὴν ἐπιστολὴν ἦτο ἤδη παρωχημένος ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἐκείνη εἶχε γραφῆ. Μετεχειρίζοντο λοιπὸν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς παρακείμενον ἢ καὶ παρατατικὸν (ἀναλόγως τῆς ἐννοίας) ἀντὶ ἐνεστῶτος, ὑπερσυντέλικον ἀντὶ παρακειμένου καὶ μέλλοντος τῆς μετοχῆς μετὰ τοῦ *eram* ἀντὶ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς. *Nihil habebam* (= *habeo*), *quod scriberem* (= *scribam*): *neque enim novi quidquam audieram* (= *audivi*) *et ad tuas omnes epistolas rescriberam* (= *rescripsi*) *pridie; erat* (= *est*) *tamen rumor comitia dilatatum iri* (Κικέρ.). — *Summā curā expectabam* (= *exspecto*) *adventum servi, quem ad te miseram* (= *misi*). Κικέρ.

Σ η μ. Πρὸς τὴν τοιαύτην χρῆσιν τῶν χρόνων ἐν ἐπιστολαῖς παρὰ τοῖς Λατίνοις παραβλητέα τὰ ἐξῆς ὅμοια ἑλληνικὰ παραδείγματα. Ἄπέσταλλά σοι (= ἀποστέλλω) τὸν δε τὸν λόγον δῶρον (Ἰσοκρ.). — Πρᾶσσε μετ' Ἀρταβάζου, ὃν σοι ἔπεμψα (= πέμπω) Θουκδ. — Διότι τὰς σπονδάς ἔλυσαν τὰς αἰτίας προὔγραφα (προγράφω) πρῶτον (Θουκδ.).

108. Εὐρίσκεται ὅμως καὶ χρῆσις τῶν χρόνων ἐν ἐπιστολαῖς ὁμοία πρὸς τὴν παρ' ἡμῶν, οἷον *Etsi nihil habeo, quod ad te scribam, scribo tamen quia tecum loqui videor* (Κικέρ.). Πάντοτε δ' ἐκφέρεται κατ' ἐνεστῶτα πᾶν ὅτι θεωρεῖται ὡς ὑπάρχον καὶ κατὰ τὴν λήψιν τῆς ἐπιστολῆς, οἷον *Si vales bene est, ego valeo* (Κικέρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ.

109. Τοῦτο τὸ περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων (*consecutio temporum*) κεφάλαιον, πραγματεύεται περὶ τῆς ὀρθῆς χρήσεως τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς ἐν ταῖς ἐξηρητημέναις προτάσεσιν.

Πρακτικώτερον δ' ὅτι ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς διαφέρει κατὰ πολὺ ἡ λατινικὴ γλῶσσα τῆς ἐλληνικῆς. Διότι καὶ ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς μεταχειρίζεται τὸν μὲν ἐνεστώτα τῆς ὑποτακτικῆς εἰς δῆλωσιν τοῦ *διαρκούτος*, τὸν δ' ἀόριστον εἰς δῆλωσιν τοῦ *ἀκαριαίου*, οὔτε δ' ὁ ἐνεστώσ διατηρεῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ *παρόντος* οὔτε ὁ ἀόριστος τὴν τοῦ *παρωχημένου*, ἀλλ' ἀμρότεροι ἔχουσι μᾶλλον σημασίαν μελλοντικὴν (ἐπιθυμῶ νὰ βλέπω τοὺς φίλους μου — ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω τοὺς φίλους μου). Εἰς δὲ τὴν λατινικὴν ὅμως γλῶσσαν μόνον οἱ συγγενεῖς χρόνοι συνάπτονται πρὸς ἀλλήλους, ὥστε ἡ ἐκλογή τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ προτάσει κρέμαται ἀπὸ τοῦ ἐκάστοτε ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει κειμένου χρόνου. Πλὴν δὲ τούτου ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἐξ ἀνάγκης ἀναπληροῖ διὰ τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τὴν ἐλλείπουσαν εὐκτικὴν.

Κανὼν 1. Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς κυρίως προτάσεως ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ οἱ χρόνοι τοῦ παρόντος (τῆς ὑποτακτικῆς), ἥτοι μετὰ τὸν ἐνεστώτα, τὸν κυρίως παρακείμενον καὶ τοὺς μέλλοντας, ἀκολουθεῖ ὁ ἐνεστώσ ἢ ὁ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς (§ 98.).

110. α.) Μετὰ τὸν ἐνεστώτα ἀκολουθεῖ ἐνεστώσ ἢ παρακείμενος, τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον: *quaero quid agas* — *quaero quid egeris*.

111. β.) Μετὰ τὸν κυρίως παρακείμενον (τὸν ἀντιστοιχοῦντα δηλαδὴ πρὸς τὸν ἐλληνικὸν παρακείμενον) ἀκολουθεῖ ἐνεστώσ ἢ παρακείμενος ὑποτακτικῆς, οἷον: *quaesivi quid agas* — *quaesivi quid egeris*.

112. Τίθεται δὲ συνήθως παρατατικὸς ὑποτακτικῆς μετὰ τὸν κυρίως παρακείμενον ὅταν ἡ ἐξηρητημένη πρότασις εἶναι τελικὴ,

έρωτηματικὴ ἢ ἀναφορικὴ, οἷον· *Haec non, ut vos excita rem locutus sum, sed ut mea vox officio functa consulari videretur* (Κικέρ.). — *Diu cogitavi, quidnam causae esset* (Κικέρ.). — *Quoniam, quae subsidia novitatis haberes et habere posses, exposui, nunc de magnitudine petitionis dicam* (Κικέρ.).

113. γ'.) Μετὰ τοὺς δύο μέλλοντας ἀκολουθεῖ ἐνεστῶς ἡ παρακείμενος ὑποτακτικῆς, οἷον· *quaeram quid agas — quaeram quid egeris—quaesivero quid agas—quaesivero quid egeris.*

114. Κανὼν 2. Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος ἔτοι τὸν παρατατικόν, τὸν ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν ἱστορικὸν παρακείμενον (= ἀόριστον), ἀκολουθοῦσιν οἱ χρόνοι τοῦ παρελθόντος τῆς ὑποτακτικῆς, ἔτοι ὁ παρατατικὸς ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος αὐτῆς (§ 98).

α.) Μετὰ τὸν παρατατικὸν ἀκολουθεῖ παρατατικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον· *quaerebam quid ageres — quaerebam quid egisses.*

115. β'.) Μετὰ τὸν ὑπερσυντέλικον ἀκολουθεῖ παρατατικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον· *quaesiveram quid ageres — quaesiveram quid egisses.*

116. γ'.) Μετὰ τὸν ἱστορικὸν παρακείμενον (= ἀόριστον) ἀκολουθεῖ παρατατικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον· *quaesivi quid ageres — quaesivi quid egisses.*

Σ η μ. Ἐνίοτε μετὰ τὸν παρατατικόν, τὸν ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν ἱστορικὸν παρακείμενον ἀκολουθεῖ ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ προτάσει ἀντὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς, ὁ παρακείμενος μετὰ τοῦ *ut*, μετὰ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας *qui* ἢ μετὰ τοῦ *quin* εἰς ἀπλῆν δήλωσιν τοῦ ἀποτελέσματος μιᾶς πράξεως, οἷον· *Tantum opes novae urbis creverant, ut movere arma Etrusci non ausi sint* (Δι6).

117. Ὁ ἱστορικὸς ἐνεστῶς δύναται νὰ ὑποληφθῇ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων ἢ ὡς κυρίως ἐνεστῶς καὶ τότε ἀκολουθεῖ ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ προτάσει ἐνεστῶς ἢ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς, ἢ ὡς ἱστορικὸς χρόνος καὶ τότε ἀκολουθεῖ παρατατικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος ὑποτακτικῆς, οἷον· *Vercingetorix Gallos hortatur, ut communis libertatis causa arma capiant; obte-*

statur, ut in fide maneamt (Καῖσ.). — Atticus ad Antonium deductus petit, ut ad Caesarem *mitteretur* (Κικέρ.).

118. Ὅταν μεταξὺ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τῆς ἐξηρημένης μεσολαβῆ ἀπαρέμφοτον ἢ μετοχὴ ἢ ἐπίθετον ἢ γερούδιον ἢ σουπῖνον, τὸ ῥῆμα τῆς ἐξηρημένης προτάσεως τίθεται κατὰ τὸν χρόνον, ὃν ἀπαιτοῦσιν οἱ περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων κανόνες σχετικῶς πρὸς τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως καὶ χωρὶς δι' ὅλου νὰ ληθῶσι πρὸ ὀρθαλμῶν αἱ μεσολαβοῦσαι λέξεις. Μόνον δ' ὅταν μεσολαβῆ ἀπαρέμφοτον χρόνου παρκακτεμένου, τὸ ῥῆμα τῆς ἐξηρημένης προτάσεως τίθεται πάντοτε κατὰ χρόνον παρωχημένον, οἷουδ' ἂν εἴη τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως, οἷον· *Agesilaus praedicabat mirari se non gravioribus poenis affici, qui religionem minuerent, quam qui fana spoliarent* (Κορν. Νέπ.). — Hoc brevissime *dicam*, neminem unquam tam impudentem *fuisse*, qui a diis immortalibus tot et tantas res *auderet* optare (Κικέρ.).

119. Ἐπειδὴ ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ ἐλληνικῇ γλώσσῃ μετὰ μὲν τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος ἀκολουθεῖ ἐν τῇ ἐξηρημένῃ προτάσει ὑποτακτικὴ (ἢ ὀριστικὴ, ἐν τοῖς διηγηματικοῖς λόγοις), μετὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος εὐκτικὴ, ἐν δὲ τῇ λατινικῇ μετὰ μὲν τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος ἐνεστώτῳ ἢ παρκακτεμένος ὑποτακτικῆς, μετὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος παρκακτικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος ὑποτακτικῆς, ῥητέον ὅτι, πρὸς μὲν τὴν ἐλληνικὴν ὑποτακτικὴν (ἢ ὀριστικὴν ἐν τῇ ἐξαρτήσῃ τῶν διηγηματικῶν λόγων), ἀντιστοιχοῦσιν οἱ χρόνοι τοῦ παρόντος τῆς λατινικῆς ὑποτακτικῆς, πρὸς δὲ τὴν ἐλληνικὴν εὐκτικὴν οἱ χρόνοι τοῦ παρελθόντος τῆς λατινικῆς ὑποτακτικῆς, οἷον· *non habeo, quo me vertam* = οὐκ ἔχω, ὅποι *τραπέωμαι* — *non habebam quo me vertere* = οὐκ εἶχον, ὅποι *τραποίμην*.

Παραδείγματα τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων.

Κζνὼν 1. α.) *Nemo tam sine oculis, tam sine mente vivit, ut, quid sit sementis ac messis, omnino nesciat.* — *Quae tam firma civitas est, quae non odiis atque dissi-*

diis funditus *possit* everti? — Non dubitari *debet*, quin *fuertint* ante Homerum poetae.

ε'.) Ego meis rebus gestis hoc *sum assecutus*, ut bonum nomen *existimer*. — Multi *fuertint*, qui, tranquillitatem *expetentes*, a negotiis publicis se *removerint* ad otiumque *perfugerint*.

γ'.) Nemo *erit*, qui *censeat*, a virtute esse recedendum — Qui *sim*, ex eo, quem ad te misi, *scies*. — Ego de venditione villae meae nihil cogito, nisi quid, quod magis me *delectet*, *invenero*. — Epigrammatis tuis contenti *erimus*, praesertim cum et Chilius nos *reliquerit* et Archias nihil de me *scripserit*.

Κρυὸν 2.4.) Apelles pictores eos peccare *dicebat*, qui non *sentirent*, quid esset satis. — Viros esse, qui ea, quae sunt hominum opinionibus amplissima, vobis *reliquissent*, magnos *arbitrabar*

ε'.) Athenienses tantam gloriam apud omnes gentes *erant consecuti*, ut *intellegerent* Lacedaemonii, de principatu sibi cum his certamen fore. — Non satis mihi *constiterat*, cum aliqua animi mei molestia, an potius lubenter te Athenis visurus *essem*.

γ'.) Conon, cum patriam obsideri audisset, non *quaesivit*, unde ipse tuto *viveret*, sed unde praesidio *posset* esse civibus suis. — Datames experiri *voluit*, verum falsumne *esset relatum*. — Agesilaus opulentissimo regno praeposuit bonam existimationem multoque gloriosius *duxit*, si institutis patriae *paruisset*, quam si bello *superasset* Asiam. — Antistites Iovis legatos Lacedaemonem *miserunt*, qui Lysandrum *accusarent*, quod sacerdotes fani corrumpere conatus *esset*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ.

120. Ἡ χρῆσις τῆς ὀριστικῆς ἐγκλίσεως ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ συμφωνεῖ καθ' ὅλου πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς ὀριστικῆς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ.

Σ η μ. Σημειωτέον ὅτι αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμίαι αἰ σχηματίζομεναι διὰ τοῦ διαπλασιασμοῦ (quisquis, quotquot) ἢ διὰ τῆς προσθήκης τοῦ cunque (quicunque) καὶ τὰ πρὸς ἐκείνας παρεμφερῆ ἐπιρρήματα (utut, utcunque) ὁμοίως δὲ καὶ τὸ quamquam (= εἰ καὶ) τὸ ἀντιστοιχοῦν τῇ ἀντωνυμίᾳ quisquis, φέρονται πρὸς ὀριστικὴν quidquid id est, timeo Danaos et dona ferentes (Βεργίλ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗΣ.

Α΄. Ἡ ὑποτακτικὴ ἐπὶ τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων.

121. Δύναται τις νὰ φαντασθῇ ὅτι εἶναι δυνατὸν ἢ ὅτι εἶναι ἀδύνατον πρῶξις τις νὰ γείνη. Πρὸς δῆλωσιν μὲν τοῦ ὅτι νοεῖται τι ὡς δυνατὸν τίθεται ὁ ἐνεστώς ἢ ὁ παρκαείμενος τῆς ὑποτακτικῆς, ἥτις τότε λέγεται *δυνητικὴ* (coniunctivus potentialis), πρὸς δῆλωσιν δὲ τοῦ ὅτι νοεῖται τι ὡς ἀδύνατον τίθεται ὁ παρκατακτικὸς ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, ἢ τοιαύτη δ' ὑποτακτικὴ ὀνομάζεται coniunctivus conditionalis, οἷον quis tibi hoc concesserit (ἢ concesserit)? — Hoc sine ulla dubitatione confirmaverim (ἢ confirmem), eloquentiam esse rem omnium difficillimam (Κικέρ.). — Quis dubitet quin in virtute divitiæ sint? (Κικέρ.). — Mirum fortasse hoc vobis aut incredibile videatur, in tantis oratorum incommodis Leontinos expertes incommodorum atque iniuriarum fuisse (Κικέρ.). — Neque agricultura neque frugum fructuumque reliquorum perceptio et conservatio sine hominum opera ulla esse potuisset (Κικέρ.).

122. Συνηθεστάτη εἶναι ἡ χρῆσις τῆς δυνητικῆς ὑποτακτικῆς καὶ τῆς conditionalis ἐν τοῖς ὑποθετικοῖς λόγοις, ἔν τε τῇ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει, οἷον dies deficiat, si velim paupertatis causam defendere (Κικέρ.). — Consilium, ratio, sententia nisi essent in senibus, non summum consilium maiores nostri appellassent senatum (Κικέρ.). — Haec si tecum patria loquatur, nonne impetrare debeat etiamsi vim adhibere

non possit? Κικέρ. (ἐνθα ὑπολαμβάνει ὁ Κικέρων ὡς *ducatōr* τὸ νὰ δ.αλεχθῆ πρὸς τινα πολίτην ἢ πατρίδα) — *Si universa posset loqui provincia, hac voce uteretur* Κικέρ. (ἐνθα ὑπολαμβάνει ὡς *ἀδύνατον* τὸ νὰ λαλήσῃ ὁλόκληρος ἐπαρχία).

Σ η μ. α. Ἡ δυνητικὴ ὑποτακτικὴ τίθεται καὶ ἀντὶ τῆς ὀριστικῆς πρὸς μετριωτέραν ἔκφρασιν (ὅπως ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ τῶν Ἑλλήνων), οἷον *velim ex te scire — nolim te discedere* (πρβλ. τὰ ἑλλ. βουλοίμην ἄν — φαίην ἄν κτλ.).

Σ η μ. β'. Τὸ δυνατόν γενέσθαι ἐκφέρεται καὶ κατὰ παρατατικὸν καὶ ὑπερσυντέλικον ὑποτακτικῆς ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ παρελθούσης πράξεως, οἷον *diceres, crederes, putares, videres*. Ἑλληνιστὶ *ῥετό τις ἄν, ἤσθετό τις ἄν κτλ.*

123. Ἡ ὑποτακτικὴ ἀναπληροῦ παρὰ τοῖς Λατίνοις καὶ τὴν ἑλλείπουσαν εὐκτικὴν, ὀνομάζεται δὲ τότε *coniunctivus optativus* (= εὐκτικὴ ὑποτακτικὴ). Καὶ ἄν μὲν καὶ ἐνταῦθα πρόκειται νὰ σημενωθῆ ὅτι *ducatōr* εἶναι ἡ εὐχὴ νὰ πληρωθῆ, γίνεται χρῆσις τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ παρκακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς, ἄν δ' ὅτι *ἀδύνατον*, τοῦ παρκατατικοῦ ἢ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ. Ἡ τοιαύτη δ' εὐκτικὴ ὑποτακτικὴ προσλαμβάνει πολλὰκις καὶ τὸ *utinam* (= εἴθε) ἢ, ἄν εἶναι ἀπαγορευτικὴ, τὸ *ne*. Ἀντὶ τοῦ *utinam ne* κεῖται σπανιώτερον τὸ *utinam non*. — *Moriar si magis gauderem si id mihi accidisset* (ἑλληνιστὶ *κάκιστ' ἀπολοίμην, Ἐκνήϊαν εἰ μὴ φιλοῦ Ἀριστορ.*). — *Utinam vera invenire possem* (Κικέρ.). — *Ne sim salvus, si aliter scribo, ac sentio* (Κικέρ.).

Σ η μ. Εἰς δῆλωσιν εὐχῆς, ἥτις δὲν ἐξεπληρώθη ἢ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκπληρωθῆ τίθεται ἑλληνιστὶ ὁ παρατατικὸς ἢ ὁ ἀόριστος τῆς ὀριστικῆς (ἄνευ τοῦ ἄν) μετὰ τοῦ εἴθε ἢ τοῦ εἰ γάρ. Εἴθ' ἦσθα δυνατός, ὅσον πρόθυμος, εἰ (Εὐρ.). = *utinam esses*.

124. Καθ' ὑποτακτικὴν ὡσαύτως τίθεται τὸ ῥῆμα ὅταν δι' αὐτοῦ δηλοῦται πρῶξις, περὶ ἧς ὁ λέγων κατὰ παρκαχώρησιν δέχεται ὅτι ἔχει ἢ δὲν ἔχει οὕτω, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ αὐτὴν ἢ χωρὶς νὰ φιλονεικήσῃ περὶ αὐτῆς, ὀνομάζεται δ' ἡ τοιαύτη ὑποτακτικὴ *coniunctivus concessivus*, οἷον *Hæc sint falsa sane, invidi-*

osa certe non sunt (ἔστωσαν ταῦτα ψευδῆ κτλ.) Κικέρ. — *Ne sint* in senectute vires (= μὴ ἔστωσαν = ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι δὲν ἔχει δυνάμεις τὸ γῆρας) Κικέρ. — *Ne sit* summum malum dolor, malum certe est (Κικέρ.).

125. Ἀντὶ τοῦ τρίτου προσώπου τῆς προστακτικῆς μεταχειρίζονται συνηθέστερον οἱ Λατῖνοι ἔν τε τῷ ἐνικῷ καὶ τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς ὑποτακτικῆς (coniunctivus imperativus) *Donis impii ne audeant* placare deos (= *ne audento*). Ὁμοίως δὲ τὰ λεγόμενα ἀθυπότακτα, ἅτινα κυρίως εἶναι προστακτικὰ πρῶτου προσώπου ἐκφέρονται καὶ λατινιστὶ ὅπως καὶ ἑλληνιστὶ καθ' ὑποτακτικὴν, οἷον *eamus* = ἴωμεν.

Σ η μ. Τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποτακτικῆς μεταχειρίζονται οἱ Λατῖνοι ἐπὶ προσταγῆς, ὅταν ὁ λόγος εἶναι γενικὸς καὶ ἀόριστος, οἷον *Iniurias fortunæ, quas ferre nequeas, defugiendo relinquo* (= *relinque*) Κικέρ.

126. Τὴν ὑποτακτικὴν μεταχειρίζονται καὶ ἐπὶ τῶν λεγομένων ἀπορηματικῶν λόγων (coniunctivus dubitativus) *Quid agam iudices? quo me vertam?* (Κικέρ.). Ἑλληνιστὶ εἶπω τι τῶν εἰωθότων;

Β'. Ἡ ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς ἐξαρτωμέναις προτάσει.

α) ὑποτακτικὴ ἐξαρτωμένη ἐκ συνδέσμων.

127. Ὁ *ut* μεθ' ὑποτακτικῆς εἶναι μάλιστα ἢ τελικὸς (*ut finale*) ἢ ἀποτελεσματικὸς (*ut consecutivum*). Ὅταν δ' εἶναι ἀποτελεσματικὸς προηγῶνται αὐτοῦ αἱ λέξεις *ita, sic, tam, eiusmodi, adeo, tantus, talis* καὶ ἄλλαι ὅμοιαι. *Esse* (= *edere*) *oportet ut vivas, non vivere ut edas* (Κικέρ.). — *Atticus ita vixit ut Atheniensibus merito esset carissimus* (Κορν. Νέπ.).

Σ η μ. Τὸ χρονικὸν *ut* συντάσσεται πρὸς ὀριστικὴν (ἴδ. καὶ § 103.)

128. Ὁ τελικὸς *ne* (= *ut ne*) φέρεται φυσικὰ ὡς αὐτὸς πρὸς ὑποτακτικὴν *Codrus se in medios immisit hostes veste*

familiari, *ne posset agnoscī* (Κικέρ.). Ὁ ἀποτελεσματικὸς *ut* ἐκφέρεται ἀρνητικῶς ὄχι διὰ τοῦ *ne*, ἀλλὰ διὰ τοῦ *ut non*. Socrates locutus ita est, *ut non* ad mortem tradi, sed in caelum videretur ascendere (Κικέρ.).

Ἐκσφύτως δὲ διὰ τοῦ *ut non* ἐκφέρεται ἀρνητικῶς καὶ ὁ τελικὸς *ut* ὅταν ἡ ἀρνησις ἀναφέρεται εἰς μίαν μόνον λέξιν ἢ εἰς μέρος τῆς φράσεως καὶ ὄχι εἰς τὴν φράσιν ὀλόκληρον. Confer te ad Manlium, *ut a me non eiectus ad alienos videaris* (Κικέρ.). Τὸ *non* ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ *eiectus* μεθ' οὗ συναποτελεῖ τρόπον τινὰ μίαν ἔννοιαν.

Σ η μ. α'. Τὰ φόβου σημαντικὰ ῥήματα (*metuo, vereor, timeo*) συντάσσονται μετὰ τοῦ τελικοῦ *ut* ἢ *ne*, ὅπως καὶ τὰ σκοποῦ σημαντικά. Καὶ ὁ μὲν *ne* τίθεται (ὅπως ἑλληνιστὶ ὁ *μή*), πρὸς δὴλωσιν τοῦ ὅτι δὲν θέλομεν νὰ γείνη τι (*metuo ne abeat* = φοβοῦμαι μὴ ἀπέλθῃ, δὲν θέλω νὰ ἀπέλθῃ), ὁ δὲ *ut* πρὸς δὴλωσιν ὅτι θέλομεν νὰ γείνη τι (*vereor ne veniat* = φοβοῦμαι μὴ δὲν ἔλθῃ, θέλω νὰ ἔλθῃ). Τοῦτο ἐκφέρεται ἑλληνιστὶ διὰ τοῦ *μη οὐ* = *ne non*, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ *ut* καὶ τίθεται ἐνίοτε ἀντ' αὐτοῦ, ὥστε *vereor ut veniat* = *vereor ne non veniat*.

Ὅταν ὁμως τὰ ῥηθέντα ῥήματα λαμβάνονται ἀπλῶς ὡς βουλευτικὰ, οἷον ἐ συνώνυμα πρὸς τὸ *nolo* = οὐ θέλω, λαμβάνουσι ἀπαρέμφατον *vereor dicere* — Caesar timebat exercitum obicere.

Σ η μ. β'. Ἀντὶ τοῦ *et ne* ἢ *vel ne* τίθεται *neve* (ἢ *neu*), ἐπειδὴ τὸ *neque* ἀνακλύεται εἰς τὸ *et non*. Cæsar milites cohortatus est *ubi* suæ pristinae virtutis memoriam retinerent, *neu* perturbarentur animo (Καῖσ.). = *et ne* perturbarentur.

129. Τὸ *quō* (ὅπως, ἵνα) ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸ *ut eō* (κυρίως = ἵνα διὰ τούτου) φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν. Deos hominesque testamur, nos arma neque contra patriam cepisse, neque *quo* pericula aliis faceremus (Σαλλούστ.). Συνήθως ὁμως τὸ *quo* συνάπτεται πρὸς συγκριτικὸν καὶ τότε = ἵνα τοσούτω, οἷον *Legem brevem esse oportet quo facilius tenea-*

tur (Σενέκ.). — *Agro opus est non semel arato, quo meliores fetus possit edere* (Κικέρ.).

Σ η μ. α'. Τὸ non quō (= οὐχ ὅτι, οὐχ' ὅπως) καὶ τὸ non quō non ἢ non quin (= οὐχ ὡς οὐ, οὐχ ὅτι οὐ), ἄτινα ὡς αὐτως συντάσσονται μεθ' ὑποτακτικῆς, ἔχουσι συνήθως αἰτιολογικὴν σημασίαν (δηλοῦντα τὴν ὄχι ἀληθῆ αἰτίαν), ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ προηγεῖται τοῦ non quō τὸ eo ἢ idcirco. *Non eo dico quo mihi veniat in dubium tua constantia* (Κικέρ.). — *Ego me ducem in civili bello negavi esse, non quin rectum esset, sed quia, quod multo rectius fuit, id mihi fraudem tulit* (Κικέρ.). — *Aliquid ad te litterarum dedi, non quo habere magnopere quod scriberem, sed ut loquerer tecum absens* (Κικέρ.). Ἀντὶ τοῦ non quō λέγεται καὶ non quod (ὄριστ. καὶ ὑποτ.). *Pugiles in iactandis caestibus ingemiscunt, non quod dolcant, sed quia profundenda voce omne corpus intenditur venitque plaga vehementior.* Κικέρ. (ιδ. § 150).

Σ η μ. β'. Τὸ ἀντιθετικὸν κῶλον, δι' οὗ δηλοῦται ἡ ἀληθῆς αἰτία, ἢ ὁ σκοπός, ἐκφέρεται διὰ τοῦ sed quod, sed quia (ὄριστ.) ἢ διὰ τοῦ sed ut, sed ne (ὑποτ.).

130. Τὸ quominus (= ut eo minus) φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν καὶ τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σημαίνοντων κωλύειν ἢ ἀρθίστασθαι (impedire, deterrere, obsistere, obstarre, officere κτλ.). *Parmenio deterrere Alexandrum voluit quominus medicamentum biberet* (Κούρτ.). Ὡς αὐτως τίθεται τὸ quominus μετὰ τὰς φράσεις fit per aliquem — stat per aliquem — moveor κτλ. *Caesar cognovit per Afranium stare, quominus proelio dimicaretur* (Κζῆσ.).

131. Ἀντὶ τοῦ quominus δύνεται νὰ τεθῆ τὸ ne, μετὰ δὲ τῶν ἀρνητικῶν φράσεων non contineo me — non recuso — non abstineo κτλ. τὸ quin. Ὅθεν λέγεται *Prusias recusavit, ne legati Romani id a se fieri postularent ἢ recusavit, quominus legati κτλ.* Ἐπὶ δὲ ἀρνήσεως non recusavit, quominus ἢ non recusavit, quin.

Σ η μ. Τὰ ῥήματα *impedire* καὶ *prohibere* φέρονται καὶ πρὸς ἀπαρέμ-
φατον.

132. Τὸ *quin* (= *qui* ἀρχ. ἀφαίρ. = *quō* καὶ *ne* = *non*)
φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν καὶ τίθεται μόνον μετὰ ἀρνητικᾶς προ-
τάσεις ἢ ἐρωτηματικᾶς ἐνεχούσας ἀρνητικὴν ἔννοιαν, ἰσοδυναμεῖ
δὲ πρὸς τὸ *ut non* καὶ πρὸς τὸ *qui*, (*quæ*), *quod non*. *Nemo*
fuit omnium militum quin (= *qui non*) *vulneraretur*
(Καῖσ.). — *Quis est* (= *nemo est*) *quin* (= *qui non*) *cer-*
nat quanta vis sit in sensibus (Κικέρ.). — *Quin* (= *ut non*)
ad diem decedam, nulla est causa (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Λέγεται καὶ *qui non* ἀντὶ τοῦ *quin* (*Quis enim*
erat quin non sciret? Κικέρ.), ἐνίοτε δὲ καὶ *ut non* ἀντὶ τοῦ
quin (*Non possunt multi fortunas amittere ut non plures*
secum in eandem calamitatem trahant. Κικέρ.) μετὰ ἀρ-
νητικᾶς προτάσεις, πάντοτε ὅμως *qui non* καὶ *ut non* (οὐδέ-
ποτε *quin*) μετὰ καταρατικᾶς ἢ μετὰ προτάσεις, ὧν ἡ ἀρνησις
ἀναφέρεται εἰς μίαν μόνην λέξιν καὶ ὅχι εἰς τὸν λόγον ὀλόκληρον,
οἷον *non adeo imperitus sum ut nesciam*. Τὸ *non* ἀναφέρε-
ται μόνον εἰς τὸ *adeo* καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐτέθη *quin*, ἀλλὰ *ut*
nesciam (= *ut non sciam*).

Σ η μ. β'. Τὸ *quin* ἀντικαθιστᾷ μόνον τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ
qui non καὶ τοῦ οὐδετέρου *quod non*, σπανίως δὲ καὶ τοῦ θηλυκοῦ *quae*
non. Εἰς τὰς πλαγίας ὁμως πτώσεις τίθεται πάντοτε ἡ ἀναφορικὴ ἀντω-
νυμία μετὰ τοῦ *non* καὶ οὐδέποτε τὸ *quin*, οἷον *Nihil est tam sanctum*
quod (αἰτιατ. οὐδετ.) *non violet audacia*. — *Nulla gens tam fera*
est, cuius mentem non imbuerit deorum opinio. — *Cum nullo*
unquam congressus sum, quem non vicerim.

133. Τὸ *quin* (= *ut non*) τίθεται καὶ μετὰ τῶν ἀρνητικῶς
ἐκφερομένων ῥημάτων τῶν σημαινόντων ἀμφιβάλλειν, ἀπέχειν,
κωλύειν, παραλείπειν, (*non dubito* — *non impedio* — *non*
deterreo — *non recuso* — *non abstineo* κτλ.) μάλιστα δὲ
μετὰ τῶν ἐξῆς φράσεων *non dubito*, *non est dubium*, *quis*
dubitat (= *nemo dubitat*)? οἷον *non dubito, quin ille pos-*
sit = οὐκ ἀμφισβητῶ μὴ οὐχὶ δύνασθαι ἐκεῖνον· *non multum*
(*paulum*) ἢ *nihil abest, οἷον neque abest suspicio, quin*

sibi mortem *consciverit* = οὐτ' ἄπεισιν ὑποψία, ὡς οὐχ ἑαυτὸν διειργάζαστο· *nihil intermitto* (ἢ *praetermitto*), οἷον *nullum intermisi diem, quin aliquid facerem* = οὐδεμίαν ἡμέραν διέλιπον ποιῶν τι — *nihil praetermisi quin avocarem* = οὐδὲν ἐνέλιπον τὸ μὴ οὐκ ἀποκαλέσαι· *temperare mihi non possum, vix me contineo, retineri non possum, οἷον temperare mihi non possum, quin faciam* = οὐ δύναμαι ἀπέχεσθαι μὴ οὐ ποιεῖν.

Σ η μ. Τὸ non dubito φέρεται καὶ πρὸς ἀπαρεμφατικὴν σύνταξιν, οὐδέποτε μὲν παρὰ τῷ Κικέρωνι, ἀλλὰ συχνάκις παρὰ τῷ Τίτῳ Λιβίῳ καὶ σχεδὸν πάντοτε παρὰ τῷ Κορνηλίῳ Νέπωτι· non dubito fore ple-rosque κτλ.

134. Ὅταν τὸ dubito σημαίνει *διστάλλειν, ἀκρεῖν* (ὄχι ἀμφιβάλλειν), φέρεται πάντοτε πρὸς ἀπαρέμφατον· *Homines ridiculos, qui in senatum venire dubitarint* (Κικέρ.). Καὶ τὸ non dubito ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ φέρεται συνήθως πρὸς ἀπαρέμφατον εὐρίσκειται ὅμως καὶ πρὸς τὸ quin συντεταγμένον· *Nolite dubitare quin uni Pompeio credatis omnia* (Κικέρ.).

135. Τὸ dubito num σημαίνει ἀμφιβάλλω ἄν, τὸ δὲ dubito an = ἀμφιβάλλω ἄν δέν. *Si per se virtus sine fortuna ponderanda sit, dubito an hunc* (Thrasylbulum) *primum omnium ponam* (Κορν. Νέπ.) = ἀμφιβάλλω ἄν δέν θὰ θέσω. Τὸ dubito an καταντᾷ=ἴσως.

136. Τὸ quin εἶναι καὶ ἐρωτηματικὸν (διότι ἡ ἀρχαία ἀφαιρετικὴ qui, ἐξ ἧς σχηματίζεται εἶναι καὶ ἀναφορικὴ καὶ ἐρωτηματικὴ)· *Quin tu respondes* (δριστ.). Λιβ. = τί οὐκ ἀποκρίνεις; Ἡ τοιαύτη δ' ἐρώτησις ἰσοδυναμεῖ πρὸς προσταγὴν = responde.

Σ η μ. Ὅθεν τίθεται καὶ μετὰ τῆς προστακτικῆς τὸ quin, οἷον· *quin dic* = ἀλλ' εἰπέ, λέγε δὴ (1)

137. Τὸ quin λαμβάνεται καὶ ἐπιρρηματικῶς μάλιστα μετὰ τοῦ etiam καὶ potius ἢ immo. *Credibile non est quantum*

(1) Τὸ quin μετὰ προστακτικῆς εὐρίσκειται παρὰ ποιηταῖς κυρίως, τὸ μόνον παράδειγμα ἐν τῇ ἐκκρίτῳ πεζογραφίᾳ εἶναι τὸ τοῦ Κικέρωνος· *quin sic attendite, iudices.*

scribam die, *quin etiam noctibus* (Κικέρ.). Ἡ τοιαύτη ἐπιρρηματικὴ χρῆσις προῆλθεν ἐκ τῆς ἐρωτηματικῆς, τὸ *quin etiam noctibus* = *quin dicam etiam noctibus*?

138. Τὸ *quin* ἀντιστοιχεῖ καθ' ὄλου πρὸς τὸ ἐλληνικὸν *μη οὐ*, παραβλητέα δὲ ἡ χρῆσις αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ *μη οὐ*, πρὸς ἣν ἐν πολλοῖς εἶναι παρεμφορῆς.

139. Ὁ *cum* ἢ *quom* (καὶ ἦττον ὀρθῶς *quum*) εἶναι σύνδεσμος ἄλλοτε μὲν χρονικός, ἄλλοτε δὲ αἰτιολογικός. Ἡ αἰτιολογικὴ σημασία προῆλθεν ἐκ τῆς χρονικῆς.

Ὁ χρονικός *cum* φέρεται καὶ πρὸς ὀριστικὴν καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν, ὁ δ' αἰτιολογικός μόνον πρὸς ὑποτακτικὴν.

140. Ὁ χρονικός *cum* τίθεται μετὰ πάντων τῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς, ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸν *tum* (*tunc*) εἴτε κείμενον ἐν τῷ λόγῳ εἴτε ἔξωθεν νοούμενον καὶ σημαίνει (τότε) *ὅτε*, οἶον· *Cum haec scribebam censorem iam te esse sperabam* (Κικέρ.). — *Tunc esset hoc animadversum, cum classis Syracusis proficiscebatur* (Κικέρ.).

Ὁ χρονικός *cum* ἐξηγεῖται διὰ τοῦ ὁσάκις, ὅταν σημαίνῃ πρᾶξι ἐκ τῆς ἐπανάληψιν γινομένην, ὅποτε καὶ φέρεται πρὸς παρακείμενον ἢ ὑπερσυντέλικον ὀριστικῆς· *Cum ad villam veni, hoc ipsum nihil agere me delectat* (Κικέρ.). — *Verres, cum rosam viderat, tum incipere ver arbitrabatur* (Κικέρ.) = ὁσάκις ἤθελεν ἶδει ῥόδον = κάθε φοράν, ὅπου ἤθελεν ἶδει ῥόδον. Πρβλ. Κῦρος ἐθήρρευεν ὅποτε βούλοιο γυμνάσαι ἐαυτὸν ἢ τοὺς ἵππους Ξενοφ.

141. Ὁ χρονικός *cum* φέρεται πρὸς παρατακτικὸν ἢ ὑπερσυντέλικον ὑποτακτικῆς ὅταν ὁ λόγος εἶναι διηγηματικός, τὸ δὲ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως κεῖται τότε κατὰ παρακείμενον ἢ ἱστορικὸν ἐνεστῶτα ὀριστικῆς. Ἐν τοῖς τοιούτοις χρονικοῖς λόγοις πλειστάκις ἐνυπάρχει αἰτιολογικὴ ἔννοια καὶ ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἡ χρῆσις τῆς ὑποτακτικῆς. *Agesilaus, cum ex Aegypto reverteretur, venissetque in portum, in morbum implicatus decessit* (Κορν. Νέπ.). — *Alexander cum interemisset Clitum, familiarem suum, vix a se manus abstinuit* (Κικέρ.).

Σ η μ. Ὁ cum μετὰ παρατατικοῦ ὑποτακτικῆς ἀποδίδεται εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν διὰ τοῦ ἐν ᾧ ἢ ὅτε, μετὰ δὲ ὑπερσυντελικῆς διὰ τοῦ ἄφ' οὗ.

142. Ὁ αἰτιολογικὸς cum φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν καὶ σημαίνει ἐπειδὴ, ἐνίοτε δὲ ἐν ᾧ ἢ ἄν καὶ (σημασ. ἐναντιωματικῆς). *Cum vita sine amicis insidiarum plena sit, ratio ipsa monet amicitias comparare* (Κικέρ.). — *Fuit Phocion pauper, cum ditissimus esse posset* (Κορν. Νέπ.).

143. Τὸ dum καὶ τὸ quoad ὅταν σημαίνωσιν ἐφ' ὅσον φέρονται πρὸς ὀριστικὴν. *Hæc gens (Lacedaemoniorum) fortis fuit, dum Lycurgi leges vigeant* (Κικέρ.). — *Cato, quoad virit, virtutum laude crevit* (Κικέρ.).

Σ η μ. Ὡσαύτως πρὸς ὀριστικὴν φέρεται καὶ τὸ donec ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἐφ' ὅσον παρὰ τοῖς ποιηταῖς ὡς καὶ παρὰ τῷ Τίτῳ Λιβίῳ καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν πεζογράφοις. Παρὰ τῷ Κικέρωνι τὸ donec εὐρίσκεται μόνον ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἕως ἄν, παρὰ τῷ Καίσαρι καὶ τῷ Σαλλουστίῳ οὐδαμῶς κεῖται.

144. Τὸ dum, τὸ quoad καὶ τὸ donec ὅταν σημαίνωσιν ἕως ἄν φέρονται πρὸς ὀριστικὴν μὲν ἔάν τὸ πρᾶγμα παρίσταται ὡς βέβαιον, πρὸς ὑποτακτικὴν δὲ ἔάν παρίσταται ὡς ἀμφίβολον ἢ ἔάν ὑποδηλῶται ἅμα καὶ σκοπὸς ἢ αἰτία. *Neque finis iniuriæ fiebat, donec populus senatum coegit* (Κικέρ.). — *Delitui dum vela darent* (Βεργίλ.).

145. Οἱ σύνδεσμοι dummodo, dum, modo (=εἰ μόνον, μόνον εἰ, ἀρκεῖ μόνον) καὶ ἀρνητικῶς dummodo ne, dum ne, modo ne, φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν ἅτε δηλοῦντες σκοπὸν καὶ οὐχὶ πραγματικὸν γεγονὸς. *Omnia honesta negligunt, dummodo potentiam consequantur* (Κικέρ.). — *Neque Catilina dum sibi pararet regnum, quidquam pensi habebat* (Σαλλουστ.). — *Manent ingenia senibus, modo permaneat studium et industria* (Κικέρ.) (1).

Σ η μ. Πρὸς ὑποτακτικὴν φέρεται καὶ τὸ nedum.

(1) Πρὸς τὰ ἐλληνικά· Ἐπαίνου τεύζεται, ἔάν μόνον τὸ ταχθὲν εὖ τολμᾷ τελεῖν (Σοφ.). Ἀρχέτω μόνον ἀγαθὸν τι ποιῶν ἡμᾶς φαινέσθω (Ξενοφ.).

146. Τὸ *antequam* καὶ τὸ *priusquam* φέρονται πρὸς ὀριστικὴν μὲν ὅταν ἔχωσιν ἀπλῶς χρονικὴν σημασίαν, πρὸς ὑποτακτικὴν δὲ ὅταν προσυπέρχῃ καὶ ἡ ἔννοια στενῆς τινος ἐσωτερικῆς σχέσεως (σκοποῦ, αἰτίας κτλ.) μετὰ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τῆς ἐξηρητημένης. *Haec omnia ante facta sunt quam Verres Italiam attingit* (Κικέρ.). — *Caesar ad Pompeii castra pervenit, priusquam Pompeius sentire posset* (Καῖς.).

147. Ἐν τῷ διηγηματικῷ λόγῳ τὸ *antequam* καὶ τὸ *priusquam* φέρονται συνήθως πρὸς παρατακτικὸν ἢ ὑπερσυντέλικον ὑποτακτικῆς. *Aristides interfuit pugnae navali apud Salamina, quae facta est, priusquam poenae exsilii liberaretur* (Κορν. Νέπ.).

148. Τίθεται τὸ *antequam*, καὶ τὸ *priusquam* καὶ μετὰ ἐνεστώτος ὀριστικῆς εἰς δῆλωσιν μελλούσης πράξεως ἀντὶ μέλλοντος, οἷον *Nunc, antequam ad causam redeo, pauca de me dicam* (Κικέρ.). Πρὸβλ. *Antequam de republica dicam, exponam breviter consilium profectionis meae* (Κικέρ.).

149. Οἱ σύνδεσμοι *quasi*, *tamquam*, *tamquam si*, *æque* ἢ *perinde ac si*, *velut*, *velut si*, *ut si* φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν, ὁ δὲ χρόνος τίθεται κατὰ τοὺς περὶ ἀκολουθίας τῶν χρόνων κανόνες. *Quid ego his testibus ator, quasi res dubia aut obscura sit* (ὅχι *esset* διότι προηγείται ὁ ἐνεστώτης *utor*)? Κικέρ. — *Sequani absentis Ariovisti crudelitatem, velut si coram adesset, horrebant* (Καῖς.).

150. Οἱ αἰτιολογικοὶ σύνδεσμοι *quod* καὶ *quia* φέρονται πρὸς ὀριστικὴν. Πρὸς ὑποτακτικὴν δὲ μένον ὅταν ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις ἐκφράζει τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους ἄλλου. *Mater irata est quia non redierim*. Ἰδ. § 129 σημ. α'.

Ἡ ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς ἐρωτηματικαῖς προτάσεσιν.

151. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις εἶναι ἢ εὐθεῖαι ἢ πλάγια (ἐξηρητημέναι). Αἱ εὐθεῖαι ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν.

152. Αἱ εὐθεῖαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις αἱ μὴ ἐξαγγελλόμεναι δι' ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ δι' ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρηματός

καὶ πρὸς ἃς δίδεται ἀπόκρισις καὶ ἢ ὄχι, ἢ ἐκφέρονται ἄνευ ἐρωτηματικοῦ μορίου, τότε δὲ διακρίνονται διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς (διὰ τοῦ ἐρωτηματικοῦ σημείου ἂν εἶναι γράπται) ἢ παραλαμβάνουσιν ἐρωτηματικὸν μόριον. Τοιαῦτα δὲ μόρια εἶναι τὸ ne, τὸ num (καὶ κατ' ἐπίρρωσιν numne) καὶ τὸ nonne. — Τὸ συνηθέστατον ἐρωτηματικὸν μόριον εἶναι τὸ n̄, ὅπερ προσκαρτεῖται ὡς ἐγκλιτικὸν εἰς ἐκείνην τὴν λέξιν, ἐφ' ἧς κεῖται ἡ ἔμφρασις. Τὸ num (numne) προστίθεται εἰς τὰς ἐρωτήσεις, εἰς ἃς ἡ ἀπόκρισις προσδοκᾶται καταρκτηκῆ. Venis? — Quid vis? — Venitne pater? — Num negare audes? (non audeo) — Nonne vides? (video).

153. Αἱ πλάγια ἢ ἐξήρημέναι ἐρωτήσεις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν. Ἐξαγγέλλονται δὲ ἢ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων num ἢ ne (χωρὶς τὰ μόρια ταῦτα νὰ ὑποδηλώσωσιν ὅτι προσδοκᾶται ἀπόκρισις καὶ ἢ ὄχι) ἢ καὶ διὰ τοῦ nonne — ἢ δι' ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ ἐπιρρημάτων. Videamus primum, deorumne providentiā mundus regatur; deinde, consulantne rebus humanis (Κικέρ.). — Cogita quantum bona exempla prosint (Σενέκ.). — Conon non quaesivit ubi ipse tuto viveret, sed unde praesidio posset esse civibus suis (Κορν. Νέπ.).

154. Αἱ διπλαῖ ἐρωτήσεις καὶ αἱ εὐθεῖαι καὶ αἱ πλάγια ἐκφέρονται κατὰ τέσσαρας τρόπους, οὓς δεικνύουσιν οἱ ἐξῆς τέσσαρες τύποι·

α. utrum (utrumne) — an

β. + — an (anne μόνον ἐν πλαγαίαις ἐρωτήσεσιν).

γ. ne (ἐγκλιτ.) — an

δ. + — ne (ἐγκλιτ.).

Σημ. Ὁ σταυρὸς σημαίνει ὅτι τὸ κῶλον, ἐν ᾧ κεῖται ἐκφέρεται ἄνευ μορίου. Τοῦ utrumne (ἐν τῷ α. τύπῳ) εἶναι παρὰ τοῖς δοκίμοις πάντοτε κεχωρισμένα τὰ μέρη διὰ παρεμβεβλημένης λέξεως. Τοῦ δὲ δ'. τύπου γίνεται χρῆσις μόνον ἐν ταῖς πλαγαίαις ἐρωτήσεσιν.

Παραδείγματα.

α. Utrum hostem, an vos ignoratis? — Quid interest,

utrum ex homine se quis convertat in belluam, an in hominis figura immanitatem gerat belluæ.

β'. Ipse Roscius *percussit* patrem, *an* aliis occidendum *dedit*? — Interrogatur, *tria pauca sint, anne multa.*

γ'. *Romamne venio, an hic maneo?* — Quaeritur, *unusne mundus sit, an plures.*

δ'. Datames experiri voluit, *verum falsumne esset sibi relatum.*

Σ η μ. Τὸ ἡμέτερον ἢ ὄχι ἀποδίδεται λατινιστὶ διὰ τοῦ *an non* ἢ διὰ τοῦ *necne*. Ἀλλὰ τὸ μὲν *an non* τίθεται ἀδικφύρως καὶ ἐν ταῖς εὐθείαις διπλαῖς ἐρωτήσεσι καὶ ἐν ταῖς πλαγίαις, τὸ δὲ *necne* μόνον ἐν ταῖς πλαγίαις· *Isne est, quem quaero, an non?* — *Demus beneficium necne, in nostra est potestate.* — *Nondum de Eumene statuerat Antigonus, conservaret eum necne.*

155. Ἡ πρέπουσα θέσις τοῦ *an* εἶναι πάντοτε ἐν τῷ δευτέρῳ κώλῳ τῶν διπλαῶν ἐρωτήσεων. Ἐν τῇ ἀπλῇ εὐθείᾳ ἐρωτήσῃ τίθεται ὁ σύνδεσμος *an* ἢ *an vero* α.) πρὸς δήλωσιν ὅτι ἡ καταφατικὴ εἰς αὐτὴν ἀπόκρισις θὰ ᾗτο ἄτοπος (*an tu esse me tristem putas?* = ἡ νομίζεις ὅτι εἶμι περίλυπος· θὰ ᾗτο ἄτοπον νὰ νομίζῃς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νομίζῃς ὅτι κατλ.). β.) ἐν τῇ λεγομένῃ ἐπικνωρθωτικῇ ἐννοίᾳ (σχεδὸν=*nonne*): *Quando autem vis divini afflatus delphici evanuit? An postquam homines minus creduli esse coeperunt?* Πρβλ. τὰ ἐλληνικά· τί τηνικᾶδε ἀφῆξι, ὦ Κρίτων; ἢ οὐ πρὶν ἔτι ἐστὶ; — Πόθεν φαίνει; ἢ δῆλα δὴ ἀπὸ τοῦ κυνηγεσίου; = *unde ades? an scilicet a venatione.*

156. Ἐν ταῖς ἀπλαῖς πλαγίαις ἐρωτήσεσιν ὁ *an* τίθεται μετὰ τῶν φράσεων *haud scio, nescio, dubito, dubium est, incertum* καὶ ἄλλων τοιούτων σημαίνουσῶν ἀμυβολίαν. Διὰ τῆς προσθήκης τοῦ *an* ἡ ἀμυβολία κλίνει πρὸς κατάφασιν καὶ ὄχι πρὸς ἄρνησιν. *Moriendum enim certe est, et id incertum, an eo ipso die* = Βεβίως ἀποθανούμεθα, τίς οἶδε δὲ μῆπως αὐτῇ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ. — *Ingens eo die res et nescio an maxima*

gesta sit = μέγα ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ ἴσως τὸ μέγιστον ἐγένετο (ιδ. καὶ § 135).

‘Η ὑποτακτικὴ μετὰ τὰ ἀναφορικά.

157. Ἡ ὑποτακτικὴ τίθεται μετὰ τὰ ἀναφορικά πρὸς δῆλωσιν ἀπολουθίας, τότε δὲ τὸ ἀναφορικὸν δύναται νὰ ἀναλυθῆ εἰς τὸν *ut* καὶ τὴν ἀρμόδιον προσωπικὴν ἢ δεικτικὴν ἀντωνυμίαν ἢ τὸ ἀρμόδιον δεικτικὸν ἐπίρρημα, οἷον *qui* = *ut ego, ut tu, ut is* — *quos* = *ut nos, ut vos, ut eos* — *unde* = *ut inde* — *ubi* = *ut ibi*. Ἐν τῇ τοιαύτῃ δὲ τῶν ἀναφορικῶν χρήσει σημειωτέαι αἱ ἐξῆς τρεῖς περιπτώσεις.

158. α.) Τίθεται μετὰ τὸ ἀναφορικὸν ὑποτακτικὴ ὅταν προηγῆται δεικτικόν, οἷον *talis, eiusmodi, is* (= *talis*), *tantus* κτλ. Τὸ δεικτικὸν τοῦτο δύναται καὶ νὰ παραλείπηται, ἅτε δυνάμενον νὰ νοηθῆ ἐξ αὐτῆς τῆς ὑποτακτικῆς ὡς εἰς τὰς φράσεις *sunt* (*reperiuntur, inveniuntur, est, nemo est, quis est*) *qui* μεθ’ ὑποτακτικῆς. *Ea est Romana gens, quae victa quiescere nesciat* (= *talis — ut ea nesciat*) Διδ. — *Nemo tam immamis est cuius mentem non imbuerit deorum opinio* (*tam immanis — ut eius mentem* κτλ.) Κικέρ. — *Multae res sunt eiusmodi, quarum exitus nemo providere possit* (= *eiusmodi — ut earum* κτλ.) Κικέρ. — *Nulla acies humani ingenii tanta est, quae penetrare in caelum possit* (= *tanta — ut ea* κλ.) Κικέρ. — *Inventi sunt qui* (= *tales ut*) *vitam profundero pro patria parati essent* (Κικέρ.). — *Sunt qui discessum animi a corpore putent esse mortem* (Κικέρ.). — *Nihil est quod tam miseros faciat quam impietas et scelus*.

Σ η μ. α. Εἰς τὰς καταρατικῶς (ἔχι ἀρνητικῶς) ἐκπερομένας φράσεις *sunt qui* κτλ. τίθεται ἐνίοτε ὀριστικὴ ὅταν τὸ ἀναφορικὸν ἀναφέρεται εἰς ἐπίθετα ἢ ἀντωνυμίας οἷα τὰ *multi, nonnulli, quidam* ἢ εἰς ἀριθμητικά, οἷον *Sunt multi qui eripiant aliis quod aliis largiantur* Κικέρ. Ὑποτακτικὴ τίθεται καὶ μετὰ τὰ *est, quod—non est, quod — est, cur* (quomobrem, quare), οἷον *Nihil affert Zeno, quare mundum ratione uti putemus* (Κικέρ.).

Σ η μ. β'. Τὸ πρόσωπον τοῦ ῥήματος τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως κα-
νενίξεται ὑπὸ τῆς κυρίας προτάσεως: *Talem te esse oportet, qui te*
ab impiorum civium societate se i u n g a s.

Σ η μ. γ'. Ὅσαίσι διὰ τῶν ἀναφορικῶν δὲν δηλοῦται ἀκολουθία, τοῦ-
τέστι δὲν δύνανται ταῦτα νὰ ἀναλυθῶσι διὰ τοῦ *ut* καὶ προσωπικῆς ἢ
δεικτικῆς ἀντωνυμίας, τὸ ῥῆμα τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως τίθεται καθ'
ὀριστικῆν: *Praesta te eum qui mihi es cognitus* (Κικέρ.).

159. β'.) Τίθεται μετὰ τὸ ἀναφορικὸν ὑποτακτικῆ, ὅταν προη-
γεῖται συγκριτικὸν μετὰ τοῦ *quam*: *Maior sum quam cui pos-*
sit fortuna nocere (Ὁβίδ.). = *quam ut mihi* κτλ. — *Maius*
gaudium fuit quam quod caperent (= *quam ut id*) Δίβ.

Ὁ Κικέρων ἀντὶ τοῦ *quam* *qui* — *quam* *cui* κτλ. μετα-
χειρίζεται συνήθως τὸ ἀπλοῦν *quam* ἢ τὸ *quam ut*, ὅσον: *Haec*
sunt dicta subtilius quam ut *quivis ea possit agnoscere*. —
Postea quidquid erat oneris in nautis remigibusque exi-
gendis Segestanis praeter ceteros imponebat, aliquanto
amplius quam *ferre possent* (1).

160. γ'.) Τίθεται μετὰ τὸ ἀναφορικὸν ὑποτακτικῆ, ὅταν προ-
ηγῶνται τὰ ἐπίθετα *dignus* (*indignus*), *aptus*, *idoneus*, ὅσον:
Voluptas non est digna, ad quam sapiens respiciat (Σενέκ.).
= *ut ad eam*. — *Rustici nostri cum fidem alicuius bon-*
nitatemque laudant, dignum esse dicunt, quicum in tene-
bris mices (Κικέρ.). = *ut cum eo*.

Σ η μ. Παρὰ τοῖς δοκίμοις οὐδέποτε τίθεται μετὰ τὰ ῥηθέντα ἐπίθετα
ἴ *ut* ἀντὶ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας.

161. Ἡ ὑποτακτικῆ τίθεται μετὰ τὰ ἀναφορικὰ πρὸς δῆλωσιν
αἰτίας, δύνανται δὲ τότε τὰ ἀναφορικὰ νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς τὰ
ἐξῆς: *cum ego—cum tu—cum ille* κτλ. *Alexander cum in*
Sigēo ad Achillis tumulum adstitisset: o fortunate, in-
quit, adolescens, qui (= *cum tu*) *tuæ virtutis Homerum*
praeconem inveneris (Κικέρ.). — *Caninius fuit mirifica*

(1) Πρβλ. τὰ ἑλληνικά. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Σικελίᾳ μείζω ἢ κατὰ δάκρυα
ἵπεπόνθησαν (Θουκδ.). — Τὸ δαιμόνιον μεγαλοπρεπέστερον ἡγοῦμαι ἢ ὡς
τῆς ἐμῆς θεραπείας προσδεῖσθαι (Ξενοφ.).

vigilantia, *qui* (= cum ille) suo toto consulatu somnum non *viderit* (Κικέρ.). — *Me*, *qui* (= cum ego) ad multam noctem *vigilassem*, artior somnus complexus est (Κικέρ.).

Σ η μ. Τοῦ τοιοῦτου αἰτιολογικοῦ ἀναφορικοῦ προτάσσεται πολλάκις πρὸς ἔμφασιν τὸ *quippe*, τὸ *utpote* ἢ τὸ *ut* (τὸ *ut* δὲν μεταχειρίζεται ὁ Κικέρων) *quippe qui* — *ut pote qui* — *ut qui*. *Convivia cum patre non inibat, quippe qui* ne in oppidum quidem nisi perraro *veniret* (Κικέρ.). — *Plato cum a Dionysio tyranno crudeliter violatus esset, quippe quem venundari iussisset.....* (Κορν. Νέπ.).

162. Ἡ ὑποτακτικὴ τίθεται μετὰ τὰ ἀναφορικὰ μὲ *τελικήν* ἔννοιαν, δύνανται δὲ τότε τὰ ἀναφορικὰ νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς τὰ ἐξῆς: *ut ego* — *ut tu* — *ut is* — *ut ibi* — *ut inde* κτλ. *Themistocli rex Magnesiam donarat, quæ* (= *ut ea*) *ei panem præbēret*, *Lampsæcum autem unde* (= *ut inde*) *vinum sumēret*, *Myuntem, ex qua* (= *ut ex ea*) *obsonium habēret* (Κορν. Νέπ.). — *Populus Romanus sibi tribunos plebis creavit per quos* (= *ut per eos*) *contra senatum et consules tutus esse posset* (Εὐτρόπ.).

• Η ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς παρεμβεβλημέναις προτάσεσι.

163. Τίθεται ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς παρεμβεβλημέναις προτάσεσιν, ὅταν αὗται ἐκφράζωσι τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους ἄλλου. Τρία δ' εἶναι τὰ εἶδη τῶν τοιούτων προτάσεων: α.) ἐξηρητημέναι ἐξ ἀπαρεμφοτικῆς προτάσεως: β.) ἐξηρητημέναι ἐκ προτάσεως καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερομένης: γ.) ἐξηρητημέναι ἐκ προτάσεως καθ' ὀριστικὴν ἐκφερομένης.

Σ η μ. Δυνατὸν καὶ τὸ ἴδιον αὐτοῦ διανόημα νὰ ἐκφράζη τις ὡς διανόημα ἄλλου καὶ νὰ ὀμιλῇ περὶ ἑαυτοῦ ὡς περὶ τρίτου προσώπου.

164. α.) Αἱ ἐξ ἀπαρεμφοτικῆς προτάσεως ἐξηρητημέναι ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν, ὅταν ἐκφράζωσι τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους τοῦ περὶ οὗ πρόκειται προσώπου. Ὁ χρόνος τῆς τοιαύτης

προτάσεως κρέμαται ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας. Ἐὰν ὅμως ἡ παρεμβεβλημένη αὕτη πρότασις ἐπέξηγησιν εἰς τὸ ἀλλότριον διανόημα ἢ τὸν ἀλλότριον λόγον, προερχομένη ἐκ τοῦ ἀναφέροντος αὐτὰ, τίθεται τότε καθ' ὀριστικὴν. Socrates dicere solebant, omnes in eo, *quod scirent*, satis esse eloquentes (Κικέρ.). — Mos est Athenis laudari in contione eos, *qui sint* in proeliis interfecti (Κικέρ.). — Ennius non censet lugendam esse mortem, *quam* immortalitas consequatur (Κικέρ.). — Caesar Helvetios in fines suos, unde erant profecti, reverti iussit (Καῖσ.). Ἐν τῇ φράσει λ.χ. ταύτη ἐτέθη ὀριστικὴ (erant profecti) διότι ἡ παρεμβεβλημένη φράσις (unde erant profecti) παρεισάγεται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τοῦ ἀναφέροντος τὸ κέλευσμα τοῦ Καίσαρος (reverti in fines suos) πρὸς ἐπεξήγησιν αὐτοῦ. εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν ὁ συγγραφεὺς ἐνταῦθα εἶναι ὁ αὐτὸς Καῖσαρ, διότι πανταχοῦ τῶν συγγραμμάτων του ὁ Καῖσαρ ὀμιλεῖ περὶ ἑαυτοῦ ὡς περὶ τρίτου προσώπου.

165. β'.) Αἱ παρεμβεβλημένοι προτάσεις αἱ ἐξηρητημένοι ἐξ ἄλλης προτάσεως καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερομένης, τίθενται καὶ αὐταὶ καθ' ὑποτακτικὴν, ὅταν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ἐκφράζη τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους ἄλλου. Ὅταν δ' ὅμως τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι πρόσθετος ἐπεξήγησις εἰς τὸ ἀλλότριον διανόημα ἢ τὸν ἀλλότριον λόγον, προερχομένη ἐκ τοῦ ἀναφέροντος αὐτὰ, τίθεται καθ' ὀριστικὴν. Eo simus animo, ut nihil in malis ducamus, *quod sit* vel a deo immortali, vel a natura *constitutum* (Κικέρ.). — Memoria erat tanta Hortensius, quantam in nullo cognovisse me arbitror, ut, *que secum commentatus esset*, ea sine scripto verbis eisdem redderet, *quibus cogitavisset* (Κικέρ.). — Themistocles certiozem regem fecit, id agi, ut pons, *quem ille* in Hellesponto fecerat, dissolveretur. (Κορν. Νέπ.). Ἡ φράσις quem ille — fecerat δὲν εἶναι τοῦ Θεμιστοκλέους, ἀλλὰ τοῦ συγγραφέως ἐπεξηγοῦντος δι' αὐτῆς τὸ pons καὶ διὰ τοῦτο ἐτέθη τὸ fecerat καθ' ὀριστικὴν.

166. γ'.) Αἱ παρεμβεβλημένοι προτάσεις αἱ ἐξηρητημένοι ἐξ ἄλλης προτάσεως καθ' ὀριστικὴν ἐκφερομένης τίθενται καθ' ὑπο-

τακτικὴν ὅταν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ἐκφράζη τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους ἄλλου καὶ ὄχι τοῦ ἀνκφέροντος αὐτά. *Noctu ambulabat in publico Themistocles, quod somnum capere non posset.* (Κορν. Νέπ.). Διὰ τῆς ὑποτακτικῆς *posset* δηλοῦται ὁ λόγος τοῦ Θεμιστοκλέους, ὄχι δὲ τοῦ συγγραφέως. Ἄν ὁ συγγραφεὺς ἤθελεν ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ δηλώσῃ τὸν λόγον, δι' ὃν ὁ Θεμιστοκλῆς *publico ambulabat noctu*, θὰ ἔλεγε καθ' ὀριστικὴν *poterat*. Ὅθεν τὸ *posset* = διότι, ὡς ἔλεγε, δὲν ἠδύνατο. *Aristides nonne ob eam causam expulsus est patria, quod praeter modum iustus esset?* (Κικέρ.).

Σ η μ. Ἐν πάσαις ταῖς παρεμβεβλημέναις προτάσεσι ταῖς ἐκφραζούσαις τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως καὶ ὄχι τοὺς τοῦ συγγραφέως, δὲν τίθεται ἡ ἀντωνυμία *is*, ἀλλ' ἡ *sui* — *sibi* — *se* οὔτε ἡ κτητικὴ γενικὴ *eius* — *eorum* — *earum*, ἀλλ' ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία *suus*. Ὅθεν *divitias contemnebat, quod se felicem reddere non possent* (διανόημα τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως) — *quod eam felicem reddere non poterant* (διανόημα τοῦ συγγραφέως).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΠΕΡΙ ΥΠΟΘΕΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ.

137. Τὰ εἶδη τῶν ὑποθέσεων εἶναι τρία.

α.) Καθαρὰ ὑπόθεσις, ὅταν δηλαδὴ μηδεμίαν ἔνδειξιν παρέχῃται ἂν τὸ ὑποτιθέμενον συμβαίνει ἢ δὲν συμβαίνει, δύναται ἢ δὲν δύναται νὰ συμβῇ. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ὑποθέσεως ἐκφέρεται καθ' ὀριστικὴν ἔν τε τῇ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει (ἐλληνιστὶ εἰ μεθ' ὀριστικῆς) *Si dies est lucet*. Ὁ λέγων οὐδεμίαν γνώμην ἐκφράζει ἂν εἶναι ἡμέρα ἢ ὄχι, ἀλλὰ τοῦτο μόνον λέγει ὅτι ἂν εἶναι ἡμέρα, ἀναγκασίως εἶναι καὶ φῶς. *Si bona existimatio divitiis praestat et pecunia tantopere expetitur, quanto gloria magis est expetenda?* (Κικέρ.).

168. β.) Ὑπόθεσις ἀβεβία μὲν, ἀλλ' ἐνδεχομένη. Αὕτη ἐκ-

φράζεται διὰ τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς ἔν τε τῇ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει. *Dies deficiat, si velim numerare quibus bonis male evenerit* (Κικέρ.). — *Si gladium quis apud te deposuerit, repetat insaniens : reddere peccatum sit, officium non reddere.* Κικέρ. (§ 122).

169. γ'.) Ὑπόθεσις τοῦ μὴ ὄντος, δηλοῦσα τὸ μὴ γινόμενον ἢ μὴ γινόμενον. Ἐκφέρεται διὰ παρατακτικοῦ ἢ ὑπερσυντελικοῦ ὑποτακτικῆς (§ 121). *Si mater me castigasset non hucusque processissem et in mortem abducerer* = Ἄρ ἡ μήτηρ μὲ εἶχε κομίσει (ἀλλὰ δὲν μὲ ἐκόλλασε), δὲν θὰ εἶχον προχωρήσει ἕως ἐδῶ, ὅπου προεχώρησα καὶ δὲν θὰ ὠδηγούμην εἰς τὸν θάνατον (ὅπως τώρα ὠδηγοῦμαι). — *Si Roscius has inimicitias cavere potuisset, viveret* (Κικέρ.). — *Aurum et argentum frustra natura genuisset, nisi eadem docuisset* quemadmodum ad eorum venas perveniretur (Κικέρ.). Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐλληνικῇ τίθεται πικρῶς χημένος χρόνος ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἄν.

Σ η μ. Ὁ ὑποθετικὸς σύνδεσμος εἶναι *si* καὶ ἀρνητικῶς *nisi* (= *si non*), ἀνθ' οὗ ἐνίοτε τίθεται τὸ ἀναλελυμένον *si non*, ὡς *Apparuit, nisi Agesilaus fuisset, Spartam futuram non fuisse* (Κορν. Νέπ.). — *Fuit apertum, si Conon non fuisset, Agesilaum Asiam fuisse erepturum* (Κορν. Νέπ.). Πάντοτε ὁμῶς λέγεται *si non* καὶ ὅχι *nisi* ὅταν ἀντιτίθενται δύο λέξεις πρὸς ἀλλήλας ἢ πρότασις ἀποφατικὴ πρὸς πρότασιν καταφατικὴν *si feceris id, magnam habebō gratiam ; si non feceris, ignoscam* (Κικέρ.).

170. Παραθέτομεν ἀσκήσεως χάριν ὑποθετικὰς τινὰς φράσεις ἐλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ, ἔνθα καταδεικνύεται καὶ ἡ ἀπόδοσις τοῦ χρόνου.

Εἰ ποιεῖ τοῦτο, καλῶς ἔχει = *Si hoc facit, bene est.*

Εἰ ἐποίησε τοῦτο, καλῶς ἔχει (ἔσχεν ἢ ἔξει) = *Si hoc fecit, bene est* κτλ.

Εἰ ἐποίει τοῦτο, καλῶς ἄν εἶχεν = *Si hoc faceret, bene esset.*

Εἰ ἐποίησε τοῦτο, καλῶς ἄν ἐποίησεν = *Si hoc fecisset, recte fecisset.*

Ἐὰν ποιῇ (ποιήσῃ) τοῦτο, καλῶς ἐξεῖ = *Si hoc faciet* (ἢ *fecerit* ἢ *faciat*), *bene erit*.

Εἰ ποιῶ (ποιήσεις) τοῦτο, καλῶς ἂν ἔχοι = *Si hoc faciat*, *bene sit*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

ΠΕΡΙ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ.

171. Τοὺς λόγους ἢ τὰ διανοήματα ἄλλου δυνάμεθα κατὰ δύο τρόπους νὰ ἐξενέγκωμεν. Ἡ ἐπαναλαμβάνομεν αὐτὰ αὐτολεξεῖ ὅπως ἐκεῖνος τὰ εἶπεν ἢ τὰ διενόηθη καὶ τότε ὁ λόγος εἶναι καὶ λέγεται εὐθὺς ἢ ὀρθός (*oratio directa* ἢ *recta*) ἢ ἐξαρθῶμεν αὐτὰ ἔκ τινος λεκτικοῦ ῥήματος (σημαίνοντος δηλ. ὅπωςδῆποτ' ἔστω λόγος εἴτε προφορικὸν εἴτε ἐνδιόθετον) καὶ τότε ὁ λόγος εἶναι καὶ λέγεται πλάγιος (*oratio indirecta* ἢ *obliqua*).

Περὶ τοῦ πλαγίου λόγου ἔχομεν τοὺς ἐξῆς κανόνες.

172. Πᾶσα κυρία πρότασις τοῦ εὐθείου λόγου διηγηματικὴ ἢ ἀποφαντικὴ τρέπεται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ἀπαρεμφορικὴν πρότασιν.

Λόγ. εὐθ. *Democritus dicit* : *innumerabiles sunt mundi*.

Λόγ. πλάγ. *Democritus dicit* *innumerabiles esse mundos*.

173. Αἱ κύριαι προτάσεις αἱ σημαίνουσαι προσταγὴν, συμβουλήν, παράκλησιν, ἐπιθυμίαν, προτροπὴν, ἐκφέρονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ κατὰ παρατακτικὸν ὑποτακτικῆς (κατ' ἐνεστῶτα δὲ ὑποτακτικῆς μόνον ὅταν τὸ κύριον ῥῆμα εἶναι ἱστορικοῦ ἐνεστῶτος).

Λόγ. εὐθ. *Pyrrho accito a Tarantinis in Italiam a Dodonæo Iove data dictio erat* : *cave Acherusiam aquam Pandosiamque urbem, ibi fatis tuis terminus datur*.

Λόγ. πλάγ. *Pyrrho accito a Tarantinis in Italiam a Dodonæo Iove data dictio est, cavēret Acherusiam aquam Pandosiamque urbem, ibi fatis eius terminum dari*.

Λόγ. εὐθ. *Vos ite ad copias, quibus quisque praeest*.

Λόγ. πλάγ. *Illi irant ad copias quibus quisque praeesset*.

174. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται ἐν τῷ πλαγίῳ

λόγῳ καθ' ὑποτακτικὴν μὲν ἂν περιέχῃσι πραγματικὰς ἐρωτήσεις, ἂν δ' εἶναι μόνον ῥητορικὰ σχήματα, δηλονότι ἀποφάνσεις ἐρωτηματικῶς ἐκπεφρασμέναι, ἐκφέρονται δι' ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως. Δύνανται ὅμως καὶ ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει νὰ ἐξενεχθῶσι καθ' ὑποτακτικὴν, μάλιστα ὅταν ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ κἔττι τὸ δεύτερον πρόσωπον. Τίθεται δὲ ἡ ὑποτακτικὴ κατὰ χρόνον παρτατικὸν ἢ ὑπερσυντέλικον (ἢ κατ' ἐνεστῶτα ἂν τὸ κύριον ῥῆμα εἶναι ἱστορικοῦ ἐνεστῶτος). *Cæsar cum animadvertisset, trepidare suos, graviter eos incusavit: quid tandem vererentur? aut cur de sua virtute, aut de ipsius diligentia desperarent?* (Λόγ. εὐθ. *Quid tandem veremini? aut cur de virtute — desperatis?*). Κκῖσ.—*Tum vero quid metueret cum ille acie decernere pararet?* (Λόγ. εὐθ. *nunc vero quid metuam, cum ille acie decernere pararet?*) Κκῖσ. —(Indignabantur) *hocine patiendum fuisse* (Λόγ. εὐθ. *hocine patiendum fuit?*), si ad nutum dictatoris non responderit vir consularis? *Fingerent* (Λόγ. εὐθ. *fingite*) *mentitum ante, atque ideo non habuisse, quod tum responderet: cui servo unquam mendacii, poenam vincula fuisse?* (Λόγ. εὐθ. *poena fuit?*) Λίβ. — *Cæsar legatis Helvetiorum ita respondit: si veteris contumeliæ oblivisci vellet, num etiam recentium iniuriarum memoriam deponere posse?* (Λόγ. εὐθ. *si veteris contumeliæ oblivisci volo, num etiam — deponere possum?*) Κκῖσ.

175. Αἱ παρεμβεβλημένοι προτάσεις τοῦ εὐθείου λόγου, τίθενται καθ' ἃ ἀνωτέρω (§ 163 ἐξ.) ἐδείχθη, ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ καθ' ὑποτακτικὴν.

Σ η μ. Ἐνίοτε αἱ διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν (ἢ ἐπιρρημάτων) παρεμβεβλημένοι προτάσεις τρέπονται εἰς ἀπαρεμφατικὰς ὅταν εἶναι παρτακτικαί, τοῦτέστιν ὅταν τὸ ἀναφορικὸν δύναται νὰ ἀναλυθῇ εἰς δεκτικὸν καὶ τὸν συμπλεκτικὸν σύνδεσμον *et*. *Res ad eum defertur* esse *civem Romanum, qui se Syracusis in lautomiis fuisse quereretur; quem iam (= et eum iam) ingredientem navem et Verri nimis atrociter minitantem, a se retractum esse et asservatum, ut ipse in eum statueret* (Κικέρ.). — *Unum quemque nostrum, censent philosophi, mundi esse partem; ex quo (= et ex eo) illud*

natura consequi, ut communem utilitatem nostræ anteponamus (Κικέρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗΣ.

176. Ἡ προστακτικὴ ἦτε ἐνεργητικὴ καὶ ἡ παθητικὴ, ἔχει δύο τύπους: ἐνεστώτος (ἐνεργ. ἐν. Ἑ'. lauda, πλ. Ἑ'. laudate — παθητ. ἐν. Ἑ'. laudare, πλ. Ἑ'. laudamini) καὶ μέλλοντος (ἐνεργ. ἐν. Ἑ'. laudato γ'. laudato, πλ. β'. laudatote, γ'. laudanto — παθητ. ἐν. Ἑ'. laudator γ'. laudator, πλ. γ'. laudantor). Καὶ ὁ μὲν ἐνεστώσως δηλοῖ ὅτι τὸ προστακττόμενον πρέπει ἀμέσως νὰ ἐκτελεσθῇ (aut scribe, aut abi — lege — morere) ἢ ὅτι κελεύει τις (εὐχεται κτλ.) πρᾶξις τις ὑπάρχουσα ἤδη νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ ὑπάρχῃ (vive felix!). Ὁ δὲ μέλλον ἐκφράζει ἐπιθυμίαν, προσταγὴν κτλ. ἐν σχέσει πρὸς ἄλλην πρᾶξιν, ἢ σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ γείνη τι, ἀφ' οὗ ἄλλη τις πρᾶξις εἴτε ἐκφραζομένη εἴτε ὑπνοουμένη ἤθελεν ἐκτελεσθῇ. Rem vobis *proponam*; vos eam suo, non nominis pondere, *penditote* (Κικέρ.). — Ubi nihil erit quod scribas, id ipsum *scribito* (Κικέρ.). — Prius *audite* paucis: quod cum *dixero*, si *placuerit*, *facitote* (Τερέντ.).

Σ η μ. Ἡ προστακτικὴ ἀναφέρεται φυσικῶς εἰς τὸ μέλλον καθ' ὅλου, ἀλλὰ τὸ μέλλον δύναται μὲν νὰ εἶναι ἐγγύτατον καὶ τότε νὰ ληφθῇ ὡς ἐνεστώσως, δύναται δὲ νὰ εἶναι ἀφεστὸς καὶ τότε νὰ ληφθῇ ὡς τῷ ὄντι μέλλον. Ἐρμηνεύεται δὲ ὁ μὲν ἐνεστώσως τῆς λατινικῆς προστακτικῆς, ὁ δυνάμενος νὰ ἀναφέρηται καὶ εἰς τὸ ἐγγύτατον μέλλον καὶ εἰς τὸ ἀφεστὸς ἢ διὰ τοῦ ἀορίστου ἢ διὰ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐλληνικῆς προστακτικῆς: lauda = ἐπαίνεσον (τῶρα) ἢ ἐπαίνει (διαρκῶς), ὁ δὲ μέλλον τῆς λατινικῆς προστακτικῆς, ὁ ἀναφερόμενος σπανίως μὲν εἰς τὸ ἐγγύτατον μέλλον, συνήθως δὲ εἰς τὸ ἀφεστὸς, διὰ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐλληνικῆς προστακτικῆς καὶ σπανίως διὰ τοῦ ἀορίστου: laudato = ἐπαίνει καὶ σπανίως ἐπαίνεσον.

177. Ἐκ τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ § ῥηθέντων περὶ τῆς σημασίας τοῦ μέλλοντος τῆς προστακτικῆς συνάγεται ὅτι τῶν τύπων τοῦ χρόνου τούτου σπανιώτερον μὲν γίνεται χρῆσις ἐν τῇ συνήθει

γλώσση, συνηθέστερον δὲ ἐν ἐκφράσεσι σεμνοτέραις καὶ ἐν διατάξεσι νομικαῖς: *Regio imperio duo sunt iique consules appellanti, militiae summum ius habent, nemini parento, illis salus populi suprema lex esto* (Κικέρ.).

178. Ἡ ἀπαγόρευσις ἐκφέρεται διὰ τῆς προστακτικῆς μετὰ τοῦ *ne* καὶ *neve* (ὄχι διὰ τοῦ *non* καὶ τοῦ *neque*), τῆς τοιαύτης ὁμῶς ἀπαγορευτικῆς προστακτικῆς γίνεται μᾶλλον χρῆσις ἐν τῇ ἀρχαϊκωτέρᾳ ἢ τῇ ποιητικῇ γλώσσῃ ἢ ἐν ταῖς νομικαῖς διατάξεσι: *Tu ne caede malis* (Βεργίλ.). — *Hominem mortuum (inquit lex in duodecim tabulis) in urbe ne sepelito neve urito* (Κικέρ.). Ἐν δὲ τῇ δοκίμῳ πεζογραφίᾳ ἡ ἀπαγόρευσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ *ne* (*nemo, nihil*) καὶ τῆς ὑποτακτικῆς (παρκακειμένου) ἢ περιφραστικῶς διὰ τοῦ *noli* (προστακτικῆς τοῦ ῥήματος *nolo* = οὐ βούλομαι) καὶ ἀπκρεμάρτου: *Ne transieris Iberum, ne quid rei tibi sit cum Saguntinis* (Αἰβ.). — *Hoc facito, hoc ne feceris* (Κικέρ.). — *Nihil ignoveris, nihil gratiae causa feceris, misericordia commotus ne sis* (Κικέρ.). — *De me nihil timueritis* (Κικέρ.). — *Noli oblivisci te Cicero-nem esse* (Κικέρ.). — *Si insidias fieri libertati vestrae intelligetis, nolitote dubitare eam defendere* (Κικέρ.).

179. Ἀντὶ τῆς προστακτικῆς ἀμφοτέρων τῶν χρόνων, γίνεται χρῆσις 1) τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς (μεθ' οὗ ἐν τῇ ἀπαγορεύσει τίθεται *non*), οἷον *facies ἢ non facies hoc* — *Sed valebis, meaque negotia videbis, meque diis iuvantibus ante brumam expectabis* (= *vale, vide, expecta*). 2) τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποτακτικῆς, οὔτινος μάλιστα τὸ τρίτον πρόσωπον (ἐν. καὶ πλ.) ἀναπληροῦ ἐπὶ τε προσταγῆς καὶ ἐπὶ ἀπαγορεύσεως τὸ ἐλλείπον τρίτον πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς προστακτικῆς καὶ ἀντὶ δὲ τοῦ τρίτου προσώπου τοῦ μέλλοντος τῆς προστακτικῆς τίθεται συνηθέστερον, ὅταν δὲν εἶναι χρεῖα ἐξεπίτηδες νὰ γείνη χρῆσις τῆς εἰς τὰς νομικὰς διατάξεις ἰδιαζούσης γλώσσης (§ 177). *Suum quisque noscat ingenium* (Κικέρ.). — *Diī prohibeant hoc a nobis* (Κούρτ.). — *Ne quis fastidiat grammatices elementa* (Κυντιλ.). 3) τοῦ παρκακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τῷ δευτέρῳ προσώπῳ ἐπὶ ἀπαγορεύσεως μετὰ τοῦ *ne* (ἰδ. § 178.)

Σ η μ. α'. Περιφραστικῶς δ' ἐκφέρεται ἡ μὲν προστακτικὴ διὰ τοῦ *cura* (προστακτικῆς τοῦ ῥήμ. *curare*) ἢ *curato ut — fac* (προστακτ. τοῦ *facere*) *ut ἢ fac* (ἄνευ τοῦ *ut*) μεθ' ὑποτακτικῆς, οἷον· *cura ut quam primum venias — facite ut recordemini* κτλ. Ἡ δὲ ἀπαγορευτικὴ προστακτικὴ διὰ τοῦ *fac ne — cave ne ἢ* (συνηθέστερον) *cave* (ἄνευ τοῦ *ut*) μετ' ἐνεστώτος ἢ παρκαλειμένου ὑποτακτικῆς, οἷον· *cave putes — cave dixeris*, μάλιστα δὲ διὰ τοῦ *noli* καὶ ἀπαρεμφάτου (ιδ. § 178).

Σ η μ. β'. Καὶ δι' ἄλλων περιφράσεων ἐκφράζουσιν οἱ ποιηταὶ τὴν ἀπαγόρευσιν, οἷον· *oderis curare — mitte sectari — remittas quaerere — fuge suspicari — parcite procedere — desine sperare* κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ.

180. Ἡ ἀπαρέμφατος ἢ τὸ ἀπαρέμφατον ἔχει τρεῖς χρόνους ἔν τε τῇ ἐνεργητικῇ καὶ τῇ παθητικῇ φωνῇ, ἐνεστώτα, παρκαλειμενον καὶ μέλλοντα (*laudare, laudavisse, laudaturum esse — laudari, laudatum esse, laudatum iri*). Καὶ ὁ μὲν ἐνεστώτως λαμβάνεται καὶ ἀντὶ παρκατακτιοῦ, ὁ δὲ παρκαλειμενος καὶ ἀντὶ ὑπερσυντελείου.

181. Ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ πολλάκις γίνεται χρῆσις, μάλιστα ἐν τῇ ἱστοριογραφίᾳ, τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἀπαρεμφάτου ἀντὶ τοῦ παρκατακτιοῦ τῆς ὀριστικῆς, ἵνα γίνηται ζωηροτέρα ἡ ἱστορικὴ διήγησις, τὸ τοιοῦτον δ' ἀπαρέμφατον καλεῖται *ιστορικὸν* (*infinitivus historicus*), λαμβάνει δὲ ὑποκειμενον κατ' ὀνομαστικὴν· *Catilina in prima acie versari* (= *versabatur*), *laborantibus succurrere* (= *succurrebat*), *integros accersere* (= *accersebat*), *omnia providere* (= *providebat*), *multum ipse pugnare* (= *pugnabat*), *sæpe hostem ferire* (= *feriebat*) Σχλλούστ. — *Antiochus vocat ad coenam Verrem; exponit suas copias omnes, multum argentum, non pauca etiam pocula ex auro. Iste unumquodque vas in manus sumere, laudare, mirari, Rex gaudere, prætori populi Ro-*

mani satis iucundum et gratum illud esse convivium (Κικέρ.).

Σ η μ. Τοῦ ἱστορικοῦ ἀπαρεμφάτου ποιοῦνται μάλιστα χρῆσιν ὁ Σαλούστιος, ὁ Καίσαρ καὶ ὁ Τάκιτος.

182. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου σχηματίζεται ἐκ τοῦ ῥήματος *esse* καὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου, ἧτις μετοχὴ τίθεται ἢ κατ' ὀνομαστικὴν ἢ κατ' αἰτιατικὴν, ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ σύνταξις. Οὔσα δηλαδὴ κυρίως ἡ μετοχὴ αὕτη κατηγορούμενον, ῥυθμίζει τὴν ἑαυτῆς πτώσιν (ἔτι δὲ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν) συμφώνως πρὸς τὸ ὑποκείμενον, ὅπερ ἔχει ἐν τῷ λόγῳ (*scriptus — a — um — i — ae — a esse* ἢ *scriptum — am — um — os — as — a esse*).

183. Ὅ,τι εἴπομεν ἀνωτέρω περὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, λέγομεν καὶ περὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος. Ὁ τύπος εἶναι *scripturus — a — um, scripturi — ae — a esse* ἢ *scripturum — am — um, scripturos — as = a esse*.

184. Ἀντὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος (ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ) δύναται νὰ γείνη χρῆσις τῆς περιφράσεως *fore ut* ἢ *futurum esse ut* μεθ' ὑποτακτικῆς ἐνεστῶτος ἢ παρατατικοῦ (κατὰ τὸν χρόνον τῆς κυρίως προτάσεως).

Ἡ τοιαύτη περίφρασις ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ εἶναι ἐπίσης συνήθης ὡς καὶ ὁ τύπος ὁ διὰ τοῦ ὑπτίου (σουπίνου) καὶ τοῦ *iri* ἐσχηματισμένος, εἶναι δὲ ἐν τε τῇ ἐνεργητικῇ καὶ τῇ παθητικῇ φωνῇ ἀπολύτως ἀναγκαία μετὰ τῶν ῥημάτων ἐκείνων, ἅτινα στεροῦνται ὑπτίου καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύνανται νὰ σχηματίσωσιν οὔτε τὸν παθητικὸν μέλλοντα τοῦ ἀπαρεμφάτου (ὑπτίου καὶ *iri*) οὔτε τὸν ἐνεργητικὸν (διότι ἡ μετοχὴ·εἰς — *urus*, ἐξ ἧς μετὰ τοῦ *esse* σχηματίζεται τὸ ἀπαρέμφατον, παράγεται ἐκ τοῦ ὑπτίου). *Puto fore ut veniat = puto eum venturum esse*. — *Puto futurum esse ut epistola scribatur* (σύνηθες) = *puto epistolam scriptum iri* (ἄσύνηθες). — *Spero futurum esse* (ἢ *fore*) *ut tui te facti paeniteat* (ἀπολύτως ἀναγκαία ἢ περίφρασις, διότι τὸ *paenitere* δὲν ἔχει ὑπτίον).

Σ η μ. Τὸ fore μετὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου τῶν παθητικῶν καὶ τῶν ἀποθεματικῶν ῥημάτων ἔχει σημασίαν τετελεσμένου μέλλοντος, ὡς· Hoc possum dicere me satis *adeptum fore*, si ex tanto beneficio nullum in me periculum redundarit (Κικέρ.).

185. Ὁ παρατατικός καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς τῆς κολουμένης conditionalis (§ 121) τρέπεται πάντοτε ἐν τῷ πλησίῳ λόγῳ εἰς ἀπκρέματον εἰς — *urum fuisse* ἢ ἂν τὸ ῥῆμα δὲν ἔχει ὑπιον εἰς *futurum fuisse ut* (ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ πάντοτε *futurum fuisse ut*).

Εὐθύς λόγος. Ἐνεργητ. *vincerem*, si me *adiuvarer* — *vicissem*, si me *adiuvissem*.

Πλάγ. λόγος. Ἐνεργητ. *puto me victurum fuisse*, si me *adiuvarer* — *puto me victurum fuisse*, si me *adiuvissem*.

Εὐθύς λόγος. Παθητ. *vincerer*, nisi a te *adiuvarer* — *victus essem*, nisi a te *adiutus essem*.

Πλάγ. λόγος. Παθητ. *puto futurum fuisse ut vincerer*, nisi a te *adiuvarer* — *puto futurum fuisse ut victus essem*, nisi a te *adiutus essem*.

Σ η μ. Ἐκ τοῦ *possem* ἢ *potui* τιθέμενον ἐν ἀποδόσει ὑποθέσεως γίνεται ἐν τῇ ἀπαρεμφατικῇ συντάξει *potuisse*, ἐκ τοῦ *faciendum fuit*, *faciendum fuisse*, ὡς· *Equidem Platonem existimo, si forense genus dicendi tractare voluisset, gravissime et copiosissime potuisse dicere.* — *Inter Hasdrubalem et Magonem constabat, etiam si senatus Carthaginensium non censuisset, eundem tamen Hasdrubali fuisse in Italiam.*

186. Τὸ ὀνοματικὸν ἀπκρέματον δύναται νὰ τεθῇ ὡς ὑποκείμενον (ἢ κατηγορούμενον) ἢ ὡς ἀντικείμενον τῆς προτάσεως, ὡς· *Errare* (ὑποκείμ.) *humanum est.* — *Est operæ pretium, diligentiam maiorum recordari* (ὑποκείμ.). — *Vincere* (ἀντικείμ.) *scis, Hannibal, victoriā uti* (ἀντικείμ.) *nescis.*

Σ η μ. Καὶ ὅταν ὅμως εἶναι ὀνοματικὸν τὸ ἀπαρέματον, τιθέμενον ὡς οὐσιαστικὸν οὐδετέρου γένους εἶτε ὡς ὑποκείμενον εἶτε ὡς ἀντικείμενον, δὲν ἀποβάλλει τὴν ῥηματικὴν αὐτοῦ φύσιν, ἀλλὰ δύναται νὰ δεχθῇ

ἴδιον ἀντικείμενον καὶ οὐδέποτε προσδιορίζεται ὑπὸ ἐπιθέτων, ἀλλ' ὑπὸ ἐπιρρημάτων, οἷον· τὸ ἀναγινώσκειν βιβλίον = *legere librum* — τὸ ἐπιμελῶς ἀναγινώσκειν βιβλίον = *diligenter legere librum*.

187. Τοῦ ἀπκρεμφοῦ γίνεται καὶ παρὰ τοῖς Λατίνοις ὅπως καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλησιν καὶ ἐπιφωνηματικὴ χρῆσις· *Condemnari tot homines!* (Κικέρ.). Ἑλληνιστί· ἐμὲ παθεῖν τάδε ; — Τῆς τύχης, τὸ ἐμὲ νῦν κληθέντα δεῦρο τυχεῖν !

Ἡ παρεμφατικὴ πρότασις.

188. Ὀνομάζεται ἀπκρεμφοτικὴ πρότασις (*accusativus cum infinitivo*) ἐκείνη, ἣτις ἔχει τὸ μὲν ῥῆμα κατ' ἀπαρέμφοτον, τὸ δὲ ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικὴν, οἷον· *Scimus Romanos saepe vicisse*. Ὅταν ἡ ἀπκρεμφοτικὴ πρότασις ἔχη κατηγορούμενον τίθεται καὶ τὸ κατηγορούμενον κατ' αἰτιατικὴν· *Constat Ciceronem fuisse oratorem magnum*. Ὀλόκληρος ἡ ἀπκρεμφοτικὴ πρότασις δύναται νὰ εἶναι ὑποκείμενον ἢ ἀντικείμενον ἄλλου ῥήματος, ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν ὀνομαστικὸν ἀπκρέμφοτον (§ 186).

189. Ἡ ἀπκρεμφοτικὴ πρότασις τίθεται ὡς ὑποκείμενον τῶν τριτοπροσώπων ῥημάτων *constat, apparet, decet, oportet* καὶ τῶν τριτοπροσώπων ὁράσεων *rectum est (erat), verisimile est, opus est, fas est, necesse est* κτλ. *Constat ad salutem civium leges esse inventas* (Κικέρ.). — *A deo necesse est mundum regi* (Κικέρ.).

Σ η μ. Τὸ *oportet*, τὸ *necesse est* καὶ τὸ *licet* λαμβάνουσιν ἐπίσημα ἐναντὶ ἀπκρεμφοτικῆς προτάσεως ὑποτακτικὴν ἢ καὶ ἀπλοῦν ἀπκρέμφοτον, ὅταν δὲν εἶναι ὠρισμένον τὸ ὑποκείμενον· *Me ipsum ames oportet* (Κικέρ.). — *Virtus necesse est vitium aspernetur atque odoretur* (Κικέρ.). — *Sequatur Hermagoram licebit* (Κικέρ.). — *Aut vincere aut vinci necesse est*.

Τὸ *necesse est* καὶ τὸ *licet* λαμβάνουσι μετὰ τοῦ ἀπκρεμφοῦ καὶ δοτικῆν· *Homini necesse est mori* — *Licet mihi dicere*. Τὸ *licet* λαμβάνει τότε καθ' ἑλξιν καὶ τὸ κατηγορούμε-

νον, ἂν ὑπάρχη, κατὰ δοτικὴν Patricio Romano *tribuno plebis fieri non licebat.* (1).

190. Ἡ ἀπκρεμρατικὴ πρότασις τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῶν γνωστικῶν, κρίσθητικῶν, δοξαστικῶν, καὶ λεκτικῶν ῥημάτων καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων (*verba sentiendi et declarandi*). *Sentit animus, se sua vi, non aliena moveri* (Κικέρ.). — *Pompeius, celebrem Campaniæ urbem, desetisse terræ motu audivimus* (Σενέκ.). — *Clodius adhuc mihi denuntiat periculum: Pompeius affirmat non esse periculum, adiurat, addit etiam se prius occisum iri ab eo, quam me violatum iri* (Κικέρ.).

191. Ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ σχηματίζεται ἀπκρεμρατικὴ πρότασις ἥτοι τίθεται κατ' αἰτιατικὴν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπκρεμράτου καὶ ἐπὶ τυτοπροσωπίας καὶ ὄχι, ὅπως ἐν τῇ ἐλληνικῇ, μόνον ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας. Ὅθεν καὶ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι τοῦ ἀ. καὶ β'. προσώπου, αἵτινες συνήθως παραλείπονται ἐν τοῖς ἀπκρεμρατικοῖς ῥήμασιν, τίθενται, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως, ἐν τῇ ἀπκρεμρατικῇ συντάξει, οἷον *Puto me aliquid didicisse*. Τότε δὲ μόνον παραλείπονται, ὅταν ἐκ τῆς παραλείψεως δὲν προκύπτει ἀσάφεια περὶ τὴν ἔννοιαν *Confitère, ea spe huc venisse, quod putares hic latrocinium non iudicium futurum (= te venisse)* Κικέρ.

Ἡ ἀντωνυμία τοῦ γ'. προσώπου (*se*), τότε μόνον τίθεται, ὅταν ἀναρρέρηται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίως προτάσεως: *Caesar affirmabat se* (ὅτι αὐτός, ὁ Κεῦσαρ) *non sibi vicisse sed patriæ.*

Ση μ. Μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σημαίνοντων ἐλπίζειν (*sperare*), ὑπισχεῖσθαι (*promittere, polliceri*), ἀπειλεῖν (*minari*), τὸ ἀπαρέμφατον τίθεται κατὰ μέλλοντα χρόνον *Reperti sunt duo equites Romani, qui sese illa ipsa nocte me interfecturos (esse) pollicerentur* (Κικέρ.). — *Spero rem conventuram esse* (Κικέρ.). Ἀντὶ δὲ ἀπκρεμράτου μέλλοντος χρόνου δύναται νὰ τεθῆ καὶ ἡ περίφρασις *fore ut*. Ἀλλὰ τὸ ἀπαρέμφατον ὅμως ποσὴ τίθεται ἐξ ἀνάγκης πάντοτε κατ' ἐνεστώτα, οὐδὲ γίνεται ἀντ' αὐτοῦ ἡ περίφρασις: *Totius Gallie sese potiri posse sperant*. Ὅταν δὲ τὸ *spero*

(1) Πρὸς Παντὶ προσήκει ἄρχοντι φρονίμῳ εἶναι. — Οὐκ ἄλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι.

σημαίνει κυρίως ἡγεῖσθαι, νομίζειν, συντάσσεται πρὸς ἀπαρέματον ἐνεστώτος ἢ καὶ παρκαίμενου· Spero nostram amicitiam non egere testibus. — Spero me liberatum (esse) metu.

192. Ὅταν ἐν τῇ ἀπαρεμφορικῇ συντάξει ὑπάρχη καὶ ἀντικείμενον καὶ ἐγείρεται ἀμυθολία περὶ τοῦ τίς ἢ τοῦ ὑποκαίμενου αἰτιατικῆ καὶ τίς ἢ τοῦ ἀντικαιμένου, τρέπεται ἡ σύνταξις εἰς πθητικὴν. Ἄν π. χ. εἴπωμεν *Multi putaverunt Pompeium Caesarem victurum esse*, εἶναι ἀμυθολον, πότερον, ἐνόμιζον ὅτι ὁ Καῖσαρ ἔμελλε νὰ νικήσῃ τὸν Πομπηϊόν ἢ τοῦνκντίον ὁ Πομπηϊός τὸν Καῖσαρα, ἂν ὁμῶς εἴπωμεν, τρέποντες τὴν σύνταξιν εἰς πθητικὴν *Caesarem a Pompeio victum iri* αἴρεται ἡ ἀμυθολία.

193. Ὅταν τὸ ὑποκαίμενον τῆς ἀπαρεμφοράτου εἶναι ἀόριστον, παρκαίπεται, οἱ δὲ εἰς αὐτὸ ἀναφερόμενοι κλιτοὶ προσδιορισμοὶ, ἂν ὑπάρχωσι, τίθενται κατ' αἰτιατικὴν. *Contentum esse suis rebus, certissimæ sunt divitiæ* = τὸ εἶναι *tira contentum suis rebus*, τοῦτο εἶναι *certissimæ divitiæ*.

194. Ἡ ὡς ἀντικείμενον τῶν ἐν τῇ § 190 ἀναφερομένων ῥημάτων κειμένη ἀπαρεμφορικὴ πρόταξις, κατὰ δύο τρόπους δύναται νὰ ἐκφρασθῇ ὅταν τὸ ῥῆμα τρέπηται εἰς πθητικόν ἢ ἀπροσώπως καὶ τότε μένει ἀμετάβλητος (αἰτιατικῆ καὶ ἀπαρεμφορτον) ἢ προσωπικῶς καὶ τότε μεταβάλλεται εἰς ὀνομαστικὴν καὶ ἀπαρεμφορτον, οἷον·

Ἐνεργ. Pontem in Ibero prope effectum esse *nuntiabant*.
II. (Ἀπροσ. Pontem in Ibero prope effectum esse *nuntiabatur*.
(Προσωπικ. Pons in Ibero prope effectus esse *nuntiabatur*.

195. Ἡ προσωπικὴ σύνταξις εἶναι *συνηθεστέρα* μόνον ἐπὶ τῶν κυρίως λεκτικῶν, δεικτικῶν, καὶ δοξαστικῶν ῥημάτων καὶ μάλιστα ὅταν τὸ ὑποκαίμενον αὐτῶν εἶναι ἀόριστον. Ἀλλὰ τὰ πθητικὰ *videri, iuberi, vetari, argui, convinci* καὶ τὸ *fertur* λαμβάνουσι *καρρικῶς* προσωπικὴν σύνταξιν. *Terentii fabulae putabantur a C. Lælio scribi* (Κιζέρ.). — *Lectitavisse Platonem studiōse Demosthenes dicitur* (Κιζέρ.). — *Fortunatus sibi Damocles esse videbatur* (Κιζέρ.). — *Lycurgi temporibus Homerus fuisse dicitur* (Κιζέρ.).

Σ η μ. Ἄπόφευγε λοιπὸν μετὰ τὸ *dicitur, traditur, narratur, existi-*

matur, perhibetur καὶ τὰ ὅμοια, τὴν ἀπρόσωπον σύνταξιν. Περὶ τοῦ videri ἰδ. § 14 σημ. ἔνθα εἰδείχθη καὶ ὁ τύπος, καθ' ὃν γίνεται ἡ περι ἧς ὁ λόγος προσωπικὴ σύνταξις.

196. Τὸ dicitur καὶ τὸ nuntiatur λαμβάνουσιν ἀπρόσωπον σύνταξιν (αἰτιατικὴν μετ' ἀπκρεμράτου) ὅταν ἐν τῷ λόγῳ συνάπτηται πρὸς κύττα καὶ δοτικὴ, οἷον *Nuntiatur Afranio magnis commentibus ad flumen constituisse* (Κεῖς.). Τὰ δύο ταῦτα ῥήματα λαμβάνουσιν ἀπρόσωπον σύνταξιν καὶ ὅταν ὁ λόγος εἴναι ὄχι περὶ ἀπλῆς τινος φήμης ἀλλὰ περὶ ὀρισμένης ἀγγελίας: *Dicitur mittere* Pausaniae ad filium claudendum lapidem attulisse (Κορν. Νέπ.).

197. Αἱ μετὰ τοῦ esse συνημμένοι μετοχαὶ τοῦ πθητικοῦ παρκαλειμένου καὶ τοῦ πθητικοῦ μέλλοντος (γερονδιῶου) τῶν λεκτικῶν καὶ δοξαστικῶν ῥημάτων (*nuntiatum est — dicendum est*) λαμβάνουσι *κατορικῶς* τὴν ἀπρόσωπον σύνταξιν. *Traditum est Homerus a caecum fuisse* (ἀλλά: *Homerus traditur caecus fuisse*). — *Nuntiatum est, adesse Scipionem cum legionibus — Fides et tibias eorum causa factas (esse) dicendum est, qui illis uti possint.*

198. Τὰ ῥήματα τὰ βουλήσεως ἢ ἐπιθυμίας σημαντικὰ (*velle, nolle, malle, cupere, studere*) δέχονται ἢ ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον ἢ ἀπκρεμρατικὴν πρότασιν (αἰτιατικὴν μετ' ἀπκρεμράτου).

α. ἀπλοῦν ἀπκρέμρατον ἐπὶ ταυτοπροσωπίας: *legere volo — cupio esse clementis.*

β. ἀπκρεμρατικὴν πρότασιν ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας: *volo te legere — cupio te esse clementem.*

199. Πολλὰκις ὅμως καὶ ὅταν εἴναι ταυτοπροσωπία συντάσσονται τὰ ῥήματα ταῦτα ὡς ἂν ἦτο ἑτεροπροσωπία, τοῦ ἀπκρεμράτου λαμβάνοντος ὡς ὑποκείμενον τὴν αἰτιατικὴν τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας, μάλιστα ὅταν τὸ ἀπκρέμρατον εἴναι πθητικὸν ἢ τὸ esse, οἷον *Metui me cupio — Cupio me esse clementem — Homo tenuis gratum se videri studet* (Κικέρ.). — *Ego me Phidiam esse mallem quam vel optimum fabrum tignarium* (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Τὰ ῥήματα *velle, malle, cupere* καὶ *studere* συν-

τάσσονται καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut. Τὸ δὲ optare συντάσσει ὁ Κικέρων πάντοτε πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut. *Cæsar maxime studebat, ut partem urbis ab reliqua parte intercluderet* (Κκῆς.). — *Phaethon optavit, ut in currum patris tolleretur* (Κικέρ.).

Σ η μ. ε'. Τὸ velle, τὸ malle καὶ τὸ nolle φέρονται καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν ἄνευ τοῦ ut. *Nollo accusator in iudicium potentiam afferat* (Κικέρ.).

200. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνονται ἀνέχεσθαι, ἐπιτρέπειν, αἰτεῖν (patior, sino — permitto, concedo — flagito, postulo) φέρονται ἢ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ ut ἢ πρὸς ἀπκρεμωτικὴν πρότκσιν, ἀλλὰ πρὸς μὲν τισιν ἐξ αὐτῶν εἶναι συνηθεστέρη ἢ μία σύντκξις, πρὸς ἄλλοις δὲ ἡ ἄλλη. *Alcibiades Athenas victas Lacedæmoniiis servire non poterat pati* (Κορν. Νέπ.). — *Consuli permissum est, ut duas legiones conscriberet novas* (Δίβ.). — *Tribuni plebis postulant, ut sacrosancti habeantur* (Δίβ.).

Σ η μ. α. Τὸ pati καὶ τὸ sinere δέχονται μᾶλλον ἀπαρεμφατικὴν πρότκσιν, τὸ flagitare καὶ τὸ postulare ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut.

Σ η μ. β'. Συνήθως ἡ προστακτικὴ τοῦ sino συντάσσεται πρὸς ἀπλην ὑποτακτικὴν (ἄνευ τοῦ ut) sine veniat (= ἄφες ἔλθῃ) = ἐλθέτω — sine timidum pro cauto vocent (Δίβ.).

201. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἀπορροῖζεν ἢ προσπικθεῖν (statu, constituo), consilium capio, decoro, tento, nitor, contendo) δέχονται ἐπὶ μὲν τρυτοπροσωπίας ἀπκρέμωκτον (σπκνιώτερον δὲ ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut), ἐπὶ δὲ ἑτεροπροσωπίας ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut. Ὅθεν λέγεται *constituo proficisci* (ἢ σπκνιώτερον *constituo ut proficiscar*), ἀλλὰ *constituo ut proficiscaris* (καὶ οὐδέποτε *constituo te proficisci*).

Σ η μ. γ. Αἱ φράσεις *operam do — id ago — nihil antiquius habeo, quam* (= οὐδὲν προύργιζότερον ποιῶμι) φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut. *Neque habui quidquam antiquius, quam ut Pansam convenirem* (Κικέρ.). — *Omne animal, simul ut ortum est, id agit, ut se conservet* (Κικέρ.).

Σ η μ. β'. Τὰ ῥήματα *statuere, decernere, contendere* ὅταν σημαίνωσιν ἠγεῖσθαι, κρίνειν, διαγινώσκειν, ἰσχυρίζεσθαι, θεβαιοῦν, φέρονται πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν ὅπως τὰ λεκτικά καὶ δοξαστικά ῥήματα. *Laudem sapientiae statuo* (= ἠγοῦμαι, κρίνω) *esse maximam* (Κικέρ.).

202. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα παρκαλεῖν (*rogo, oro, precor, peto*), συμβουλεύειν ἢ προτρέπειν (*monco, admoneo, suadeo, hortor*), κελεύειν (*impero, mando, praescribo*), φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. *Peto non ut decernatur aliquid novi, sed ne quid novi decernatur* (Κικέρ.). — *Te hortor, ut orationes meas legas* (Κικέρ.). — *Cæsar Allobrogibus imperavit, ut Helvetiis frumenti copiam facerent* (Καῖς).

Σ η μ. α. Καὶ τούτων τῶν ῥημάτων τινὰ δύναται νὰ συνταχθῶσι πρὸς ἀπαρεμφατικὴν σύνταξιν ὅταν δὲν ἔχωσι τελικὴν ἢ συμπερασματικὴν σημασίαν, ὡς *Monco artem sine assiduitate dicendi non multum iuvare* (Κικέρ.). — *Mihi suasi nihil esse expetendum nisi laudem* (Κικέρ.). Πρὸς §. 201 σημ. β'.

203. Τὰ ῥήματα *iubere* καὶ *vetare* φέρονται πρὸς ἐνεργητικὸν μὲν ἀπαρέμφατον ὅταν ἐκφῆρηται τὸ πρόσωπον, ὃ τις κελεύει ἢ κωλύει νὰ πράξῃ τι. *Iubeo te* (ἀντικείμεν. τοῦ *iubeo*) *legere* — *Veto te hoc facere*. Πρὸς πηθητικὴν δὲ ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν, ὅταν δὲν ἐκφῆρηται τὸ πρόσωπον ὃ τις κελεύει ἢ κωλύει. *Cæsar iussit* (ἢ *vetuit*) *pōntem fieri* — *Dux vetuit hostem interfici* (ἀλλά: *dux vetuit milites interficere hostem*) (1).

Σ η μ. α. Τὸ *iubeo* φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ἀποράσεων τοῦ δήμου ἢ τῆς συγκλήτου. *Populus iussit, ut, quæ statuæ C. Verris essent, eas quaestores demoliendas locarent*.

Σ η μ. β'. Τὰ πλεῖστα τῶν ῥημάτων τῶν σημαίνόντων παρκαλεῖν ἢ παρκαλεῖν, ὡς αὐτῶς δὲ καὶ τὸ *iubeo* καὶ τὸ *mando* δύνανται νὰ συνταχθῶσι καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν ἄνευ τοῦ *ut*. Τὸ

(1) Τίθεται ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ *iubeo* καὶ τὸ *veto* καὶ ὅταν δὲν ἐκφῆρηται μὲν τὸ πρόσωπον ὃ τις κελεύει ἢ κωλύει, ἀλλ' εἶναι ὅμως ἐκ τῆς συνεχείας τοῦ λόγου ἐμφανέστατον, ὡς *Cæsar castra munire iussit* = *iussit milites munire castra*.

δὲ cogō φέρεται ἢ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut ἢ πρὸς ἀπαρέμφοτον ἢ πρὸς ἀπαρέμφοτικὴν πρότασιν. *Cæsar legatos nonnisi ad nutum et ad tempus omnes res ab iis administrarentur* (Καῖσ.). — *A te id, quod suesti, peto, me absentem diligas atque defendas* (Κικέρ.). — *Cæsar Labieno mandat, Remos reliquosque Belgas adcaat atque in officio contineat* (Καῖσ.). — *Ut confitear me cogunt* (Κικέρ.). — *Cum a negotio sevocamus animum, secum esse cogimus* (Κικέρ.). — *Vestem infames frigoribus Alpes præparari cogebant* (Δίε.).

204. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα κατορθοῦν (facio, efficio, perficio, evinco, pervinco, impetro, asséquor, conséquor) φέρονται μόνον πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut. *Sol efficit, ut omnia floreat* (Κικέρ.). — *Tu quidquid indagaris de republica, facito ut sciam* (Κικέρ.). — *Impetrabis a Cæsare ut tibi abesse liceat* (Κικέρ.). — *Evincere tandem ut tribuni militum crearentur* (Δίε.).

Σ η μ. α. Πολλάκις γίνεται περίφρασις διὰ τοῦ facere ut, οἷον fecit, ut dimitteret milites = dimisit milites. — Ἡ προστακτικὴ fac = θές, ἐπόθεις, φέρεται πρὸς ἀπαρέμφοτικὴν πρότασιν, οἷον *Fac animos non remanere post mortem* = θές τὰς ψυχὰς οὐ διαμένειν = ὑπόθεις ὅτι αἱ ψυχαὶ δὲν διαμένουσι μετὰ θάνατον. — Τὸ efficere = ἀποδεικνύειν, φέρεται πρὸς ἀπαρέμφοτικὴν πρότασιν (*Dicæarchus tres libros scripsit, in quibus vult efficere, animos esse mortales*), ἀλλὰ τὸ efficitur = συμπεραίνεται ὅτι, δύναται νὰ συνταχθῇ καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut, οἷον *ex quo efficitur, ut, quidquid honestum sit, idem sit utile* (Κικέρ.).

Σ η μ. β'. Τὸ facio = τίθημι, ὑποτίθημι, περιστάνω (ὅπως καὶ τὸ fingo καὶ τὸ induco) φέρεται πρὸς μετοχὴν μὲν ἐνεργητικοῦ ἢ ἀποθετικοῦ ῥήματος, πρὸς ἀπαρέμφοτον δὲ παθητικοῦ. *Xenophon Socratem disputantem facit* (Κικέρ.). — *Plato construi a deo atque ædificari mundum facit* (Κικέρ.).

205. Μόνον πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut συντάσσονται τὰ ἐξῆς τριτοπρόσωπα ῥήματα καὶ τριτοπρόσωποι φράσεις fit, fieri

potest, accidit, contingit, obtingit, evenit, usu venit, occurrit — reliquum est, relinquitur, restat, superest — sequitur, futurum est, extremum est, proximum est, in eo est, prope est. — *Accidit, ut Athenienses Chersonesum colonos vellet mittere* (Κορν. Νέπ.). — *Restat, ut doceam omnia quæ sunt in mundo, hominum causa facta esse* (Κικέρ.). — *Extremum illud est, ut te orem, animo ut maximo sis* (Κικέρ.).

Tò tantum abest, ut λαμβάνει συνήθως καὶ δεύτερον ut, οἶον· *Tantum abest, ut merito lauderis, ut a plurimis vitupereris* = Τοσούτου δέεις ἀξίως ἐπαινεῖσθαι, ὥστε ψέγη ὑπὸ τῶν πλείστων.

Ὅμοίαν σύνταξιν λαμβάνει καὶ τὸ est (= συμβαίνει ὥστε)· *Est, ut plerique philosophi nulla tradant præcepta dicendi* (Κικέρ.).

Σ η μ. Παρατηρητέον καθ' ὅλου ὅτι ἡ μὲν ὑποτακτικὴ μετὰ ut ἔχει τελικὴν ἢ συμπερασματικὴν σημασίαν, ἐν ᾧ ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις εἶναι μόνον συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας τοῦ ῥήματος.

Quod

206. Ἀντὶ τῆς ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως τίθεται τὸ quod, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὄχι γενικὴ τις καὶ ἀόριστος ἐννοία, ἀλλ' ὅπως εἰδικὴ περίπτωσις. *Aequum est, victorem parcere victis*, εἶναι δίκαιον καθ' ὅλου, πάντοτε ὁ νικητὴς νὰ φείδεται τῶν ἡττημένων — *Aequum erat, quod victor pepercit victis* = δίκαιον ἦτο ὅτι ὁ νικητὴς ἐν ὀρισμένῃ περιπτώσει, τότε ἐφείσθη τῶν ἡττημένων.

207. Τίθεται κανονικῶς ἀντὶ τῆς ἀπαρεμφατικῆς συντάξεως τὸ quod, ἐν ταῖς ἐπιξηγηματικαῖς προτάσεσι ταῖς ἀναφερομέναις εἰς προηγουμένην δεικτικὴν ἀντωνυμίαν (hoc, id, illud, istud), ἐὰν ἡ ἀντωνυμία αὕτη (κατὰ πῶσιν ὀνομαστικὴν ἢ αἰτιατικὴν) δὲν κεῖται πλεοναστικῶς μετὰ ῥημάτων συντασσομένων πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν ἢ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut. Ὅθεν ὁ κανὼν οὗτος ἀσφαλῶς ἐφαρμόζεται μόνον ὅταν ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία κεῖται κατ' ἄλλην πῶσιν (πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰ-

τιατικῆς) ἢ κρέμαται ἐκ προθέσεως. *Mihi quidem videntur homines hac re maxime beluis praestare, quod loqui possunt* (Κικέρ.). — Socrates apud Platonem *hōc* Periclem ceteris praestitisse oratoribus dicit, *quod* is Anaxagorae fuerit auditor (Κικέρ.). — Quam te velim cautum esse in scribendo, *ex hoc* (ἢ *hinc*) conicito, *quod* ego ad te ne haec quidem scribis, quae palam in republica turbantur. ne cuiusquam animum meae litterae interceptae offendant (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Πλεοναστικῶς κεῖται ἡ αἰτιατικὴ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας ἐν φράσεσιν οἷα ἡ ἐξῆς· *Te illud* admoneo, ut quotidie *meditēre* (Κικέρ.). Ἀντὶ δὲ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας πολλάκις κεῖται οὕτω τὸ sic ἢ τὸ ita, οἷον· *cum sibi ita persuasisse ipse, meas litteras maximum apud te pondus habituras (esse) κτλ.* (Κικέρ.). Καὶ ἡ ὀνομαστικὴ δὲ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας κεῖται πλεοναστικῶς ἐν τῇ ἐξῆς λ. χ. φράσει *Inter omnes hoc constat nec doctos homines solum, sed etiam indoctos, virorum esse fortium et magnanimorum, toleranter dolorem pati* (Κικέρ.). Καὶ τῶν διὰ τοῦ *quod* ἐκφερομένων προτάσεων προηγεῖται πολλάκις πλεοναστικῶς ἡ ὀνομαστικὴ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας, οἷον· *supra belli latini metum id quoque accesserat, quod triginta iam coniurasse populos satis constabat* (Διβ.). — *Ex tota laude Reguli illud est admiratione dignum, quod captivos Poenorum retinendos censuit* (Κικέρ.).

Σ η μ. β'. Τὸ δεικτικὸν συνήθως δὲν τίθεται ἂν ἡ ἐξηγητημένη πρότασις λαμβάνηται ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον ἢ ὡς ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως. *Praetereo quod hanc sibi domum delegit* (Κικέρ.). — *Multum Eumeni detraxit quod alienae erat civitatis* (Κορν. Νέπ.).

208. Τίθεται τὸ *quod* μετὰ τὰς φράσεις τὰς ἀποτελουμένας ἐκ τοῦ *esse* καὶ οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου· *Beneficium est naturae quod necesse est mori* (Σενέκ.). — *Quod rediit Regulus Carthaginem nobis mirabile (esse) videtur* (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Ἡ διὰ τοῦ *quod* ἐπιφερομένη πρότασις ἐπεξηγεῖ πολλάκις καὶ οὐσιαστικὰ μὴ συναποτελοῦντα φράσιν μετὰ τοῦ *esse*, οἷον· *Cæsar senatus in eum beneficia commemoravit, quod rex appellatus esset* (Καῖς.).

Σ η μ. β'. Αί ἐκ τοῦ esse καὶ οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου ἀποτε-
λούμεναι ῥήσεις λαμβάνουσι καὶ ἀπαρεμφρατικὴν πρότασιν ὡς
ὑποκείμενον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀφηρημένῃ τις ἢ ἀόριστος
ἔννοια. Ὅταν ἀπ' ἐναντίας θέλωμεν νὰ σημαίνωμέν τι *συνεκκρι-
μέτων* μεταχειριζόμεθα ἀντὶ τῆς ἀπαρεμφρατικῆς προτάσεως τὸ
quod. Nec enim tantum mali est peccare principes, quan-
tum illud quod permulti imitatores principum existunt
(Κικέρ.). Τὸ παράδειγμα τοῦτο τοῦ Κικέρωνος, περιέχον ἀμφοτέ-
ρας τὰς χρήσεις, ἐρμηνεύει ἄριστα τὴν μεταξὺ τῶν δύο συντάξεων
ὑπάρχουσαν διχοφάν.

209. Μετὰ τὸ δεικτικὸν δύνεται (ἀντὶ τοῦ quod, ὅστις θὰ
ἐδήλου τὴν πρᾶξιν ὡς γεγονὸς βέβαιον καὶ πραγματικὸν) νὰ ἐπε-
νεχθῇ ὁ ut μεθ' ὑποτακτικῆς ὅταν δηλωθῆ ἡ πρᾶξις ὡς τι φυ-
σικὸν ἀκολούθημα. Est hoc commune vitium in liberis civi-
tatis, ut invidia gloriae comes sit (Κορν. Νέπ.).

210. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ψυχικὴν πάθησιν ἢ τὸ ἀπο-
τέλεσμα τῆς ψυχικῆς πάθησεως (verba affectuum) συντάσσον-
ται ἢ πρὸς ἀπαρεμφρατικὴν πρότασιν ἢ πρὸς τὸ quod. Τοιαῦτα
ῥήματα εἶναι τὰ ἑξῆς: gaudeo, delector, doleō, miror, indi-
gnor, laetor, gratulor, gratias ago κτλ. Quod spirantis indi-
gnantur (Αἰῶ.). — Utrumque laetor, et sine dolore cor-
poris te fuisse, et animo valuisse (Κικέρ.).

Σημ. α'. Τὸ quod δηλοῖ μᾶλλον τὴν αἰτίαν τῆς ψυχικῆς πάθησεως, ἢ
δὲ ἀπαρεμφρατικῆ πρότασις τὸ ἀντικείμενον τῆς χαρᾶς, τῆς λύπης κτλ.

Σημ. β'. Μετὰ τοῦ quod τίθεται καθ' ὅλου ἡ ὀριστικὴ ἢ ὑπο-
τακτικὴ συμφωνία πρὸς τοὺς περὶ τῆς χρήσεως τῶν ἐγκλίσεων
κανόνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ.

211. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα ἔχουσι δύο μόνον χρόνους ἐν τῇ
μετοχῇ, ἐνεστῶτα καὶ μέλλοντα (laudans — laudaturus).
Σπουδαιότατα εἶναι ἡ ἑλλειψίς ἐνεργητικῆς μετοχῆς τοῦ παρκαί-

μέεου, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐλλείψεως καθίσταται ἀδύνατος ἢ εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν μετάρρασις τῶν ἑλληνικῶν μετοχῶν τοῦ τε ἐνεργητικοῦ παρκακειμένου καὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀόριστου. "Θθεν ἢ (σπανιώτερον καὶ ὅταν τοῦτο εἶναι δυνατὸν) ἀναπληροῦται αὐτὴ διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρκακειμένου συνωνύμων ἀποθετικῶν ῥημάτων (ἄτινα ἔχουσιν ἐνεργητικὴν σημασίαν) ἢ συναθίστερον, τρέπεται ἢ σύνταξις εἰς πθητικὴν καὶ γίνεται τότε χρῆσις τῆς πθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρκακειμένου τιθεμένης κατ' ἀπόλυτον ἀρχαίρετικὴν ἢ τέλος, ἀντὶ μετοχῆς γίνεται χρῆσις ἀνακλειμένου λόγου. *Alpibus superatis* (ἢ *postquam superavit Alpes*) Hannibal in Italiam pervenit = Ὑπερβαθειῶν τῶν Ἄλπεων (ἢ ἀφ' οὗ ὑπέβη τὰς Ἄλπεις) = ὑπερβὰς τὰς Ἄλπεις, ὁ Ἀννίβας ἐφθασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. — Alexander, *audito* (ἢ *ut audivit*), Darium movisse ab Ecbatānis, fugientem insequitur = Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀκουσθέντος (ἢ ὡς ἤκουσεν) = ἀκούσας ὅτι ὁ Δαρεῖος κτλ.

212. Τὰ πθητικὰ ῥήματα ἔχουσιν ὡς αὐτῶς δύο μόνον χρόνους ἐν τῇ μετοχῇ, παρκακειμένον καὶ μέλλοντα, ὅστις κυρίως εἶναι τὸ ἄλλως λεγόμενον γερουνδιῶν ἢ δεῦτερον θετικὸν (*laudatus* — *laudandus*). Σπουδαίᾳ εἶναι ἐν τῇ λατινικῇ γλῶσση καὶ ἡ ἔλλειψις τῆς πθητικῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστῶτος.

213. Τὰ ἀποθετικὰ ῥήματα ἔχουσι τέσσαρας χρόνους ἐν τῇ μετοχῇ, δύο μὲν ἐνεργητικοὺς καὶ κατὰ τύπον καὶ κατὰ σημασίαν, τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα (*hortans* — *hortaturus*), ἕνα πθητικὸν μὲν κατὰ τύπον, ἐνεργητικὸν δὲ κατὰ σημασίαν, τὸν παρκακειμένον (*hortatus*) καὶ ἕνα πθητικὸν καὶ κατὰ τύπον καὶ κατὰ σημασίαν, τὸν πθητικὸν μέλλοντα ἢ γερουνδιῶν (*hortandus*). "Θθεν μόνον τὰ ἀποθετικὰ ῥήματα δύνανται ἀκριβῶς νὰ ἀποδώσωσι τὸν ἑλληνικὸν ἐνεργητικὸν ἀόριστον τῆς μετοχῆς *hortatus* = παρκακίνας.

Σημ. Ἀποθετικῶν τινῶν ῥημάτων ἢ μετοχῆ τοῦ παρκακειμένου ἔχει πρὸς τῇ ἐνεργητικῇ καὶ πθητικῇ σημασίαν, ὅσον *comitatus*, *adeptus*, *complexus*, *confessus*, *expertus*, *meditatus* κτλ.

Χρήσις τῆς μετοχῆς.

214. Τῆς μετοχῆς καθ' ὅλου ὀλιγωτέρᾳ γίνεται χρῆσις ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ἢ ἐν τῇ ἑλληνικῇ. Ἐχουσι δὲ αἱ μετοχαὶ καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ποικίλας σημασίας ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ (εἶναι δηλ. χρονικαί, κίτιολογικαί, ἐναντιωματικαὶ κτλ.) καὶ ἀναλύονται διὰ τῆς πρὸς τὴν ἔννοιαν αὐτῶν καταλλήλου ἀνωνομίας ἢ τοῦ καταλλήλου συνδέσμου καὶ παρεμφατικοῦ ῥήματος.

215. Τὸ *ἐκεῖνος*, ὅστις οὐδέποτε ἀποδίδεται λατινιστὶ δι' ἀναφορικῆς μετοχῆς, ἀλλὰ πάντοτε διὰ τοῦ *is, qui* ἢ μόνον διὰ τοῦ *qui* ἢ διὰ τοῦ *si qui*. Ὡσαύτως δὲ λέγεται πάντοτε λατινιστὶ *qui vocatur, quem vocant* (μὴ ὑπαρχούσης πθητικῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστώτος), *quæ supra dixi* (ὄχι *supra dicta* = τὰ ἐπάνω εἰρημένα). *Egens æque est is, qui non satis habet* = ὁ οὐκ ἔχωρ ἰκανά. — *Errant si qui in bello omnes secundos rerum proventus expectant* = οἱ προσδοκῶντες.

Ὁ δὲ λόγος, δι' ὃν ἡ λατινικὴ γλώσσα δὲν μεταχειρίζεται ἐν ταῖς τοιαύταις φράσεσι τὴν μετοχὴν, εἶναι ἡ παρ' ἐκείνη ἔλλειψις τοῦ ἄρθρου.

216. Τὰ ῥήματα *videre* καὶ *audire* συντάσσονται ἢ πρὸς μετοχὴν ἢ πρὸς ἀπαρέμφατον. *Audio te clamantem* — *Audio te clamare*. Ἡ διαφορὰ εἶναι οἷα καὶ μεταξὺ τῶν δύο ἑλληνικῶν φράσεων Ἄκουσά σου λέγοντος καὶ Ἄκουσά σε λέγειν.

217. Ῥήματά τινα δηλοῦντα ἀπορασίειν, ἐξετάζειν, κατασκοπεῖν κ.τ.τ. σχηματίζουσι περιφραστικὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον διὰ τοῦ ῥήματος *habeo* καὶ τῆς πθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου. Ὅθεν λέγεται *cognitum, perspectum, comprehensum, exploratum, statutum, constitutum, deliberatum, persuasum habeo* ἀντὶ *cognovi, perspexi, comprehendi, exploravi* κτλ.

Σ η μ. α. Πολλάκις (καὶ ἐπὶ ἄλλων ἔτι ῥημάτων) ὁ τοιοῦτος περιφραστικὸς παρακείμενος διαφέρει τοῦ μονολεκτικοῦ ἅτε κυρίως σημαίνων ὅτι πρᾶξις τις ἄλλοτε γενομένη ἐξακολουθεῖ ἕως τῶρα νὰ ὑπάρχη καὶ κάλλιον ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν ἑλληνικὸν παρακεί-

μενον· Suas in Asia pecunias collocatas habent (Κικέρ.). — Antiquitatem Atticus diligenter habuit cognitam (Κορν. Νέπ.).

Σ η μ. β'. Ἡ περίφρασις διὰ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου μετὰ τοῦ fui (laudatus fui) δὲν εἶναι ὅλως ἀντίστοιχος πρὸς τὸν παθητικὸν παρακειμένον τῆς ὀριστικῆς (laudatus sum) οὔτε δηλοῖ ἀπλῶς πρῶξιν τε τε λ ε σ μ ε ἴ ν η ν, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ στασιὶν ὑπάρξαν ἐν τῷ παρελθόντι· Monumento statua superimposita fuit (= ὑπῆρξεν ὑπερτεθειμένη), quam tempestate deiectam nuper vidimus ipsi (Διδ.).

Παραμφορῆς διαφορὰ ὑπάρχει καὶ μεταξὺ τοῦ laudatus eram καὶ laudatus fueram.

218. Ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τίθεται ἀντὶ ῥηματικοῦ ὀνόματος ἐπὶ τετελεσμένων πράξεων καὶ ἢ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος (τῶν πλυχγίων πτώσεων) ἐπὶ οὕτω τετελεσμένων Ante urbem conditam = πρὸ τῆς πόλεως κτισθείσης = πρὸ τῆς κτίσεως τῆς πόλεως. — Post Christum natum = μετὰ Χριστὸν γεννηθέντα = μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ. (1) — Flagitiosum est, ob rem iulicandam pecuniam accipere = διὰ φρονησόμενον πράγμα.

Σ η μ. Ἡ χρῆσις αὕτη προήλθεν ἐκ τῆς ἐλλείψεως καταλλήλων ῥηματικῶν οὐσιαστικῶν. — Παρατηρητέον δ' ὅτι εἶναι σπανία παρὰ τῷ Κικέρωνι ἐπὶ τοιαύτης χρήσεως ἢ ὀνομαστικῆ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου.

Ἐπόλυτος ἀφαιρετικῆ.

219. Καθ' ὃν τρόπον μεταχειρίζονται οἱ Ἕλληνες τὴν ἀπόλυτον λεγομένην γενικήν, μεταχειρίζονται καὶ οἱ Λατῖνοι τὴν ἀπόλυτον ἀφαιρετικὴν (ablativus absolutus ἢ ablativus consequentiae). Ὅπως δ' ἢ ἀπόλυτος γενική τῶν Ἑλλήνων προήλθεν ἐκ τῆς χρονικῆς γενικῆς οὕτω καὶ ἢ ἀπόλυτος ἀφαιρετικὴ τῶν Λατίνων ἐκ τῆς χρονικῆς ἀφαιρετικῆς· Noctis καὶ ἐμοῦ καθυδούτος = nocte et me dormiente. — Pythagoras Tarqui-

(1) Πρὸς τὰ ἑλληνικά· Μετὰ Σόλωνα οἰχόμενον ('Ἡρόδ.). — Μετὰ δ' ἐμὲ εἰσελθόντα ('Ἡρόδ.).

nio regnante in Italiam venit (Κικέρ.). — *Demosthenem aiunt cum taurum immolavisset, excepisse sanguinem patris et eo potu, mortuum concidisse* (Κικέρ.). — *Haud scio an pietate adversus deos sublata* (= si sublata sit pietas), una excellentissima virtus, iustitia etiam tollatur (Κικέρ.). — *Eclipses non ubique cernuntur, aliquando propter nubila, sæpius globo terræ obstante* (= επειδή). Πλίν. Φυσ. Ἰστ.

Σ η μ. α. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω πρᾶξευγμάτων καταδεικνύεται ὅτι καὶ ἡ ἀπόλυτος ἀφαιρετική, ἥς ἡ πρώτη καὶ κυρία σημασία εἶναι ἡ χρονική, δύναται νὰ προσλάβῃ ὅπως καὶ αἱ ἄλλαι μετοχὴ καὶ ποικίλας σημασίας καὶ καταλλήλως νὰ ἀναλυθῇ.

Σ η μ. β'. Ἐνεκα τῆς ἀχρηστίας τῆς μετοχῆς τοῦ ῥήματος *esse* (*ens*) κεῖνται πολλάκις ὑποκειμενικὴ καὶ κατηγορηματικὴ ἀφαιρετικὴ πρᾶξαιπομένης τῆς κυρίας ἀφαιρετικῆς, δηλαδὴ τῆς μετοχῆς, οἷον *Cicerone* (ὑποκείμε.) *consule* (κατηγορ.) δηλ. *ente*. — *L. Pisone A. Gabinio consulibus* δηλ. *entibus*. Τὰ οὐσιαστικὰ ἄτινα οὕτω τίθενται κατ' ἀφαιρετικὴν ὡς κατηγορούμενα τῆς ἐξωθεν νοουμένης μετοχῆς τοῦ *esse* εἶναι μάλιστα τὰ ἐξῆς: *dux, comes, adiutor* (*adiutrix*), *auctor, testis, iudex* κ.τ.τ. — *consul, praetor, rex, puer*.

Σ η μ. γ'. Ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος ἦτε ἐνεργητικὴ καὶ ἡ παθητικὴ δὲν εὐρίσκεται κατ' ἀπόλυτον ἀφαιρετικὴν παρά τοῖς δοκίμοις.

220. Ἡ κατ' ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον σύνταξις εἶναι φευκτικὴ ἐν ταῖς ἐξῆς δύο περιπτώσεσιν:

α.) Ἐν ταῖς προτάσεσιν, ὧν τὸ ῥῆμα συνάπτεται πρὸς κατηγορηματικὴν ὀνομαστικὴν. Ὅθεν λέγεται *cum Cicero consul creatus esset* καὶ ὅχι *Cicerone consule creato*. Ἀλλ' ὅμως εὐρίσκονται καὶ σπάνιά τινα πρᾶξεύματα τῆς τοιαύτης χρήσεως, οἷον *Hasdrubale imperatore suffecto* (Κορν. Νέπ. Αν. 3.) — *Consulibus certioribus factis* (Αἰ. 45, 21). — *Do-labella hoste iudicato* (Κικέρ. Φίλιπ. 11, 7).

β.) Ἐν ταῖς προτάσεσιν, ὧν τὸ ῥῆμα συνάπτεται πρὸς οὐσιαστικὸν προσδιορισμὸν (πρᾶξαισιν) ἢ πρὸς κατηγορηματικὸν ἐπί-

θετον ἢ πρὸς μετοχὴν, οἷον Cum Gaius *puer* mortuus esset (καὶ ὄχι Gaio *puero* mortuo) — Cum milites *inviti* ex castris educti essent (καὶ ὄχι militibus *invitis* eductis) — Cum milites fortiter *pugnantes* caesi essent (καὶ ὄχι militibus fortiter *pugnantibus* caesis).

221. Ἐνίοτε ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τίθεται μόνη κατ' ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον, ἄνευ δηλαδὴ ὑποκειμένου κατ' ἀφαιρετικὴν, ἢ τοιαύτη δ' ἀπόλυτος ἀφαιρετικὴ φέρεται συνήθως πρὸς ἀπαρεμφορικὴν πρότασιν ἢ πρὸς πρότασιν διὰ συνδέσμου ἐξαγγελιομένην ἢ καὶ πρὸς λέξιν ἐρωτηματικὴν. Alexander, *audito Darium morisse* ab Ecbatanis, fugientem *insequi* pergit (Κούρτ.). — *Exposito quid* pararet (Λίβ.). — *Edicto ne* quis iniussu *pugnaret* (Λίβ.).

Σ η μ. Οὕτω μάλιστα τίθενται αἱ μετοχαὶ *audito*, *cognito*, *comperto*, *explorato*, *nuntiato*, *edicto* καὶ ἄλλαι τῆς αὐτῆς περιπῶς πρὸς ἐκείνας ἐννοίας. — Παρὰ τῷ Κικέρωνι δύο μόνον ἀπαντῶσι παραδείγματα τοιαύτης ἀπολύτου ἀφαιρετικῆς, ἧτις γίνεται παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς μάλιστα κοινοτέρα ἀπὸ Λιβίου καὶ ἑξῆς.

Σ η μ. β'. Σπανιώτατα τίθεται οὕτως ἡ μετοχὴ καὶ χωρὶς νὰ ὁκολουθῇ ἀπαρεμφορικὴ ἢ ἄλλη πρότασις, οἷον *Ibi tribani militum, non loco castris ante capto, nec a u s p i c a t o, nec l i t a t o* instruunt *aciem* (Λίβ.).

Περὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος,

222. Ἡ παθητικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος (*eis andus* ἢ *endus*) ὀνομάζεται, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, καὶ γερονδιῶνον ἢ δεῦτερον θετικόν (1). Σημαίνει δ' ὁ ῥηματικὸς οὗτος τύπος ἐν τῇ ὀνομαστικῇ (ὅταν δὲ κεῖται ἐν ἀπαρεμφορικῇ προτάσει καὶ ἐν τῇ αἰτιατικῇ) τὸ *δέον γενέσθαι* καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ εἰς τέως ἑλληνικὰ ῥηματικά. Ὅπως δὲ παρ' Ἑλλησιν ἐν τοῖς εἰς τέως ῥηματικοῖς οὕτω καὶ παρὰ Λατίνοις ἐν τοῖς εἰς *andus* ἢ *endus* τὸ ποιητικὸν αἷτιον τίθεται κατὰ δοτικὴν, οἷον *epistola mihi scribenda est* (καὶ ὄχι *a me*) = γραπτέα *μοί* ἐστὶν ἡ ἐπιστολὴ (ιδ. § 40).

(1). Ἰδ. Γραμματ. Σμιτέλου § 127, σημ. β'., ἔνθα γίνεται ὁ προσήκων λόγος περὶ τε τῆς ὀνομασίας καὶ τῆς σημασίας τοῦ ῥηματικοῦ τούτου τύπου.

223. Οὐδέποτε ἡ παθητικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος λαμβάνει αἰτιατικὴν ἀντικειμένου, ἀλλὰ τὸ λογικὸν ἀντικείμενον τρέπεται πάντοτε εἰς ὑποκειμενικὴν ὀνομαστικὴν καὶ πρὸς αὐτὴν συμφωνεῖ ἡ μετοχὴ κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν. Ὅθεν ὄχι mihi bibendum est *aquam*, ἀλλὰ *aqua* mihi bibenda est — ὄχι mihi legendum est *libros*, ἀλλὰ *libri* mihi legendi sunt. — *Diligentia* in omnibus rebus plurimum valet : haec praecipue colenda est nobis, haec semper adhibenda (Κικέρ.).

Σ η μ. Τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος τῶν ἀμεταβέτων ῥημάτων ἢ τῶν μὴ λαμβανόντων αἰτιατικὴν ἀντικειμένου, μόνον ἀπρόσωπος γίνεται χρῆσις, ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ τοῦ οὐδετέρου μετὰ τοῦ est. *Eundum* est tibi = *ιτέω* ἐστὶ σοι. — *Bello utendum* est nobis = τῷ πολέμῳ χρηστέον ἐστὶν ἡμῖν. Τινὰ δ' ὅμως ῥήματα ἐκ τῶν λαμβανόντων ἀντικείμενον ὄχι κατ' αἰτιατικὴν, κεῖνται ἐνίοτε καὶ κατὰ προσωπικὴν σύνταξιν· ταῦτα εἶναι τὰ ῥήματα *utor*, *fruor*, *fungor* καὶ *potior*, ἅτινα ἀρχῆθεν συνετάσσοντο πρὸς αἰτιατικὴν, οἷον· *Omnia bona ei utenda ac possidenda tradiderat*.

224. Μετὰ τῶν ῥημάτων *curare*, *dare* (*tradere*) — *mittere* (*permittere*), *concedere* — *accipere* (*suscipere*), *locare* (= ἐκμισθοῦν) καὶ *conducere* (= μισθοῦσθαι), ἢ εἰς *dus* μετοχὴν δηλοῦ τὸν σκοπὸν· *Pueris sententias ediscendas datus* (Σενέκ.). — *Erminiondam pecuni corrumpendum susceperat* (= εἶχεν ἀναχάζει). Κορν. Νέπ.

Σ η μ. Σπικνίως κεῖται ἐν τῇ τοιζύτῃ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος χρῆσει ἡ πρόθεσις *ad*· *Cæsar oppidum ad diripiendum* (= *diripiendum*) *illis permisit* (Καῖς.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥΝΔΙΟΥ.

225. Τὸ γερούνδιον ἢ πρῶτον θετικὸν (1) κατὰ μὲν τὸν τύπον ὁμοιάζει πρὸς τὰς τέσσαρας πλῆθεις πτώσεις τοῦ οὐδετέρου τῆς

(1). '18. Γραμμικ. Σεμιτέλου ἐνθ. ἀνωτέρω.

παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος ἦτοι γερουνδίνου, κατὰ δὲ τὴν σημασίαν εἶναι πάντοτε ἐνεργητικόν, Συντάσσεται δὲ τὸ γερουνδίων πρὸς τὴν πτώσιν καὶ τὸ ἐξ οὗ παράγεται ῥῆμα.

Ὅθεν οἱ τύποι τοῦ γερουνδίου δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πλάγιαί πτώσεις τοῦ ἀπαρεμφάτου (1) καὶ οὕτω μεταχειρίζονται αὐτοὺς οἱ Λατῖνοι.

Ὀνομαστ. scribere=τὸ γράφειν, γεν. scribendi = τοῦ γράφειν, δοτ. scribendo = τῷ γράφειν, αἰτιατ. scribendum (ἢ scribere) — τὸ γράφειν, ἀφαιρετ. scribendo — (τῷ) γράφειν.

226. Ὅταν τὸ γερουνδίων ἔχη τὸ ἀντικείμενόν του κατ' αἰτιατικὴν τρέπεται συνήθως ἢ ἐνεργητικὴ σύνταξις εἰς παθητικὴν κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Ἄντὶ τοῦ γερουνδίου τίθεται ἡ παθητικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος, ἣτις συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν καὶ κατὰ γένος πρὸς τὸ ἀντικείμενον, τοῦτο δὲ τίθεται κατὰ τὴν πτώσιν τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος, ἣτις ἀντικαθιστᾷ τὸ γερουνδίων, οἷον *Consuetudo immolandi homines = Consuetudo immolantium hominum* (Κικέρ.). Ἡ πτώσις τοῦ *immolandi* δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ μεταβληθῆ, διότι ἡ σύνταξις ἀπαιτεῖ γενικὴν, οὐδὲν ὅμως κωλύει ἡ γενικὴ αὐτὴ νὰ εἶναι πληθυντικὴ, τὸ δὲ *homines* πάλιν δὲν ἠδύνατο μὲν φυσικὰ νὰ μεταβάλῃ τὸν ἀριθμὸν του, ἀλλ' ἠδύνατο νὰ μεταβάλῃ τὴν πτώσιν του. = *Studium matris amandae—Studere revocando* (δοτικὴ ἐνεκα τοῦ *studere*) *reges = studere revocandis regibus*. Ἡ τοιαύτη τῆς συντάξεως μεταβολὴ ὀνομάζεται *γερουνδιακὴ ἔλξις* (*attrahctio gerundiva*).

227. Ἡ γερουνδιακὴ ἔλξις συμβαίνει μόνον εἰς τὰ γερουνδιακῶν μεταβατικῶν ῥημάτων τῶν δεχομένων τὸ ἀντικείμενόν των κατ' αἰτιατικὴν. Ἐξαιροῦνται τὰ ῥήματα *utor, fruor, fungor* καὶ *potior* (§ 223 σημ.), ὧν τὸ γερουνδίων δύναται νὰ ὑποστῇ τὴν γερουνδιακὴν ἔλξιν. *Iustitiam fruendam causam videntur olim bene morati reges constituti = causam fruendi iustitiam* (ἐν ᾧ συνήθως τὸ *fruor* συντάσσεται πρὸς ἀφαιρετικὴν *fruendi iustitiam*).

(1) Τὸ ἀπαρέμφατον παρὰ τοῖς Λατῖνοις δὲν δύναται νὰ σχηματισθῇ ὡς παρ' ἡμῖν πλαγίας πτώσεις διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἀρθρου.

Σ η μ. α. Ἡ γερουνδιακὴ ἔλιξις εἶναι φευκτέα ὅταν ἡ δι' αὐτῆς γενομένη μεταβολὴ τῆς συντάξεως δύναται νὰ ἐπενέγκῃ ἀμφιβολίαν περὶ τὴν ἔννοιαν. Τοῦτο δὲ συμβαίνει ὅταν καθίσταται δυσδιάκριτον τὸ γένος τοῦ οὐσιαστικοῦ. Ἡ φράσις λ. χ. τοῦ Κικέρωνος *ars vera diiudicandi* (= ἡ τέχνη τοῦ διακρίνειν τὰ ἀληθῆ), δὲν δύναται νὰ τραπῇ εἰς τὴν φράσιν *ars verorum diiudicandorum*, διότι τὸ *verorum* θὰ ἦτο ἀμφίβολον ἂν εἶναι γενικὴ πληθυντικὴ τοῦ ἄρσενικοῦ (*veri*) ἢ τοῦ οὐδέτερου (*vera*), ἔπερ μόνον λαμβάνει σημασίαν οὐσιαστικοῦ. Οὕτω καὶ τὸ *studium id videndi*, δὲν δύναται νὰ τραπῇ εἰς τὸ *studium eius videndi*, διότι τὸ *eius* δὲν θὰ διακρίνεται ὅτι εἶναι οὐδέτερον (ἀντικείμενον τοῦ *videndi*) καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῇ ὡς γενικὴ τοῦ ἄρσενικοῦ ἀναπερομένη εἰς τὸ *studium* (*studium eius*). — *Parva non contemnendo* (καὶ ὄχι *parvis non contemnentis*) *maiores nostri maximam hanc rem fecerunt* (Κικέρ.). — *Legen doctissimi viri graeco putant nomine, a s u u m cuique tribuendo appellatam* (Κικέρ.). 'Ἄλλ' ἐν ἑτέρῳ χωρίῳ φέρεται' *Prudentia cernitur in delectu bonorum et malorum, iustitia in s u o cuique tribuendo* (Κικέρ.).

228. Ἡ γενικὴ τοῦ γερουνδίου τίθεται μετὰ οὐσιαστικῶν ὀνομάτων ὡς προσδιοριστικὴ ἢ μετὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν πρὸς γενικὴν συντασσομένων: *Sapientia ars vivendi putanda est* (Κικέρ.). *Sum cupidus te audiendi* (Κικέρ.). — *Dumnorix, insuetus navigandi. mare timebat* (Καῖσ.).

Ἄν τὸ γερουνδιον ἔχῃ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, γίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ γερουνδιακὴ ἔλιξις (§ 226 καὶ 227 σημ. α.).

Σ η μ. Μετὰ τινὰς φράσεις ἀποτελουμέναις ἐξ οὐσιαστικῶν ὀνομάτων ὡς κατηγορουμένων καὶ τοῦ ῥήματος *est* ἢ *erat* τίθεται ἐνίοτε ἀντὶ τῆς γενικῆς τοῦ γερουνδίου τὸ ἀπαρέμφατον (ὡς ὑποκείμενον). *Quibus omnia honesta atque inhonesta vendere mos erat* (Σαλλούστ.). — *Corpora curare tempus erat* (Λίβ.).

Οἱ ποιηταὶ μετὰ μείζονος ἐλευθερίας καὶ συχνότερον κάμνουσι (ῥῆσιν τῆς ἀπρημερέατος ἀντὶ γενικῆς τοῦ γερουνδίου ἢ τῆς *ad* μετὰ αἰτιατικῆς) *Audax omnia perpeti* (Ὀράτ.). — *ad omnia perpetienda*. — *Avidus committere pugnam* (Ὀβίδ.) = *committendi*.

226. Μετὰ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *mei, tui,*

sui, nostri, vestri τίθεται πάντοτε ἡ ἐνικὴ γενικὴ τῆς παθητικῆς μετοχῆς εἰς ndi (χωρὶς νὰ ληρθῇ πρὸ ὀρθολογῶν τὸ γένος ἢ ὁ ἀριθμὸς τῆς ἀντωνυμίας): Doleo Stoicos vestros Epicureis *irrubenti sui facultatem dedisse* (Κικέρ.). — Non vereor ne quis hoc me *vestri adhortanti causa* magnifice loqui existimet (Αἰβ.). — *Copia placandi* (καὶ ὄχι placandæ ἀν καὶ ὁ λόγος εἶναι περὶ γυναικῶς) sit modo parva *tui* (Ὁβιδ.).

230. Ἐνίοτε ἡ γενικὴ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος μετὰ συνημμένου οὐσιαστικοῦ τίθεται μετὰ τοῦ ῥήματος esse εἰς δῆλωσιν τοῦ πρὸς τί χρῆσιμεῖται (πρὸς βλ. § 16 περὶ τῆς γενικῆς τῆς ιδιότητος): *Ea prubendi imperii Romani, tradendæ Hannibali victoriæ sunt* (Αἰβ.). — *Regium imperium conservandæ libertatis atque augendæ reipublicæ fuerat* (Σαλλούστ.).

231. Ἡ δοτικὴ τοῦ γερουνδίου εἶναι σπικνωτέρω, τίθεται δὲ μετὰ τῶν πρὸς δοτικὴν συντασσομένων ἐπιθέτων καὶ μάλιστα τῶν ἐξῆς: utilis (inutilis), noxius, par, aptus, οἶον *aqua nitrosa utilis est bibendo*. Τίθεται ἐπίσης ἡ δοτικὴ τοῦ γερουνδίου μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σημεινόντων σκοπὸν ἢ προαίρεσιν ἢ τῶν ὁμοίως σημασίως ῥημάτων: *stulare, intentum esse, tempus imperiare, operam dare, sufficere, satis esse, deesse καὶ esse (= οἶόν τε εἶναι)*. *Mercenarii milites non vincendo, sed prælando solent esse intenti*.

Ἄν τὸ γερουνδίον ἔχη καὶ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, γίνεταί κωνονικῶς ἢ γερουνδικῶς ἔλξις (§ 226).

Σ η μ. Μετὰ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἐπιθέτων aptus, utilis κλ. τίθεται συνηθέστερον ἀντὶ δοτικῆς τοῦ γερουνδίου ἢ ad μετ' αἰτιατικῆς.

232. Ἡ δοτικὴ τοῦ γερουνδίου ἡ ἕνεκα τῆς ἔλξεως μεταβλητομένη εἰς δοτικὴν τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος σημαίνει σκοπὸν ὅταν ἐπιφέρηται εἰς ὄνοματὶ ἀξιόματὸς σημασιακῶς, οἶον *triumviri reipublicæ constituendæ = constituendo (ad constituendum = πρὸς τὸ συντάξαι) rempublicam*.

233. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ γερουνδίου κεῖται μόνον μετὰ προθέσεων καὶ συνηθέστερον μετὰ τῆς ad, σπικνωτέρω μετὰ τῆς inter (μά-

λιστα ἐπὶ ἀμεταβάτων ῥημάτων), σπανιώτατα δὲ μετὰ τῆς ob, ante, in καὶ circa. Aristoteles ait hominem ad intelligendum et ad agendum esse natum (Κικέρ.). — Mores puerorum se inter ludendum simplicius detegunt (Κουιντιλ.). — Flagitiosum est, eum, a quo pecuniam ob absolvendum acceperis, condemnare (Κικέρ.).

Ἄν τὸ γερούδιον ἔχη καὶ ἀντικειμένον κατ' αἰτιατικὴν, γίνεται κανονικῶς ἡ γερουδικὴ ἔλξις (§ 226). Flagitiosum est, ob rem iudicandam (= ob iudicandum rem) pecuniam accipere (Κικέρ.).

Σ η μ. Ἐν τῇ φράσει interest inter (= ὑπάρχει διαφορὰ μεταξύ), τίθεται τὸ ἀπαρέμπατον interest inter dare et accipere.

234. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ γερουδίου τίθεται ἀπροθέτως ὡς ἀφαιρετικὴ τοῦ ὄργανου, τοῦ τρόπου ἢ τῆς αἰτίας. Hominis mens alitur discendo (= τῷ μαθάνειν, διὰ τῆς μαθησεως) Κικέρ. — Senex vincendo factus (Λίβ.).

Ἡ τοιαύτη ἀφαιρετικὴ τοῦ γερουδίου ἀποδίδεται συχνάκις ἐλληνιστὶ διὰ τροπικῆς μετοχῆς.

Ἄν τὸ γερούδιον ἔχη καὶ αἰτιατικὴν ἀντικειμένου, γίνεται συνήθως ἡ γερουδικὴ ἔλξις (§ 226 καὶ 227 σημ. ἀ.). Valetudo sustentatur praetermittendis voluptatibus (= praetermittendo voluptates) Κικέρ.

235. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ γερουδίου τίθεται καὶ μετὰ τῶν προθέσεων in, ab, de καὶ ex, τότε δὲ κανονικῶς γίνεται ἡ γερουδικὴ ἔλξις ἂν τὸ γερούδιον ἔχη αἰτιατικὴν ἀντικειμένου. Multi in amicis eligendis negligentibus sunt (Κικέρ.). — Epicurus nihil de dividendo docet (Κικέρ.). — Ab oppugnandā Neapōli Poenum absterruere conspecta moenia (Λίβ.). — Ex providendo appellata est providentia (Κικέρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ὙΠΤΙΟΥ ἢ ΣΟΥΠΙΝΟΥ.

236. Τὸ ὕπτιον ἢ σουπῖνον (1) εἶναι κυρίως ῥηματικὸν οὐσια-

1) Ἰδ. Γραμματικὴν Σεμιτέλου ἐνθα ἀνωτέρω.

ΠΙΝΑΞ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ
ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

•Ο ἀριθμὸς δηλοῦ τὴν παράγραφον.

Α.

Adulor 34 σημ. γ'.
 Adspargere 37.
 Ad μετὰ αἰτιατ. τίνα ἐπίθετα λαμβάνουσι 33 σημ. γ'. — ad μετὰ αἰτιατ. εἰς τὸ interest 30.
 Aestimare 24 σημ. β'.
 Agens μετὰ αἰτιατικῆς ἡλικίας 58 σημ. γ'.
 Alienus 81 σημ. α'.
 An 155 — an non 154 σημ.
 Antequam 146 καὶ ἐξῆς.
 Appositio id. παραθέσεις.
 Assuetas 33 σημ. ε'.
 Αἰτιατικὴ μετὰ τῶν μνήμης καὶ λήθης σημαντικῶν ῥημάτων 22 — μετὰ τῶν ἀναμνηστικῶν 23 — ἀντιδοτικῆς τοῦ σκοποῦ μετὰ τῶν δόσεως σημαντικῶν ῥημάτων 43 σημ. — ἀμεισου ἀντικειμένου 45 — μετ' ἀμεταβάτων ῥημάτων λαυβανόντων μεταβατικὴν σημασίαν 46 — αἰτιατικαὶ δύο μετὰ τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων τῶν συνθέτων μετὰ τῆς trans 48 σημ. β'. — αἰτιατικὴ δηλοῦσα τὸ ποτὴν τῆς ἐκτίσεως τοῦ τόπου καὶ τῆς διαρκείας τοῦ χρόνου 58 — τὸ πόσον τόπος τις ἀρίσταται ἀπὸ τινος ἄλλου 63 — τὸ πόσον μακρὰν ἀπὸ τινος τόπου γίνεται ἢ ἔγεινέ τι 63 σημ. — αἰτιατικὴ μετὰ τῶν ἐπιφωνημάτων 64 — αἰτιατικὴ τοῦ κατὰ τι 70 σημ.
 Ἀκριβεία τῶν λατίνων περὶ τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων 101.
 Ἀναφορικὴ μεθ' ὑποτακτικῆς 157 καὶ ἐξῆς — ἀναφορικὰ δηλοῦντα αἰτίαν 161 — δηλοῦντα σκοπὸν 162.
 Ἀνωνομίας συμφωνία 12.
 Ἀόριστοι ἀνωνομίαι (aliquis, ali-

qui, quispiam, quidam, quisque) 96 καὶ ἐξῆς.

Ἀπαγόρευσις πῶς ἐκφράζεται 178.
 Ἀπαρέμφατον 180 — ἱστορικὸν 181 — ἀπαρέμφατον τοῦ μέλλοντος περιφραστικῶς 184 — ὀνοματικὸν 186 — ἀπαρέμφατικὴ πρότασις (ῥήματα συντασσόμενα πρὸς ἄποσεφ. πρότασιν ἢ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut κλ.) 188 καὶ ἐξῆς.

Ἀπρόσωπος χρῆσις τῶν παθητικῶν τῶν μετὰ δοτικῆς συντασσόμενων ῥημάτων 44.

Ἀφαιρετικὴ συναπτομένη ἐνίοτε πρὸς τὴν γενικὴν τῆς ἐνοχῆς 25 σημ. α'. — ἀφαιρετικὴ τῆς ποιητῆς 25 σημ. β'. — ἀφαιρετ. θηλυκαὶ τῶν κτητ. ἀνωνομιῶν ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν μετὰ τοῦ interest 27 — μετὰ τοῦ refert 28 — ἀφαιρετικὴ ἀντὶ αἰτιατ. εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον χρόνον 58 σημ. α'. — ἀφαιρετ. δηλοῦσα πόσον τόπος τις ἀρίσταται ἀπὸ τινος ἄλλου 63 — πόσον μακρὰν ἀπὸ τινος τόπου γίνεται ἢ ἔγεινέ τι 63 σημ. — ἀφαιρετ. τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου 66 — τῆς καταγωγῆς 66 σημ. — τῆς αἰτίας 67 — τοῦ ὄργάνου 68 — τοῦ κατὰ τι 70 — τῆς ιδιότητος 71 — τί διαφέρει ἢ ἀφαιρετικὴ τῆς ιδιότητος τῆς γενικῆς 71 σημ. — ἀφαιρετικὴ τοῦ τρόπου 72 — ἀφαιρ. δηλοῦσα διαφόρους σχέσεις τοῦ χρόνου 73—75 — τοῦ δευτέρου ὄρου τῆς συγκρίσεως 77 — ἀφαιρ. δηλοῦσα τὸ κατὰ πόσον 78 καὶ σημ. — τῆς ἀπομακρύνσεως 82 — ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος 219—221.

C. K.

Celare 52 καὶ σημ. β'.

Certiorē facere aliquem 23 σημείωσ. γ'.

Circumdare 37 — circumfundere 37.

Collectiva ἰδ. περιληπτικά.

Conditionalis (coniunctivus) 121

Cum ἰδ. quom — cum primum 103.

Κατηγορηματικὴν ὀνομαστικὴν τινα ῥήματα δέχονται 14 — κατηγορούμενον 3.

Κίνησις εἰς τόπον καὶ κίνησις ἀπὸ τόπου 59 καὶ 76 σημ. β'.

Κλητικὴ 86 καὶ 87.

Κτητικὴ ἀντωνυμία ἀντὶ γενικῆς ὑποκειμενικῆς τῶν προσωπικῶν 15 ἄ. σημ. — ἀντὶ γενικῆς ἀντικειμενικῆς 15 β' σημ. β'. — κτητικῶν ἀντωνυμιῶν τὰ οὐδέτερα ἀντὶ γενικῆς κτητικῆς τῶν προσωπικῶν 20.

D. Δ.

Decet καὶ dedecet 51.

Delectat 51 σημ.

Dignari 81 σημ. β'.

Disco 52 σημ. ἄ.

Dissimilis ἰδ. similis.

Docere 52 καὶ σημ. γ' καὶ 53 — doctus 52 σημ. ἄ.

Domus πῶς τίθεται εἰς δῆλωσιν τῶν σχέσεων τοῦ τόπου 61 καὶ σημ. ἄ. καὶ β'.

Donare 37.

Dubito καὶ non dubito 133 σημ. 134 καὶ 135.

Dum 102, 143, 144 καὶ 145 — dummodo 145.

Δεικτικὸν ἀντὶ τοῦ προαγγελθέντος οὐσιαστικοῦ 92 — δεικτικὰ ἀντωνυμῖαι 81.

Διάβασις διὰ τόπου 62.

Δοτικὴ χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ 31 — τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου 32 — μετὰ τῶν φράσεων τῶν δηλοῦσῶν ἀναφορὰν πρὸς πρόσωπον ἢ πρᾶγμα 32 σημ. — μετὰ τίνων ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρήματων τίθεται 33 — μετὰ ἀμεταβάτων ῥημάτων 34 — μετὰ ῥημάτων λαμβανόντων ἑλληνιστὶ αἰτιατικὴν 34 σημ. ἄ. — ἄλλα ῥήματα πρὸς δοτικὴν συντασσόμενα 35.

Δυνητικὴ ἰδ. potentialis.

E.

Egeo 83 σημ. β'.

Eius καὶ ὅχι sans 89.

En καὶ ecce 64 σημ.

Esse μετὰ ἐπιρρήματος 6 σημ. ἄ.

— esse καὶ fieri μετὰ γενικῆς κτητικῆς 26 — esse μετὰ κτητικῆς δοτικῆς 41 — est 77 σημ. δ'.

Expectatione — quam expectatione est ἢ erat 77 σημ. δ'.

Exuere 37.

Ἐπίθετα σαμαίνοντα ἀπαλλαγὴν ἢ ἀπομάχρουν 82 σημ. ἄ. — ἐπίθεττα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς 20 — μετὰ δοτικῆς 33 — σημαίνοντα πληρωσιν ἢ στερῆσιν 83 σημ. ἄ. — ἐπίθετα συνήθως μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα πότε λαμβάνουσιν ἀντ' αὐτῆς γενικὴν 33 σημ. ἄ. — μετ' ἀφαιρετικῆς συντασσόμενα 81 — ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ 10.

Ἐπιμεριστικῶν σύνταξις 6 σημ. ε'.

Ἐπιρρήματα μετὰ δοτικῆς 33.

Ἐπιφώνημα κλητικὸν 87 σημ.

Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις 151 καὶ ἐξῆς.

Εὐκτικὴ 123.

F.

Facere aliquid alicuius rei 26 σημ. ἄ. — facio ἢ non facio μετὰ τίνων γενικῶν συντάσσεται 24 σημ. ἄ. — facere aliquem certiorē alicuius rei ἢ de aliqua re 57 σημ.

Fieri καὶ esse μετὰ γενικῆς κτητικῆς 26 — fieri ἀντὶ τοῦ reddi παθητικῶν τοῦ reddere 57 σημ.

Fallit 51.

Flagitare 54.

Fugit 51.

G.

Γενικὴ ὑποκειμενικὴ 15 ἄ. — ἀντικειμενικὴ 15 β' — τῆς ιδιότητος 16 — διαιρετικὴ 17, 18 σημ. ἄ. — μετὰ ἐπιθέτων 20 — μετὰ μετοχῶν 21 — μετὰ ῥημάτων 24 — γεν. τῆς ἐνοχῆς, τῆς ποινῆς 25 καὶ σημ. β' — γεν. κτητικὴ μετὰ τοῦ esse καὶ fieri 26 — μετὰ τοῦ inrerest 27.

Γερουνδίων ποιητικὸν αἷτιον 40—
γερουνδίων 225 — 235 — γερουνδιακῆ
ἐλξίς 226 — γερουνδίων ἢ παθητ.
μετοχὴ τοῦ μέλλοντος 222 — 224.

II.

Hei 64 σημ.
Ille ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ γίνεται
ille 93.

I.

Impertire, induere, inspergere 37.
Intercludere 37 — interdicere 37
σημ.
Interest 27.
Interrogo id. rogo.
Invideo 34 σημ. β'.
Ipsius ἀντὶ eius 89 σημ.
Iste 94 — is 95.
Inbære (καὶ vetare) 203 καὶ σημ.
ἀ. καὶ β'.
Iuvat 51 σημ.

L.

Laborare ex capite 67 σημ. β'.
Loco ἢ in loco 76 σημ. ἀ.

M.

Memini 23 σημ. ἀ
Minor καὶ minor 34 σημ. γ'.
Miseret 50 καὶ σημ. ἀ. καὶ γ'.
Miseror καὶ commiseror 50 σημ. γ'.
Modo 145.
Μέλλων ὑποτακτικῆς πῶς ἀποδί-
δεται ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ 106
καὶ ἐξῆς.
Μετοχὴ 211 — 213· μετοχὴ ἀπο-
θετικῶν μετὰ παθητ. σημασις 213
σημ. — μετοχῆς χρῆσις 214 — 217·
μετοχὴ παθητ. παρακειμένου ἀντι-
ρήματικῶ ὀνόματος 218.

N.

Natus, συντάξεις αὐτοῦ 58 σημ. γ'.
Ne (τελικός, ἀποτελεσματικός), ne-
ve 128 καὶ σημ. β'.
Nedum 145 σημ.
Nitor 79 σημ.
Nomen est mihi κτλ. 42.
Non quo — non quo non — non
quin 129 σημ. ἀ.

Non quod 123 σημ. ἀ.

O.

Opinione = quam opinio est 77
σημ. δ.
Opus est 80 σημ.
Oro 55.
Ὅνομα πόλεως μετὰ ἐπιθέτου ἢ
ἀντων. εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στά-
σεως 60 σημ. ἀ. — ὄνομα πόλεως
μετὰ τῶν προσηγορικῶν oppidum κλ.
60 σημ. β'.
Ὅνομαστικὴ ὑποκείμενον 14 — κα-
τηγορούμενον μετὰ τίνων ῥημά-
των 14.
Ὅριστικὴ 120.

P. II.

Per εἰς δῆλωσιν τοῦ ὀργάνου 69.
Percontor 56 σημ. ἀ.
Pertaesum est 50.
Piget, pudet, paenitet 60 καὶ σημ.
ἀ. καὶ β'.
posco 54.
Postquam (posteaquam) 103 καὶ
105.
Potior 79 σημ.
Potentialis (coniunctivus) 121.
Praeterit (me, nos) 51 σημ.
Preeor 55 σημ.
Priusquam 146 καὶ ἐξῆς.
Pro nihilo ἀντὶ nihili 24 σημ. β'.
Propior καὶ proximus 33 σημ. δ'.
Propter εἰς δῆλωσιν αἰτίας 67.
Παθητικὴ σύνταξις τῶν ἀμεταβά-
των τῶν μεταβαλλομένων διὰ τῆς
προσληψέως αἰτιατ. ἀντικειμ. εἰς με-
ταβάτ. 46, 1 σημ. — παθητ. σύντ. τῶν
ἀμεταβάτ. τῶν μετὰ προθέσεων συν-
τεθ. καὶ μεταβαλ. εἰς μεταβάτ. 49
σημ.
Παραθέσεις 11.
Παρακείμενος θατινικός 99 σημ.
Περιληπτικῶν σύνταξις 6 σημ. δ'.
Περίφρασις εἰς δῆλωσιν τῆς αἰτίας
67 σημ. ἀ.
Περίφραστικὴ συζυγία 100.
Πλάγιος λόγος 171 καὶ ἐξῆς, 185
καὶ σημ.
Ποιητικὸν αἷτιον 66 — κατὰ δοτι-
κὴν 39 καὶ σημ.

Προθέσεις πρὸς αἰτιατ. συντασσόμεναι 65 — πρὸς ἀφαιρετ. ἢ καὶ πρὸς αἰτιατ. καὶ πρὸς ἀφαιρετ. 85.

Προθετόπτωτα ἀντὶ γεν. διαιρετ. 18 — ἀντὶ ἀφαιρετ. τῆς καταγωγῆς 66 σημ.

Προστακτικὴ 176 καὶ ἐξῆς.

Προσωπικῶν ἀντωνυμ. οἱ τύποι τῆς γεν. πλ. nostri καὶ vestri τίθενται εἰς δῆλωσιν τῆς ἀντικειμ. γενικῆς nostrum καὶ vestrum τῆς διαιρετ. κῆς 15 σημ. α.

Q.

Quam συγκρικὸς 77 σημ. α.

Quia 150.

Quidam τί διαφέρει τῆς aliquis 96 σημ. β'.

Quia 132 καὶ ἐξῆς καὶ 136 καὶ ἐξῆς.

Quippe 161 σημ.

Quisque πότε τίθεται 97.

Quo = ut eo 129.

Quoad 144.

Quod (σύνδεσμος) 150 — ἀντὶ ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως πότε τίθεται 206 καὶ ἐξῆς.

Quom (quom) ἢ cum χρονικὸς 140, 141 — αἰτιολογικὸς 142.

Quominus 130 καὶ 131.

R. P.

Reddere ἀντὶ τοῦ facere 57 σημ.

Rēfert 28.

Rogare aliquem sententiam 56 σημ. β'.

Rogo 55 καὶ 56.

Reposco id. posco.

Rus 61.

Ῥήματα μνήμης καὶ λήθης σημαστικά 22 — ἀναμνηστικά 22 καὶ 23 σημ. α — σημαίνοντα λογίζεσθαι τι μᾶλλον κτλ. 24 — σημαίνοντα ἐνέχεσθαι, κατηγορεῖσθαι κτλ. 25 — Ῥήματα σύνθετα μετὰ τῶν προθέσ. ad, ante, cum κτλ. πῶς συντάσσονται 36 — Ῥήματα τὰ ὅποια μεταβάλλοντα σύνταψιν μεταβάλλ. καὶ σημασίαν 38 — μετὰ δύο δοτικῶν (τίνι καὶ διὰ τί) 43 — ἀμετάβητα λαμβάνοντα μεταβατ. σημασίαν καὶ

δεγόμενα αἰτιατ. ἀντικειμ. 46 — κινήσεως σημαντ. μετὰ τῶν προθέσ. circum, per κλπ. 48 — ἄλλα σύνθετα μετὰ τῆς circum 48 σημ. α — μεταβατικά σύνθετα μετὰ τῆς trans 48 σημ. β' — ἀμετάβητα κινήσεως σημαντ. σύνθετα μετὰ προθέσεως 49 — λαμβάνοντα δύο αἰτιατικὸς (ἀντικειμένου καὶ κατηγορουμένου) 57 — συντασσόμενα πρὸς ἀφαιρετ. 79 — λαμβάνοντα τὸ quin 133 — φέβου σημαστικά 128 σημ. α — σημαίνοντα πλήρωσιν ἢ στέρησιν 83 — σημαίνοντα ἀγοράζειν ἢ πωλεῖν ἐπὶ κυρίας σημασίας 84 — συντασσόμενα πρὸς δοτικὴν 34 καὶ 35.

S. Σ.

Similis 33 σημ. β'.

Simulac, simulatque 103 καὶ 104.

Spe = quam spes est 77 σημ. δ'.

Spueo 35 καὶ σημ.

Suus καὶ ὄχι eius 88.

Σουπῖνον id. ὑπτιον.

Στάσις ἐν τόπῳ 60 καὶ 76 καὶ σημ. α. καὶ β'.

Σύνδεσμοι φερόμενοι πρὸς ὑποτακτικὴν 149.

Συγκριτικὰ ἐπιρρήματα μετὰ ποσοτικῶν λέξεων ἀνευ τοῦ quam 77 σημ. γ'. — συγκριτικὰ οὐδέτερα (εἰς us) δὲν τίθενται κατὰ γεν. διαιρετικὴν 19 σημ. α.

Συμφωνία τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ ὑποκείμενον 4 — τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον 5 καὶ 6 — τοῦ συνδέστικου πρὸς τὸ κατηγορούμενον (καὶ ὄχι πρὸς τὸ ὑποκείμενον) 6 σημ. γ'. — συμφων. κατ' ἀριθμὸν τοῦ κατηγορουμένου πρὸς πλείονα ὑποκείμενα 7 — κατὰ γένος 8 — τοῦ ῥήματος πρὸς τὰ ὑποκείμ. κατὰ πρόσωπον 9 — τῆς ἀντωνυμίας 12.

T.

Taedet 50 καὶ σημ. α.

Τριτοπρόσωπα ῥήματα piget, pudet, paenitet, taedet (pertaesum est) καὶ miseret 50 — decet καὶ dedecet 51.

<p>U. Υ.</p> <p>Ubi (χρονικόν), ubi primum 103 καὶ 104.</p> <p>Ut (χρονικόν), ut primum αὐτόθι.</p> <p>Ut τελικός καὶ ἀποτελεσματικός 127.</p> <p>Utique καὶ utpote 161 σημ.</p> <p>Uterque 18 σημ 6'</p> <p>Ἐπιθετικοὶ λόγοι 167.</p> <p>Ἐποτακτικὴ 121 καὶ ἐξῆς.</p> <p>Ἐποτακτικὴ δηλοῦσα παραχώρη- σιν τοῦ λέγοντος (coniunctivus con- cessivus) 124—ὑποτακτικὴ ἀντὶ προ- στακτικῆς 125 καὶ σημ.—ὑποτα- κτικὴ ἐπὶ ἀπορηματικῶν λόγων 126.</p>	<p>— ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς παρεμβεβλη- μέναις προτάσεσιν 163.</p> <p>Ἐπίτιον 236 καὶ ἐξῆς.</p> <p style="text-align: center;">V.</p> <p>Vae 64 σημ.</p> <p>Venit mihi in mentem 23 σημ. 6'.</p> <p>Verbum finitum 3.</p> <p>Videri (προσωπικὴ σύνταξις) 14 σημ.</p> <p style="text-align: center;">X.</p> <p>Χρόνοι τοῦ ῥήματος πῶς διαιροῦν- ται 98 καὶ 99 — Χρόνων χρῆσις ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς 107 καὶ ἐξῆς — Χρό- νων ἀκολουθία 109 καὶ ἐξῆς.</p>
---	---

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Σελ.	3	στίχ.	34	ἀντὶ	2	γρ.	1
»	13	»	19	»	ἐν	»	εἰς
»	19	»	18	»	37	»	38
»	48	»	8	»	σημασία	»	συζυγία
»	48	»	26	»	excisam	»	excisam
»	58	»	29	»	πρόθυμος,	»	πρόθυμος